

V I T A
S. BOGUMILI
ARCHIEPISCOPI
G N E S N E N S I S
EREMITÆ CAMALDULENSIS

A
STEPHANO DAMALEVICIO
S.T.D. CANONICORVM REGVLARIVM
*Congregationis Lateranensis ad San-
ctum Nicolaum Calistensis Prepo-
sito, & per Archidiecepsim Gne-
snensem librorum Censore Or-
dinario ex antiquissimis
gravium authorum
Chronicis,*

E X C E R P T A

Anno partus Virginæ

^{Quo}
Romæ ALEXANDER Papa Coronat opes

Romæ Typis Ignatij de Lazaris, 1661.

Varlavæ verò Anno Domini 1714.

REIMPRESSA

P. Sartori Camald. in Insula Vigeni

IN AVITUM INSIGNE
CELSISSIMI PRINCIPIS.

I.

Inscripti Regum trabeato Nomine FLORES,
Coelica sunt etiam Nomina ferre pares.
Hoc igitur Divus cingit se Flore ROSINUS,
Ut grato citius fragret odore Lechis.

II.

Cessit victa suas Salomonis gloria dotes,
Szembekij Floris dum radiavit Honns.
Ast ubi Patritium junget Bogumilus odorem
Stellifero Numen ponet in axe ROSAS.

A D
CELSISSIMUM PRINCIPEM

DOMINUM
D. STANISLAVM
SZEMBEK

ARCHIEPISCOPUM
GNESNENSEM

Regni & M. D. L.
PRIMATEM

Quantum à caelis Domus
Tua aestimetur, jam cognoscimus
cum sub ejus tecta & DIVI HOSPI-
TES recipi exambiat PRINCIPVM
CELSISSIME. Quid enim non
libenter petant has edes & in quibus

(j k.) nulla

nulle arte præterquam virtutis colun-
tur, Crimenq; ab illis tam longè distat
quàm ab ipsa probitate. Vagentur ali-
bi liberè, per palatia fastus & ambitio,
pateant nonnullorum atria die noctuq;
insomnibus vitijs, accumbat mensis lu-
xus, aureis Cubilibus stertat jactantia,
ludat non sine illusione conscientie in
hortis insolentia, inter famulorum gre-
ges regnet dissolutio; tedeat multos, quin
& pudeat, non convivere familiarius
probris, maximumq; Magnatum pute-
tur nefas, carere nefandis, tanquam
etiam isti soles umbras admitterent;
apud Te supra id maxime excubatur,
ut ejusmodi turbe omnis à religiosissi-
ma aula aditus precludatur. Cum
namq; magnum sis Polonie Numen
incolere non potes, nisi aut Cælum
aut templa, obsequiaq; detrectas, que
jugum Divine & humane legis excus-
serunt

serunt. Placet Tibi decor externus,
si & animus non squalleat, non abhor-
res sibilantia serica, si probitatem non
exsibilent, gaudes Tuos spectare divi-
tes, si unò non careant opibus innocen-
tie. Vnde si virtus terris deperiret,
non alibi quereretur quam Domi Tue
imò tu ipse à singulis, singularum vir-
tutum Imago cohereris, quarum effigiè,
adeo refers vivam, ut ille omnes Tu
unus esse videaris. Que nobis etas
pientiozem Te ostendet Numam? Cu-
jus sudoribus rigata Ecclesie vinea in
dulces protuberat botros sanctimonie.
Restituisi templis reverentiam; fati-
scentem Divinorum honorem crexisti,
emorientem in Clero pietatis animam
Tuo spiritu redanimasti. Iam non u-
nam sponsa Christi ornande sibi ex Tue
doctrinae floribus contexit coronam,
metimus uberes ex Ecclesie agro fru-

Etus quos Tu infeminasti, non marcescunt Archidiecepsos lilia, quia Tuâ indefessâ coluntur sollicitudine. Nec mirum iniquum enim putas ad superbiam tantum non ad Religionis fulcrû Archipresuleum gestare scorpionem, Caput primis ligari tenijs, & mentem non esse amore superum obligatam, Crucẽ in pectore præferre, & Crucis zelum à corde exulare. Odisti exanimis statuas, sæpius iste Insulis graves, purpuris tumide, gemmis & tantum illustres, Vultum Pontificum non munus exhibent, Tu mitrâ cum supra alios emineas, infra neminem indignis Primatiali honore reptas operibus, tantò magis in hoc Culmine admirandus, quòd in illo subsistas sine ruina probitatis. Plures altiùs levati, gravius virtutẽ precipitarunt, & soli publico propiniores, cecutiunt ad aspectum pietatis,
Tecum

Tecum, quo levatur sublimius, eo secu-
rior à casu, gaudet Te videre supra
omnes, in quo ab omnibus suprema a-
doratur. Nec pro aris solum, pro patrijs
quoque penatibus, ardentem Te expe-
rimur Flaminiū, partiris inter superos
& Patriam curas, oblitus Tui, illo-
rum memoriâ. Ne libertas Lechica to-
ties ab infamibus petita & impetita
procis rapiatur, invigilas diligenter
PRIMATVM PRVDENTIS-
SIME, Regibusq; & legibus corri-
gendis Te provisum non ignarus, ita
sceptra revereris, ut audaciam certâdi
pro publica salute nō deponas. Habēt
Te lachrymæ populi pro se oratorem,
pro quibus dum facundius, quam olim
fabulis duntaxat celebris Hercules pe-
roras, Catenas fundis ad dissolutionem
malorum restringendam. Modestiam
Tuam laudibus interturbare non au-
demus;

demus; major hæc quam ut eam nostri
margines capiant. Principem fasces
& tituli ostentant, demissio unum ex
nobis loquitur, nemini inaccessus, tam
facilis obtutibus omnium quam votis
occurris, nec pensas quantum Tua
Tibi concedat Authoritas, sed
quantum nostra necessitas indigeat.
Demittis Te ad omnes hoc ipso Cel-
sissimus, gaudeſq̃, subvenire singulis non
rogatus. Ita cum nulla cum virtute
ad Superum propinquitatem non acce-
das, familiaritate tamen cum subditis
preſtas, quam ita Tibi ſingularem
reddidiſti, ut ſi omni virtute deſtitue-
reris, hæc una dignum Te faceret toti
terrarum orbi moderando. Et id eſt
quod Celites intra Tua limina invitat,
imò etiam trahit, ſimillimus illis in
Te animus; gaudent Tuo conſortio,
quem honoris ſui præſidio gaudere non
ignorant

ignorant. Admitte jam PRINCI-
PVM BENEVOLENTISSI-
ME & nostrum Bogumilum, verius
dicam Tuum, qui iisdem Tyaris insi-
gnis, eadem Cathedrâ sublimis, parum
se mereri de Superis putaret, nisi & de
Tuo in terris patrocinio mereatur.
Nec magna petit, Tuum duntaxat a-
gnosce, & nemo non suum volet, ne-
miniq; ardentiozem Illius Cultum Pri-
mas. Tua authoritas non imperabit.
Precessit Te Archipresule is fascibus,
Tu simul & virtutum & dignitatis
successor vel ideo servatus, ut aras
tanti Pontificis servares, servatas ad
posteritatis transmitteres venerationem.
Multum illi debes, parata sanctitatis
exempla que imitareris invenisti, plus
ille Tibi, cujus virtutum vestigia ne
obtererentur, Tuis operibus effecisti,
quod gloriosius, nomen Illius ne fato tē-
porum

porum morexerur, Tu Stanislaus non
desinis animare. Nihil deniq; cum
Illo Tibi non commune, Genetis &
Purpure Pectus equè floridum, pie-
tatis in Superos fervor idem, uterque
Patronus Lechie, Ille in Cœlis, Tu
in terris causam eius fortiter propugna-
tis. Radijs eum illustrarunt astra, quò
tamen orbi magis inclarescat, amoris
flammas à Te expectat. Elucescent
tunc iste, ubi curâ & promotione Tuâ
votivis tota Archidieceps nomini eius
ignibus coruscabit. Meretur honorem
Tutelarium Polonia, qui communem
cum ipsis agit Regni patronatum.
Promove itaq; Archipræsulum Glorio-
sissime Divi Antecessoris Tui cultum,
ille pro temporanea sibi impetrata in
terris solennitate, eternam Tibi in cœ-
lis impetrabit.

Ex voto

Obligatissimi Ordinis Camaldulensis.
Eremitarum, ad Varsaviam.

Protestatio Authoris

Lector adverte ab immemorabili Bogumilum, ut infra ex mea serie Archiepiscoporum Gnesnensium, Sanctum esse dictum, ore tantum populi, non solenni Ecclesie; Et quae modo exarata legis, in eo statu relinquo, quem seclasis hisce meis lucubrationibus obtinebant. Idque tam Sancte profiteor, quam decet eum, qui sanctae Sedis Apostolicae filius obedientissimus haberi cupit, ab eaque in omnibus dirigi velit.

Porro sanctum vocatum, & ei vota supplicationesque publicas fieri solitas, ante ducentos amplius annos testimonia Ecclesiae metropolitanae ostendunt nam anno Domini 1443. Vincentius Kot Archiepiscopus Gnesnensis ita oblationes ad Tumulum S. Bogumili in Ecclesia Dobrovensi disposuit cum Collegio Metropolitano.

Ex
serm:
Arch:
Gnesn
in vit:
hujus
Sancti
III.

Reverendissimus in Christo Pater Dominus Vincentius Archiepiscopus, cum praefatis Dominis de Capitulo Gnesnensi superius, habitis tractatibus mutuis inter se super offertorio Dobrovo, talem ordinationem fecerunt. *Ut Plebanus recipiat offertorium in toto de Altarijs, & alias oblationes.*
Quantum

Quantum autem de offertorio quod offertur ad Tumbam S. Bogumili; ibidem in Dobrovo, presatus Dominus prepositus cum supradictis Dominis vult, & ita ordinat: quod medietas dicti offertorii quod offertur ad tumbam, fiat ad murum, ad quam medietatem recipiendam & conservandam constituit Honorabilem Albertum Plebanum in Turek, medietatem autem residuam, Plebanus Dominus Ostba, & successores sui recipiat, pro suis usibus, & pro sustentatione ministrorum Ecclesie convertat dicti offertorii de eadem Tumba S. Bogumili. Cera vero qua offertur ibidem in Ecclesia Dobrovo pro Divini cultus administratione plebanum & Vicarios de eadem cera presatus Dominus Albertus, Plebanus in Turek teneatur retinere ceram pro luminibus ad Divina celebranda quantum sufficeret decenter. Residuam vero ceram si extat seu extabit, ipse Dominus Albertus tenebitur vendere & pecuniam cum aliis pecuniis quas accipiet, videlicet medietatem de tumba fideliter conservabit & congregabit & congregata Domino prosperante, incipiet murare Ecclesiam in Dobrovo de consilio Dominorum predictorum: Signa autem qua sunt ad meritum eiusdem Sancti idem Dominus Plebanus in Turek fideliter, & diligenter conscribat, & ad sua Protocolla reponat. Actum in Generali Capitulo, post Festum S. Adalberti penultima Mensis Apris: die Mercurii, Anno Domini 1443. Presentibus Dominis P. de Grandi Preposito. Joanne Decano

Decano, Joanne Archidiacono, Joanne Cantore,
Andrea Scholastico, Joanne Forman Custode, Jo-
anne Cancellario, Jaroslao, Joanne de Rudziewa
N. Glebocki, Mathia Drya, Andrea Jaczkowski,
Lascario Stanislaw Bielski, Joanne de Brizoste-
wo Euskone, Joanne Palonis, Magistro Thoma
Stexanpinski, Nicolao de Niewieß Jacobo de Dam-
bno & Jarando, Pralatis, & Canonicis. ad sonum
magna campana congregatis.

Stephanus Damalevicius.

Decano

Hic est Gabriel qui se nuntiavit sibi
 in templo et deo genuit.

E. BOGUMILUS ARCHIEPISCOPUS GNESNENSIS CAMALD:

Dum facilis pro Te miseris fert alveus escam
Influis æternas, sic Bogumile dapes.

IMPRIMATUR
Si videbitur Reverendiss: Patri
Mag: Sac: Palatij Apost:
Ord: Carassa Archiep: Patrass: Vicesg:

IMPRIMATUR
Kr: Raymundus Capisucchus
Magister Sac: Pal: Apost:
Ord: Præd:

REIMPRIMATUR
M. Bartholomæus Episcopus
Posnaniensis m: pp:

V I T A
S. BOGUMILI
ARCHIEPISCOPI
GNESNENSIS XIV.

CAPUT I.

Gentis Rosæ in Polonia Origo.

SANCTUS Adalbertus,
Bohemus natione, Gen-
tis Rosæ, quæ Rosam in
campo rubro, albam gerit pro-
stemmate, Comitum Libicensi-
um hæres, Slaunici, & Strzezy-
slavæ illustrium parentum filius

2 *Vita S. Bogumili,*
S. Rômualdi Eremitarum Ca-
maldulensium Patriarchæ, disci-
pulus cum frustra iterum, Mo-
guntino Archiepiscopo in Ro-
mana Synodo sollicitante, & sũ-
mo Pontifice Gregorio V. man-
dante, ad Cathedram Pragen-
sem: Fuisset reversus: obtento
consensu sanctæ sedis Apostoli-
cæ, nisi resipiscerent Pragenses,
& sui Pastoris monitis obtem-
perarent, barbaris gentibus E-
vangelium prædicandi, in Un-
gariam primùm, deinde in Po-
loniam venit; ut nova, planta-
tionis Vineæ Domini Sabaoth
germina, salutari Christianæ do-
ctrinæ irrigaret imbri, comiti-
bus

Archiepiscopi Gnesnensis 3

bus imparem laboris, instituti
Sancti Romualdi, Eremitis Ca-
maldulensibus, Christiano & Pa-
pante, ac Gaudentio, sive Ra-
dzino fratre germano, tum &
Poraio, quem divina providen-
tia nefario furori Bohemorū,
in alios fratres sancti Episcopi,
Sobonem, Spicimirum, Sobes-
laum, Zimissum, & Ceslaum,
grassanti subtraxerat, secum as-
sumptis. Ex quibus Gaudentium
sive Radzinum, in Cathedram
Gnesnensem pro se suffecit, pro-
bante Gregorio V. Pontifice
Maximo Ottonis III. Impera-
toris cognato magnis ipse fru-
stra precibus sollicitatus à Polo-

nis ut laborem ex colendis neophitorum moribus, ex ea Cathedra Doctor & Archipræsul impenderet. Qua in re, ne prorsus vota, & desideria recens ad Christum conversæ nationis, videretur contemnere; summam, & compendiū doctrinæ Christianæ, lingua vernacula conscriptum à Polonis decantandū, cum Gaudentio Fratri reliquisset, quod usq; in præsentem diē, in templis, domibus, & aciebus olim militaribus, decantari usitatum fuit ipse ad prædicandū infidelibus Prussis Evangelium, perrexit. Ubi coronam martyrii, remo primū à nauta percussus

Archiepiscopi Gnesnensis 5
cussus graviter, septem deinde
lanceis, à barbaris confossus, a-
deptus est die 23. mensis Aprilis
feria sexta magna Anno Christi
nongentesimo nonagesimo se-
ptimo.

CAPUT II.

Bogumili parentes, & præceptor.

POrajus autem frater ipsius
germanus, sumpta conjugē
in Polonia, Comitum Libicen-
sium nomen, & stirpem propa-
gavit, ex qua genuini hætedes a-
viti, Rosæ albæ, candoris pro-
dierunt Boguphalus, & Bogu-
milus germani fratres, ex Nico-
lao de comitibus Libicensibus,

in Bohemia, stirpe Poraia oriundo, in maiore Polonia, Gnesnensi Castellano, primariae dignitatis in Senatu Polono viro, & Catharina Gryphia, Comitū de laxa sorore, foemina lectissima, parentibus piis; ac Deum timentibus prognati, in Villa hereditaria dicta Cosminco, prope Dobrovum pagum Archidiaecesis Gnesnensis, Archidiaconatus, & territorii Unieioviensis, Palatinatus Syradiensis. Hi ab infantia in timore Domini, & pietate Christiana instituti à parentibus, literis etiam humanioribus pueritiam excoluerūt, in Gymnasio Gnesnensi

Archiepiscopi Gnesnensis 7

snensi, sancto præceptore curâ
illorum institutionis sustinente,
Ottone Bambergiensi Episco-
po; qui quamvis & ipse illustri-
bus in Suevia Comitibus, Patre
Bertholdo, & matre Sophia na-
tus esset, tamen orbatus paren-
tibus, ad eam devenerat egesta-
tem, ut cum Grammaticæ præ-
cepta, itemque Pòetas, & Phi-
losophos tenaci memoria com-
plexus esset, nec haberet sum-
ptus, ad studia sublimiora ne-
cessarios, in Poloniam, quæ tunc
nobilissimum pretiosissimarum
Sapientiæ mercium extitit em-
porium venerit, & ludum lite-
rarium ibi cū authoritate Prin-

cipis docendi; aperuerit. Cancellarius deinde factus Boleslai primi Polonorum Regis, & ab eo ad Henricum Quartum Imperatorem legatione functus, Episcopatum Bambergensem, mortuo Ruberto eius Diœcesis Episcopo, ejusdem Imperatoris promotione, consecutus est, à Paschali Summo Pontifice confirmatus, & ipso die Pentecostes à eodem consecratus. Sub tanto præceptore, posteaquam Grammatices & humaniorum studiorum tyrocinium deposuissent in Patria, ad colendas severiores Musas, animumque perpoliendum Theologiæ, ac
iuris

Archiepiscopi Gnesnensis 9

juris Canonici peritia, Lutetiam
Parisiiorum sufficienti, ac libe-
rali sumptu instructi, missi sunt.
Vivebat tunc S. Bernardus, Cla-
ræ Vallis, Ordinis Cistercien-
sium Abbas, qui per totum or-
bem, sanctitatis instituti sui, lō-
gè latèque ita fragrantiam spar-
serat, ut ipso superstite, tria
monasteria, Andreoviense, Lu-
onense, & Lasdense celeberrima
in Polonia fuerint fundata &
liberali fundatorum munificen-
tia dotata. Eius Ordinis, cum
diligenter in Galliis sanctimo-
niam circumspexisset Bogupha-
lus, postquam divinarum Sci-
entiarum opibus auctus, una
cum

cum fratre Bogumilo, in patriā
 fuisset reversus, nihil cunctabū-
 dus, quod firmo & constanti a-
 nimo Theologiæ sacræ incum-
 bens, deliberaverat, exequi sta-
 tuit: seque, spreto fallacis mun-
 di fucō, vanisque ipsius pollici-
 tationibus, & illecebris sæcula-
 rium deliciarum damnatis, so-
 dalitio Cisterciensium, in mo-
 nasterio Luknensi, quod nunc
 Wagrovecense dicitur, solenni
 professione addixit.

CAPUT III.

*Bogumilus Ecclesiam Sanctissimæ
 Trinitatis ædificat.*

Porro natu maior Bogumilus
 mēsurā præclari sui nominis
 fortu-

Archiepiscopi Gnesnensis 11

fortunato implens omine, omnem huc operam contulit, ne desiderio passu, minoris vestigia consecraretur fratris; qui jam nomini suo Bogufali (Dei laudem id sonat, idiomate Polonico) satis videbatur respondisse, in holocaustum divinæ laudis, religiosa professione consecratus. Sancta igitur excitus æmulatione, cepit & ipse cogitare diligentius, quomodo per stabilia virtutum exercitia, Deo charus (quod dictio Bogumili, sua significatione deposcit) evaderet. Atque imprimis cum Deum strenuè, ac fortiter amando, se id consecuturum speraret, impulsu

pulsu Divini spiritus, inter Deum & se reciprocante amicitia, omnes peccandi occasiones, quam accuratissimè subterfugere constituit. Cum vero administrationem bonorum, ad se obitu parentum devolutorum suscepisset, frequentius Dobrověsem pagum, oculis & animo lustrare consueverat, tanquam locum, ab omni negotiorum strepitu semotum, proindeque cœlestium bonorum contemplationi maximè idoneum: speculando præsertim collem, inter altas quercus editiorem, duplici fluviorum Nyr, & Vartæ, anfractu, aditum in lucum opacū
inter

Archiepiscopi Gnesnensis 13

intercludēte, circumfluum; cuius loci opportunitatem, cum attentius considerasset, ante omnia quæ digesserat animo, proposita, Christum bonorum suorum cohæredem scripsit, certa illorū portione Parocho, qui curam Dobrovensis populi gereret, attributa; & templum ad laudem, & gloriam Sanctissimæ Trinitatis, sub eius patrocinio de plantis abiignis, quæ arbor cariei non obnoxia in ævum durat, extruxit: atque ab Archiepiscopo Gnesnensi Joāne Primo, ritu solenni dedicandum procuravit. Placebant hæc in Dei gloriæ propagationem

ado-

adolescentis studia Gnesnensi
 Archiepiscopo, qui iuvenem,
 ut post ædem divino nuncupa-
 tum cultui, se quoque in eius
 laudem vellet mancipatum: sic
 enim Dilectus Deo & homini-
 bus, iuxta nominis sui elogium
 cenferi posset. Non inuitis ac-
 cepit auribus Archipræfulis a-
 vunculi sui admonitionem, eò
 etiam facilioribus, quod iam
 de vitæ statu deligendo, matura
 deliberatione hinc inde perpẽ-
 sis consiliis, & prudentum re-
 sponſis, non amplius ancipiti
 distraheretur hallucinatione, sa-
 cerdotalis munus officii, firma
 cogitatione complexus.

CAPUT IV.

In aulam se Archiepiscopi cōfert.

Subductis ergo rei domesticæ rationibus, Archiepiscopum non multò post sequitur ad arcē Unieioviensem, & in album relatus aulicorum, munus Cancellarii ab eo sibi demandatum, magna fide, ac diligentia obit. Non fidebat ætatis lubricæ fragilitati, aulæ inconstantes blanditia à qua plerumque monendi libertas, & veritatis candor exulare solet, circumspecta cogitatione, revolvens; proinde fidum ianitorem, portis sensuum affixit, timorem Domini: ca-

vens

vens, ne quid illuc introgrederetur, quod castimoniam mentis, & corporis ullo modo possit contaminare, aut saltem carnis appetitui reluctantes, labefactare conatus. A Societate illorū, quibus Deum offendere, pro parvo ducitur, magnopere abhorruit, pluris tempus aestimavit, quam ut illud vanis aulicorum occupationibus, & ludorum levitati, putaret impendendum. Otium detestatus, nunc orando, nunc scribendo, nunc legendo laborum, & curarum tædia temperavit; honestis nonnunquam deambulationibus, & amicorum colloquiis, intensas
animi

Archiepiscopi Gnesnensis 17

animi vires remittere contētus.
Induit panopliā strenuus Chri-
sti miles, omnium earum virtu-
tum, à quibus plurimum præsi-
dii, propugnandæ castitati esse
solet, maximè autem jejuniis,
in obsequium spiritui, rebellem
carnis vigorem, subigere habu-
it usitatum, quorum tam religi-
osus cultor extitit, ut non mo-
do vigiliis Sanctorum, & qua-
tuor temporum observantiam,
unica refectione transfigeret, ve-
rum etiam quavis sexta feria, ob
memoriam Dominicæ passio-
nis, tantum puer teneret rigo-
rem, ut ne particulam quidem
panis, sero degustandam sibi

B

per-

permitteret. Quadragesimam
 per novem integras septimanas,
 more majorum servavit exactè.
 Ultra quos jejunandi modos, ab
 Ecclesia Catholica præscriptos,
 vel diuturna Polonorum tradi-
 tione usurpatos, frequentius
 voluntarias corpori castigando
 inedias, sicut & cicilia, humi-
 cubationes, vigiliæ, flagellatio-
 nes, genuflexiones, brachiorum
 in modum crucis extensiones,
 diuturnas stationes, & cætera
 ejus generis, macerandæ carnis
 instrumenta crebrò adhibuit,
 quibus inexpugnabile scutum
 orationis adjunxit, gloriosissi-
 mæ Virginum Virgini Deiparæ

ma, o

maiores in modum supplicans,
ut propositum castæ mentis, sui
clientis tutelari ope, contra in-
festos mundi, carnis, & Caco-
dæmonum insultus, defendere
dignaretur; *Sciens Dæmonum
plagas, Et carnis innatas appeti-
tiones, quibus assidue vexamur,
difficile esse sine Beatæ Virginis
auxilio ut sedare queamus.* His
exercitationibus, sensim adole-
scentiam à fallacis mundi vani-
tatibus abducebat, ad iugem
Divini Numinis cultum, in sta-
tu Sacerdotali eam disponens,
quod propositum iam inde à
puerilibus annis conceperat.
Itaque quasi legem animo fixit

perpetuam, natu maiores revereri, æqualibus non invidere, inferiores non contemnere, amicos in via virtutis occurrentes, impensiús omnibus officiis colere, omnem ambitionem ab actionibus excludere, in iisque solam Dei spectare gloriam, & amorem, sobrietatem amare, ab inutilibus sermonibus linguam compefcere, piorum librorum lectioni ac meditationibus rerum cœlestium vacare, aures a verbis detractorum, & a scurrilibus aulæ iocis averruncare & quævis arma virtutum, à Sãctis Patribus, quibus se totũ adverso ietus Vaferrimi serpētis muni-

Archiepiscopi Gnesnensis 21

muniret mutuari; ita ut omnes, quos aliqua virtute consideraret excellere, sibi ad imitandū ob oculos statuerat, iamque ipsa ferii vultu compositione, & motu animi, corporique moderatione specimen quoddam vitæ Anachoreticæ, in adolescentia præferre videbatur. Mirabantur omnes aulici, tam gravem, imperturbati propofiti, constantiam: ob quam illum, & sincere diligebant, & religiosâ quâdam observantiâ verebantur; ut illo præfente, non auderent quidquam castis molestum auribus proloqui, neque indulgere ludis, aut vanis auli-

corum facetiis & oblectamentis præsumerent. Fuit in aula Bogumilus juvenis, cor senile gerens, *omnibus officiosus, nulli onerosus, devotus ad Deum, benignus ad proximum, sobrius ad mundum, Domini servus, proximi socius, mundi Dominus, superiora habens ad gaudium, æqualia ad consortium, interiora ad servitium.*

CAPUT V.

De vitæ statu deliberat.

CONSIDERABAT Archiepiscopus mores in juvene, ad omnium virtutum harmoniam rectè concinnatos attentius,

ma-

Archiepiscopi Gnesnensis 2

magno suo solatio; agens Summas Numini gratias, quod sibi talem in vinea sua cooperatorem destinasset; itaque vocato ad se adolescenti, qui jam tunc a sacris Canonibus definitæ ad Sacerdotium fuit ætatis desiderium, quod antea sibi circa cōsecrationem Ecclesiæ Parochialis Dobrovensis exposuerat, iteratis vicibus gravi persuasione inculcat, identidem asseverans, quòd strictam tremendo iudici rationē esset redditurus, de talentis sibi concreditis, nisi vellet iustis obsecundare monitionibus, atque usuram talentorum, in alimoniam familiæ do-

minicæ, fideliter convertere, super eam, per sacerdotii Ordinem, constituendus. Gratias agit primo Archipræsuli, pro paterno erga se affectu, & benevolentia: inducias deinde ad tempus Ordinum à jure præfixum, sibi concedi poposcit, intra quod matura deliberatione peracta, se ad tam excelsi muneris officium disponeret Digressus ab Archiepiscopo, cæpit sublimis fastigii celsitatem accuratè speculari, & eo periculosis præcipitii ruinam considerare, quò altiùs apex dignitatis emereret, intra se diligenter expendens. *Grandis digni-*

tas Sacerdotum, sed grandis ruina si peccant, letamur ad ascensum, sed timeamus, ad lapsum.

Non est tanti gaudii excelsa tenuisse, quanti maroris de sublimioribus corruisse: Nec enim solum pro nostris delictis reddemus rationem, sed pro omnium, quorum abutimur donis, & nequaquam sumus de eorum salute solliciti. Tanta verò sollicitudo, circa unius animæ lucrum est necessaria, quanta universi orbis divitias lucramento, non sufficeret negotiatori. Tandē, cum frequentiùs Archiepiscopus, Ecclesiarum necessitatem exponeret, & verbis pluribus,

charitatem erga proximorum
 salutem exaggeraret, pro qua
 Filius Dei de cœlis descendit;
 atque in super illum potentis o-
 bedientiæ terreret authoritate,
 tandem Bogumilus, volunta-
 tem hanc Dei esse interpretatus,
 in re tanti momenti, quanti ef-
 fet sua, & proximi salus, mayo-
 rum qui vices Dei obeunt in
 terris, non refragari consuetus,
 victas spontè dedit manus au-
 thoritati, persuadentis Archie-
 piscopi. Nimirum *bonus obediens
 dat suum velle, & suum nolle,
 ut possit dicere paratum cor me-
 um Deus, paratum cor meum,
 paratum quodcunque præceperis*
 face-

*facere, paratum ad nutum citius
obedire, paratum tibi vacare,
proximis ministrare, me ipsum
custodire, & in cœlestium con-
templatione requiescere.* Eum
ita dispositum, à populi turba
segregat Archiepiscopus, inde
innumerum Cleri refert, ac tan-
dem per omnes Ordinum gra-
dus, ritè legitimèque promotū,
Presbyteratus sacro charectere
insignit.

CAPVT VI.

Fit Sacerdos humilis

FACTUS ex obedientia Sacer-
dos Bogumilus cœpit cu-
mulatiùs cœlestium immiffio-
num

28 *Vita S. Bogumili*

num dona sentire, atque jam Deo, qui consumens ignis est, propior factus, sacrique amoris incendio liquefcere, & fluens tanquam cera à facie ignis, sese in abyffum nihili, cum profunda humilitate demittere. Nam ea est veræ humilitatis conditio, ut quò propius divinæ Majestatis gloriam speculatur, eo magis se indignam divini sermonis consortio recognoscat. Secus hic omnino accidit, quam in humanæ conversationis frequentia videamus evenire: ubi diuturna familiaritas, extremi contemptus esse solet occasio. Non enim
ani-

anima fidelis, & verè humilis,
quòd eam sponsus cœlestis di-
gnetur alloquio, aliquid in se,
quo tantos mereatur favores,
recognoscit; Sed verecunda re-
verentia, & modestia, coram
májestate suprema, in cognitio-
nem sui nihili profundius de-
scendit nec pensat, ubi nunc
est sed ubi fuit, dum non fuit.
Excitabat Bogumilum, ad pro-
fectum in hac virtute, remini-
scentia miseræ conditionis, &
fragilitatis humanæ, *semper co-
gitando, quid sibi deesset, repetens
memoria, ubi fuit secularibus
irretitus curis, aut iudiciorum
Dei sententiam metuens, Et secis
que-*

quærens, ubi erit; aut cum mala aut
 vitæ præsentis attendens, & so- nu
 lenter mærens, considerabat ubi etu
 esset: aut cum bona supernæ pa- one
 triæ contemplantur, quæ quia nit.
 nondum adipiscebatur, lugens do,
 conspiciebat, ubi non esset; illud des
 tantum usurpans cum tædio: di
 Quemadmodum desiderat cer- ne l
 vus ad fontes aquarum ita de- dac
 siderat anima mea ad te Deus. supe
 Illam verè secutus est humili-tem
 tatem, quæ omnium virtutum nem
 est in nobis origo, in propria ra- tis l
 dice charitatis pullulans, & per- lun
 durans; non quæ se molli vultu sine
 compositione ostentat aut mo- cusa
 desto corporis gestu venditat. rent

aut

la aut fracta verborum voce infi-
so- nuat. Sed quæ puro cordis affe-
ibi ctu, per vilitatis suæ recogniti-
a- onem, coram Deo se proster-
nia nit. *Sunt enim plerique in mun-*
ens do, qui volunt esse humiles, sine
ud despectu, bene vestiti sine sollicitu-
o: dine: delicata pacis possessores, si-
er- ne labore, alijs detrahentes, mor-
de- daces ut canes, dolosi ut vulpes,
s. superbi ut leones, intrinsecus au-
ili- tem lupi rapaces, mellis dulcedi-
um- nem, id est inanis gloria, & latē-
ra- tis lascivia ut ursi quærentes. Vo-
per- lunt esse sine auctoritate iudices,
tu- sine visu testes, postremò falsi ac-
no- cusatores, & omni veritate ca-
tat- rentes. Illam coluit Bogumilus
t humi-

humilitatem, quæ in timore Domini fundata, propriæ infirmitatis conscientia, in ima deprimitur, & sincero corde se Deo, & in officiis suæ vocationis, cum fiducia divini auxilii fideliter obeundis, & præstanda in pœnis, & ærumnis obedientia, & exhibendo debito aliis honore, subjicit. Corde se credebat indignum honoribus, & ore confitebatur ad sacerdotium se nullis meritis, sed sola dignatione misericordiam Domini, vocatum. Itaque reputans animo puritatem Angelicam, quæ sacerdotii dignitati annexa est, imbecilles vi-

res

res ad excipiendum manibus
Dominum, *sub quo curvantur*
qui portant orbem: ad portan-
dum eum qui *tribus digitis mo-*
lem terræ appensam gerit, ad
sustinendam illius maiestatem,
qui sedit super Cherubim, & Se-
raphim; ad luctandum cum Deo
Israel forti, humili oratione di-
sponebat; modò cum Centuri-
one indignum se tanti hospitis
præsentia corde sincero pronũ-
tians, modò cum Elifabetha
hilari gestiens voluptate, mira-
bundus exclamans: *Unde mihi*
hoc ut Dominus meus ad me ve-
niat, nunc cum Abrahamo pul-
verem se ac cinerem, in conspe-

Etu divinæ maiestatis profitens,
nunc se peccatorem cum san-
cto Petro recognoscens, nunc
cum prodigo filio, indignum
videre altitudinem cœli se repu-
tans, nunc divini fretus auxilii
fiducia, cum Davide lætabun-
dus occinens: *Calicem salutaris
accipiam, & nomen Domini in-
vocabo:* nunc omnes animi, cor-
porisque facultates ad laudan-
dum creatorem divini psaltis
fervore provocans: *Benedic a-
nima mea Domino; & omnia
quæ intra me sunt, nomini san-
cto eius. Benedic anima mea Do-
mino: & noli oblivisci omnes re-
tributiones eius.*

CAPUT VII.

Orationibus insistit.

Igitur singularem Dei boni-
tatem, & gratiam vocationis
ad tam excelsæ dignitatis api-
cem recognoscens, & cum fide-
li Samuele, promptum se, ac
hilarem ad obsequium, vocan-
ti Deo exhibere satagens, ora-
tionis adminiculum adimplen-
dum tam ardui negotii munus,
adhibuit. Præter divini officii
pensum, quod diebus singulis,
juxta ritum & ordinem Pro-
vinciæ Gnesnensis, devotè at-
tentè ac fideliter omnipotenti
Deo exsolvebat, magnam tem-

36 Vita S Bogumili

poris partem, orationi mentali tribuere solitus erat, jaculatorias (ut vocant) preces, identidem ferventi spiritu interiiciēs: Diligam te Domine fortitudo mea: Dominus firmamentum meum, & refugium meum: & liberator meus: Deus meus adiutor meus & sperabo in eum. Protector meus & cornu salutis meæ: & susceptor meus. Laudans invocabo Dominum: & ab inimicis meis salvus ero. Domine, nomen tuum, & memoriale tuum, in desiderio anime. Anima mea desideravit te in nocte: sed & spiritu meo, in precordiis meis vigilabo ad te: Anima mea liquefa

Archiepiscopi Gnesnensis 37

quefacta est ut dilectus meus locutus est mihi. O Deus meus, noverim Te, noverim me; utinam te summam bonitatem omnes homines cognoscant, & peccare desinant, & condignas gratiarum actiones, pro beneficiis universæ creaturæ tuæ tibi persolvant. Excessivam Redemptionis humanæ charitatē, cum iucundissima voluntatis inflammatione, & ardentissimo imitationis, in cruciatibus Domini nostri Jesu Christi, virtutum expressarum, desiderio, terrerrima compassione medullitus liquecens, contemplabatur. Officium gloriosissimæ Virgi-

nis Matris Dei, horis Canonicis adiungebat, & coronam illius, cum interno quodam supernæ dulcedinis gustu, & animi serena voluptate, quotidie recitabat. Invaluerat iam tunc pia in Polonia consuetudo, (nam simul cum Evangelio, cultus erga Deiparam in partes nostras devenit) angelicas salutationes ad numerum annorum quibus in terris morata est, replicandamque sexagesies, & ter salutandi, singulis Salutationum decadibus Dominica oratione adiuncta, qui mos orandi, a sancto quodam Eremita, ipsa Deipara ipsum edocente, (ut fidelima-

li maiorum traditione accepimus)profluxit. Hunc supplicandi ritum Advocatæ nostræ, nunquam intermisit Bogumilus, puero sibi à piis parentibus traditum: cuius devotionis evidēs argumentum est, lapideus globus grandior, quales Eremitæ, ac nostri peregrini plerumque gestare solent, in eremitorio suo, inter quatuor quercus inventus, quem magni muneris loco ferebat Matthias Lubienki Archiepiscopus Gnesnensis, eximius Deiparæ cultor, qui in honorem ipsius, regali magnificentia, basilicam à fundamentis erexit Lovieii: & alteram

Uniejovii, magno sumptu restauravit, & concameravit. Sed ad Bogumilum revertamur, & modum quo se ad operandū tremendo sacrificij mysterio, disponebat, prosequamur. Iacebat pronus humi, manibus in formam crucis extensis, largo lachrymarum imbri, præ dulcedine spiritus, proficientium terram irrigabat: Christi Domini exemplum imitans, qui prolixius Patrē orans in horto, cum lachrymis, & sanguineo sudore, se ad cruentum Sacrificium, in ara crucis pro nobis offerendum, præparabat. Commendabat suas Angelis preces,
supre-

Archiepiscopi Gnesnensis. 41

supremo Domino præsentandas, non exiguo ipsorum portitorum solatio. Nam *Oratio est animæ sanctæ præsidium, Angelo bono solatium, Diabolo supplicium, gratum DEO obsequiū, pœnitentiæ laus, religionis perfecta gloria, spes certa, sanitas incorrupta.* Implorabat supplex Virginis DEI paræ patrociniū, ut cujus mater extitisset purissima, ad eusdem conficiendum corpus & sanguinem, sibi necessariam impetraret a Filio puritatem. Flagitabat Cœlitum intercessionem, potissimum verò illorum, in quorum memoriam rem divinā facturum erat.

42 *Vita S. Bogumili.*

Propitiabat Numen divinum
animabus fidelium defunctorū,
ac eò quidem ferventiùs, quò
majore vivorum, in extrema
constitutos necessitate, confi-
deraret indigere suffragio; de-
precans majestatem altissimam,
ut hostiæ salutaris interventu,
pœnis, ergastuli Purgatorii, reos
dignaretur absolvere. Liqve-
scebat mens Sancti, cælestibus
perfusa delicijs, quoties sacri-
ficiū sacrosanctæ Missæ, im-
mensæ charitatis erga genus
humanum pignus, offerebat:
ut dulces lachrymæ ab oculis
celebrantis, in ipso cordis, di-
stillatæ divini amoris æstu, me-
ditullio,

Archiepiscopi Gnesnensis 43
ditullio, quādoque sacro altaris
linreamini aspersæ, prorump-
perent.

CAPUT VIII.

Suscipit Ecclesie Dobrovensis curam.

VAcatur interea Dobrovensis
Ecclesia parochialis, San-
ctissimæ Trinitatis, cujus curā,
& administrationem defert Bo-
gumilo Archiepiscopus, tan-
quam illius nuper exstructæ, ac
dotatæ, patrono, & villæ Do-
mino hæreditario. Nihil refragatur
obediens Sacerdos, jussis
Antistitis; accipit non invitus
provinciam, divinitus sibi, ut
interpretabatur voluntate Ar-
chiepiscopi, oblatam: conscius
autem

autem infirmitatis suæ, supremi bonorum omnium largitoris gratiam, & auxilium precatur, ad majora usitatarum virtutum adnitens incrementa. Diligenti attentione secum revolvit, magnum esse dilectionis DEI argumentum, in curam salutis humanæ incumbere, & animarum pretioso CHRISTI sanguine redemptarum, vigilantem gerere sollicitudinem. Magno igitur amoris divini æstuans incendio, & quòd diligere proximum tanquam se ipsum maius sit, omnibus holocaustomatibus, & sacrificijs considerans: quemadmodum pro se,
ita

Archiepiscopi Gnesnensis 45

ita & pro populo summæ majestati offerebat sacrificium, in quo dulcedo suavissimæ charitatis, tanquam in proprio fonte degustatur. *Majorem nempe hâc dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis, cujus animæ positionis, sive mortis, annuntiatio est Sacrosanctæ Missæ Sacrificium, juxta illud oraculum Apostoli: Quotiescunque enim manducabitis Panem hunc, & Calicem bibetis, Mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. Et in hoc est Charitas: non quasi nos dilexerimus DEVM, sed quoniam ipse dilexit nos, & misit Filium*

Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Nimirum hoc est vinculum dilectionis DEI primum erga nos, & nostræ cum illo, ac inter nos unionis, quam tantopere DEUS amat, ut qui eam sciderit, Sacrificium de manibus illius oblatum repudiet, ipso dicente Domino: *Si offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris; quia frater tuus habet aliquid adversum te: relinque ibi munus tuum ante Altare, & vade prius reconciliari Fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum.* Quoties igitur ad tesseram Christianæ Charitatis & communionis

munionis æternæ gloriæ pignus
in divinissimo Eucharistiæ Sa-
cramento, percepturi fideles
accedebant, toties bonus Pastor
dilecti Discipuli mandatum illis
inculcabat: *Diligamus DEVM*
quoniam DEVS prior dilexit
nos: si quis dixerit quoniam di-
ligo DEVM, & Fratrem suum
oderit, mendax est. Qui enim
non diligit Fratrem suum, quem
videt, DEVM quem non videt,
quomodo potest diligere? Et hoc
mandatum habemus à DEO:
ut qui diligit DEVM, diligat
& Fratrem suum. Proponebat,
& CHRISTI Domini testamen-
tum; summæ dilectionis erga
nos

nos plenum: *Mandatum novū
 do vobis: ut diligatis invicem,
 sicut dilexi vos, ut & vos dili-
 gatis invicem. In hoc cognoscent
 omnes, quia Discipuli mei estis,
 si dilectionem habueritis adin-
 vicem.* Sic Bogumilus quem-
 admodum Charitate DEI, ac
 proximi se urgente, Sacerdotiū
 adiit, ita primum officium esse
 Sacerdotis, in cordibus fideli-
 um tam excellentis virtutis ra-
 dicare plantationē, existimavit
 proinde plurimum operæ pa-
 storalis in eo posuit, ut omnia
 mutuarum offensionum, in po-
 pulo suo tolleret scandala, dis-
 sensionum causas, ex animis
 irarum

irarum vepribus Sylvescentibus
radicitus extirparet: dulcem
verò fraternæ dilectionis, &
Christianæ concordæ, infere-
ret olivam.

CAPVT IX.

*Diligenter administrat Sacra-
menta.*

Sacramentorum administra-
tioni, (quod alterum est Sa-
cerdotis officium, & eximium
veræ Dei dilectionis argumē-
tum) illorum præsertim, quo-
rum omissione salus æterna ne-
quit obtineri, sedulus inhæsit;
cogitans, ne aliquando pretium
inæstimabilis lytri, sua incuria

D

in

in aliqua Christi periret ove :
proinde frequenter populum
admonuit , ne infantium pro-
craftinaret baptismum demon-
strans, in quanto versetur peri-
culo infans nondum salutaris
unda baptismi tinctus, utpotè
qui mancipium sit, infensissimi
generi humano Tyranni, qui
quidvis audet in eos, qui hæ-
reditatem æternæ salutis per
gratiam baptismi sunt adituri ;
quod si de vita periclitaretur
nasciturus puer , formam pro
illo casu, materiamque bap-
tismi docebat obstetrices , mo-
nebatque serìò, ne quid minue-
re, vel addere auderent, quod

sub-

ve : substantiam interverteret, ma-
um ximè necessarii, ad vitam æ-
ro- ternam obtinendam, Sacra-
on- menti: pròximas puerperio fæ-
eri- minas hortabatur, ut pæniten-
aris tiæ Sacramento culpas delicto-
otè rum expiarent, inter spem, ac
imi metum vitæ, mortisque sub E-
qui ve maledictione constitutæ;
hæ- quam doctrinam etiam, longū,
per & periculosum iter ingressu-
ari; ris, navigaturis, militibus præ-
etur lium inituris & ægritudine a-
pro liqua lecto affixis, crebro in-
pti- culcabat ne tunc primùm Sa-
mo- cerdotem, ad excipiendā pec-
nue- catorum suorum confessionem,
quod vocarent, cùm in extremo vitæ

discrimine positos, vix sensuum, rationisque compotes, ac quod exinde sequitur, vix gratiæ divinæ capaces, amittendæ salutis æternæ periculo supina illos negligentia obijcit. Ipse interim tam sanos, quam ægrotos parochianos, libenter invisebat, illos in prospera rerum affluentia, ad gratiarum actionem Deo debitam, & eleemosynam pauperibus, pro Christi nomine impertiendam invitās: hos autem ad tolerandas ægritudinis molestias patienter adhortans, paterna ijs consolatione proponens, morbos, qui nobis à Deo immittuntur, vel futuro

turorum peccatorum esse amuleta vel præteritorum satisfactoria remedia. Si quos autem longiori, vel graviori ægritudine in periculum vitæ adduci animadverteret, ad muniendū se Sacro divinissimæ Eucharistiæ Viatico, suaviter inducebat, & inductos eo benignè refocillabat, svadens ne unctio- nis extremæ Sacramentum post- ponerent; cujus ea vis, & ef- ficacitas esset, ut reliquias pec- catorum, præsertim venialium deleret: ac proinde fortiter Christi athletas, ad resistendū hosti calcaneo insidianti, cor- roboraret; & corporis etiam sa-

nitatem, quandoque juxta Dei beneplacitum, restitueret. Sva-
debat sanis, ut ægrotos liben-
ter visitarent, & necessitatibus
eorum, animi & corporis, quif-
que pto sua virili subvenirent:
ipse in ijs quæ docebat, alacri
præiens exemplo. Inter alia
misericordiæ opera, ut mortu-
orum funera ducerent, & in se-
pulturam pauperum, ditiores sū-
ptum facerent, hortabatur; co-
piosam ejus commiserationis
retributionem in operibus fan-
cti Tobiaë declarando: ipse pi-
etatis hoc officium Christianæ
nunquam oblata occasione in-
termittēs, & proprio sum-
ptu

Archiepiscopi Gnesnensis 55

ptu iusta pauperibus persolvēs.
Ne autem quis desiderare pos-
set in eo, aliquod sollicitudinis
pastoralis officium, & ejus cul-
pâ se perijsse coram supremo
Judice justè queri posset, assiduo
se intra limites parochiæ con-
tinuit, convivia luxum redo-
lencia, tam parochianorum,
quam vicinorum nobilium de-
vitando. Ubi tamen, quando,
& quibus speraret suam præ-
sentiam, ac potissimum simpli-
cibus profuturam. Semper se
comem, benignum, lenem mo-
destum affabilem, & cunctis ac-
cessu facilem exhibebat; cibo,
potui, somnoque parcius indul-

gens, ut in vigili pastoralis officii statione; ad reficiendas suæ fidei commissas oves, Sacramentorum mysteriis, noctu, diuque esset expeditus.

CAPUT X.

*Predicationis talento fideliter
negotiatur.*

NEC verò illud obscurum est Dei, & proximi dilectionis indicium, talenta divinitus sibi tradita in negotiationem cælestium margaritarum, & usuram, lucrumque animarum familiæ Domini, liberaliter expendere. *Hunc enim servum fidelem, atque prudentem, præ-*
posi-

s of-positum familiae significat, cōmo-
sua da atque utilitates sibi commis-
sua si populi curantem. Qui si dicto
cra- audiens, & præceptis obediens e-
tu, rit, id est, si doctrinae opportuni-
tate, & veritate infirma confir-
met, disrupta consolidet, depra-
vata convertat, & verbum vitæ
ter in eternitatis cibum alendæ fa-
est milia dispendat, atque hæc agens,
nis hisq; immorans deprehendatur:
s si- gloriam à Domino tanquam di-
ca- spensator fidelis & villicus utilis
su- consequetur, & super omnia bona
fa- constituetur; id est, in Dei Gloria
ex- collocabitur. Nactus erat natu-
si- ræ beneficio præclaras ad per-
æ- svadendum dotes Bogumilus,
justam-

justam uiri staturam, quæ nec
 proportionis, & symmetriæ to-
 tius corporis partium excede-
 ret mensuram, nec ab ea quavis
 parte deficeret, latera firma,
 vocem sonoram, vultûs gravi-
 ter compositi maiestatem, ser-
 moni etiam conferente gratiâ
 facie liberali. Sed in his o-
 mnibus plus operabatur fervens
 proximi charitas, ardens propa-
 gandæ divinæ gloriæ zelus, in-
 defessum Sacrarum literarum
 studium, sanctorum patrum le-
 ctio, beneficiorum Dei, maxi-
 mè redemptionis humanæ me-
 ditatio & virtutum, quas auri-
 bus mentibusque instillabat au-
 dito-

ditorum, in se ipso expressum
exemplar. Æstuabat cor ejus
divini amoris incendio tam va-
sto, ut totum orbem illo igne,
quem Christus Dominus, *Venit*
in terram mittere conflagrare
desideraret. Quidquid ad Dei
gloriam opportunum videret
amplificandam, nullo modo si-
bi negligendum putabat, tan-
quam fidelis talentorum Do-
mini dispensator. Quidquid de
suggestu dicturus erat populo,
sive vitia detestaturus, sive vir-
tutes commendaturus, sive sup-
pliciorum æternorum pœnas e-
xaggeraturus, sive felicitis bono-
rum operum retributionis gau-
dia

dia explicaturus, sive beneficiorum Dei, & in his potissimum redemptionis generis humani magnitudinem enarraturus, sive ad pœnitentiam de sceleribus admissis peccatores, hortaturus, omne illud intra præcordia, & flagrantis Dei amore cordis medullas, decoquere, lachrymis foras erumpentibus usitatum habebat, non prius populo, quàm sibi magister. Nulla sibi quantumvis elaborata, & ad profectum proximorum accommodata sapiebat oratio, sive contio, quam non svavi dulcissimi nominis Jesu commemoratione, condivisset. Nomen

quippe

Archiepiscopi Gnesnensis 61

quippe hoc divinum, sciebat esse *oleum effusum*, quod & odorem salutis halaret, in vitam æternam anhelantibus, & fœtores peccatorum dissiparet, proficientibus virtutum splendores illuminaret, tepidos accenderet, fessos recrearet, pusillanimes corroboraret, & igni charitatis liquefactas mentes, in consortium divinæ naturæ misceret. *Neq̄ enim aliud nomen est sub cœlo datum hominibus in quo nos oporteat salvos fieri,*

Quoties autem nomē hoc salutiferum, vel Deiparæ Virginis Mariæ pronuntiandum illi fuit, tam in Ecclesia, quàm ex-

tra, toties cum demissa reverentia caput inclinabat, & exemplo docens, & verbis quandoq; rudem admonens plebem, quæ nã sacrosanctis nominibus veneratione deberetur.

CAPUT XI.

Doctrinam Christianam rudi populo explicat.

ET quàmvis tanquam ignitus Seraphim, maxime in Votis haberet, voluntates hominum ad Dei amorem, plurimorum ipsius beneficiorum recordatione, inflammare, tamen ad captum hebetis plebeculæ, sese demittens, comprimis necessaria

cessaria scitu doctrinæ Christi-
anæ capita, vulgaris sermonis
simplicitate, adhibitis etiam, ubi
res posceret similitudinibus,
præsertim circa Sanctissimæ Tri-
nitatis, Incarnationis Domini-
cæ, atque sacrosanctæ Eucha-
ristiæ mysteria, & alios fidei
articulos, explanabat. Maxi-
mus autem illi labor fuit, in
extirpandis paganæ superstitionis
reliquiis. Nam quamvis
per fidem Christo adhæsissent,
à centum jam, & amplius annis
Poloni, tamen indocile vulgus,
somnia conjecturas, vanas
observationes, & diversas divi-
nationes in humanarum actio-
num

num eventibus eo retinebat obstinatus, quò diuturniore majorum consuetudine circa priscam idololatriam fuissent radicatae. Præceptorum ergo Decalogi errabundis ovibus diligenter materiam elucidabat, docens tam medendi modos, qui fundamentum in connexionne causarum naturalium non haberent, quàm sortilegia, incantationes, magiam, necromantiam, & quasuis divinationis species, à diaboli fraudibus, & pacto seu expresso sive tacito promanare; ac proinde qui talibus occupantur, aut credunt, primo præcepto divino repugnare

gnare; reliqua illis in ordine Dei præcepta retexens, & obligationem illorum, sub peccati mortalis reatu, & salutis æternæ dispendio, annuntians; *quoniam qui talia agunt regnum Dei non consequentur.* Commendabat illis testamentum sancti Adalberti Martyris, sive canticum Polonis, antequam iret in Prussiam relictum, in quo is præcipua quædã Christianæ institutionis capita, brevi compendio, pro faciliori reminiscencia complexus fuerat, potissimum cultum, & venerationem Deiparæ Virginis, redemptionis humanæ mysterium, & invo-

E

catio

65 *Archiepiscopi Gnesnensis*

cationem sanctorum continēs, sese
atque ut illud devotè cantarent, om
hortabatur. Multi quidem & glo
graves sancto labores, in tam festi
difficili rudis plebeculæ cultu-
ra exātlandi fuerunt, eos tamen se
solabantur dulces percepti fru-
ctus, in populo simplici, & sin-
cero corde monitis pastorali-
bus, obsequente. Monebat a-
gricolas, ut vita suos tempera-
rent, alternis operibus, labores,
ne sollicitudo rerum tempora-
lium, intentionem animi, ab ijs
quæ ad cultum Deo exhibendū
pertinent, averteret: tum etiā
frequenter insinuabat illis, ne
ad ullum opus peragendum her

sese

nes, sese accingerent, nisi prius actus
ent, omnes diei praesentis, ad Dei
& gloriam collimarent, quod dum,
a manifestis celebribus opere servili ab-
tu- stinentes, & sacrosanctum Mis-
aen sae sacrificium audientes, fide-
ru- liter exequerentur, magna so-
in- licitum exhilarabant voluptate
ali- pastorem: qui sancta aemulati-
a- one, & ferventi zelo, quas au-
ra- ditorum mentibus virtutes o-
es, ptabat inserere, illas a trunco,
ra- & radice sui exempli, luxurian-
ijs tibus surculis transplantabat,
dum ita suaviter ad currendam ma-
tia datorum Dei viam, populum
ne alliciens, imo fortissime pertra-
um hens, signorum gratiam, a Chri-

67 *Archiepiscopi Gnesnensis*
sto Domino credentibus pro-
missorum, uberem consecutus.
Quantis enim ille cæcis in via
veritatis errantibus, & de sum-
m. iam in profundum rupe pen-
dentibus, amissum reddidit visũ,
& illum, quo Christus videretur,
reparavit intuitum? Quantorum
auribus surdis, & infidelitatis
obturatione damnatis, ad perci-
piendam vocem cœlestium man-
datorum, pretiosum infudit au-
ditum, ut vocanti Deo ad mise-
ricordiam responderent per obe-
dientiam? Quantos intrinsecus
vulneratos, Angelici oris arte, &
orationũ, ab infirmitate curavit?
Quantos per longam incuriam,
pecca-

peccati labe resolutos, & quadã
lepræ contagione perfusos, castiga-
tionibus, & exhortationibus ex-
piando, Deo in se operante, mun-
davit? Quantorum animas vi-
ventes in corpore iam defunctas,
& delictorum mole obrutas, ac
sepultas, ad emendationem, tan-
quam ad lucem vocando, Deo
resuscitavit, ut Domini sui admi-
randus imitator iam mortuas
Deo, è contrario mortificet vitali
morte peccato?

CAPUT XII.

Constituitur Decanus Ecclesiæ
Metropolitane.

GRatificaturus, tantis viri la-
boribus Archiepiscopus,

69 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Decanali eum in Ecclesia Me-
tropolitana, Gnesnensi digni-
tate condecorat, nihil prensan-
tem: procul enim aberat à viri
sancti moribus, illud *Subtile*
malum, secretum virus, pestis
occulta, doli artifex, mater by-
pocrisis, livoris parens, vitiorum
origo, tinea sanctitatis, excaca-
trix cordium, ambitio. Non mu-
nus illi ab obsequio, vel à ma-
nu, vel à lingua aditum para-
vit ad dignitatem, quibus viis
eniti plerumque solent ambiti-
osi homines, ad summa hone-
rum fastigia, sponte cæco im-
petu in præcipitium barathri
mentes, non examinata virium

ad

ad dignitatem proportionem; & quid humeris oneri ferendo valeant, nihil considerantes. Ipse simplex virtutis candor, & vehemens cultus divini propagandi ardor, laborque in quærendis animarum lucris indefessus, aditum ad eam dignitatem paravit Bogumilo. Laborabat fidelis in vinea Domini operarius, non se quærens extra, parvo contentus beneficio, satis locuples suo patrimonio, de quo sibi, & pauperibus vitæ necessaria providebat: tamen, sicut adhuc dignitatis gradum se non superba provexit ambitio, ita neque o-

71 *Archiepiscopi Gnesnensis*

pum paternarum abundantia, animum generosum insuperbiâ impulit, ut aspernaretur inter illustres Ecclesiæ Metropolitanæ Senatores, facundus Prælatuſ conscribi, onus in honore considerans. Etenim Decani officium est: ritum divini cultus, per Diæcesim ordinare, horis Canonjcis, ut devotè, ac graviter in Ecclesia Cathedrali peragantur, attendere, inter beneficiatos, Choro perpetuis temporibus adscriptos, pacem, concordiam, tranquillitatem animorum fovere, seriem ministeriorum, juxta ordinem, & personarum senium, disponere,

&

& ne quid desit ad implenda
divinæ laudis munia, solerti
consideratione circumspicere.
Porro quamvis, ut annexo Di-
gnitati oneri satisfaceret, ab-
dicare vellet à se beneficii Cu-
rati Ecclesiæ Dobrovensis so-
licitudinem, tamen ab Archie-
piscopo rogatus ne id faceret,
obedienter acquievit: nihil Sã-
ctum reputans, quod quis con-
tra obedientiam auderet, aut
moliretur. Fuit tunc ea tempo-
rum conditio, ut unus in plu-
ribus Ecclesiis conscribi debe-
ret, ob sacerdotum penuriam.
& Itaque onera imposita sibi be-
neficiorum sic alternabat, ut
celebri

73 *Archiepiscopi Gnesnensis*
celebrioribus diebus Choro Ec-
clesiæ Metropolitanæ adesset,
ac ne ulla in persolvendo di-
vini officii debito negligentia
obreperet, diligentius circum-
spiceret, substituto interim Sa-
cerdote, ad parochiam, qui o-
nus curæ pastoralis sustineret
ad tempus modicum, dum re-
verteretur, reliquis temporibus
assiduus in sua parochia resi-
dens, juris divini mandato reli-
giosè obtemperans.

CAPUT XIII.

*Diligentia eius in munere Deca-
canali & miraculum.*

Ade-

A Deputus eam dignitatem,
Collegium Vicariorum con-
vocat, præmissaque de divinæ
laudis excellentia oratione, in
qua disertis sermone, quomo-
do Angelorum cœtus suis hie-
rarchiis distincti, summo ere-
atori alternantibus choris, to-
ta viriū colluctatione, cum pro-
funda reverentia, filiali timore,
ac voluntatis ardore flagrantis-
simo jubilant, cùm explicuis-
set: eos ad æmulam cœlestis
chori contentionem, quantum
imbecillitati humanæ liceret,
adhortatus est diligenter, ut
memores, quòd eidem Domi-
no in conspectu Angelorum

75 *Archiepiscopi Gnesnensis*
psallerent, devotè, reverenter,
attentè, cum gravi pàusa, mu-
nus Angelicum, ut ipsi Ange-
li Domini exercituum, exequen-
rentur. Atque ne ulla torpe-
do mentis, tarditas corporis,
aut horæ alicuius omiffio sub-
reperet, Vicedecano seriò in-
junxit: ut semper Choro inter-
esset, & ne quid eorum, quæ
à se ordinata sunt, intermitte-
retur, accuratè invigilaret. Pun-
ctatori deinde negotium dedit,
eos qui abessent, aut infra of-
ficium confabularentur, vel
quoquomodo cursum illius si-
ve impedirent, sive intertura-
rent, connotandi, ut negligenti-
tibus

er, tibus stipendium pro pæna sub-
u- tractum, in subsidium diligen-
ge- tum caderet. His ita con-
te- stitutis, redibat ab parochiam
be- boni pastoris officium imple-
s, turus. Non illum sublimior
b- dignitas à conversatione rudis
n- plæbeculæ abstraxit; non egit
er- in transversum rectæ intentio-
næ nis scopum honorum cupidi-
te- tas: non tumor vanus, aut ina-
n- nis fastus, sollicitudinem curæ
it, pastoralis remisit: Non amor
of- excellentiæ propriæ, altiùs ad-
el- duxit supercilium, ut aliquem
si- pauperem aliquândo despexerit;
a- idem qui supra Bogumilus, co-
n- mis ad omnes, accessu facilis,
beni-

77 *Archiepiscopi Gnesnensis*
benignus, affabilis, liberalis ni-
si quod opulentiore auctus cen-
su, necessitatibus egenorum,
quàm ante, provideret suffici-
entiùs, eundem in prædicando
tenuit fervorem, eandem susti-
nuit in administratione Sacra-
mentorum curam, eandem in
fovendis Christi pauperibus ser-
vavit sollicitudinem, fidelis bo-
norum Domini dispensator ;
quod Sancti viri studium, &
ardens salutis proximorum ze-
lus, quantum sibi placuerit,
Divina majestas miraculo com-
probavit. Nam cum horis Ca-
nonicis, rite persolutis in Ec-
clesia Metropolitana Gnesnēsi,

festis

fest
roc
qui
dist
rus
pop
pa f
eò c
qui
aqu
alve
ad i
tum
cum
mag
tus,
dibu
mea

festis principalioribus, ad Pa-
rochiam suam Dobrovensem,
quindecim milliaribus Gnesnâ
distantem, rem divinam factu-
rus pergeret, summo desiderio
populus adventum ipsius, in ri-
pa fluminis præstolari solebat,
eò quòd Varta rapidus fluvius,
qui vernis, autumnalibusque
aquis, plus nimio ultra usitatū
alveum excrescit, sibi aditum
ad insulam, in qua templum si-
tum est, intercluderet. Quò
cùm vir sanctus perveniret,
magna fiducia divini auxilii fre-
tus, superficiem fluvii siccis pe-
dibus premens ad insulam per-
meabat ipse, populumque suis
vesti-

vestigiis iussum pergere, con-
 fidenter ad Ecclesiam adduxit,
 eodem miraculo, super aquas
 ambulans. Rite vero pera-
 ctis in templo divinis officiis,
 eodem itinere vir sanctus cum
 populo sequente se, in adversam
 fluminis ripam, siccis plantis re-
 grediebatur; ubi consistens, pi-
 sces in Dei nomine ad se vo-
 cavit, qui cum glomerantibus
 cuneis, plurimi iussis viri Dei
 obtemperantes, accessissent, cō-
 plures ex iis captos, in esurien-
 tem populum, quantum cuique
 opus erat distribuit, reliquos in
 undas abire, benedictionem il-
 lis impertitus, iussit: ac eodem

tem-

ter
 un
 Ca
 do

S

qu
 sex
 tri
 me
 cin
 ce
 br
 qu
 di
 qu

tempore Gnesnam pro prandio,
una cum collegis Prælati, &
Canonicis, horâ solitâ sumen-
do, redibat.

C A P U T XIV.

Fides Sancti Bogumili

SEx in his actibus viri Sæcti mi-
racula emicât, primum, quòd
quindecim milliaria, (post horâ
sextâ officii divini, juxta usû pa-
triæ, videlicet post horâ nonâ in
medio horologio) intra unam
circiter horâ, ut competenti ad
celebrandũ tẽpore adesset, Do-
brovi, confecerit. Secundum,
quod super aquas ipse ficcis pe-
dibus ambulaverit. Tertium
quòd populum etiam per eas

F

mira-

81 *Archiepiscopi Gnesnensis*

mirabiliter traduxerit. Quartum, quòd eadem viâ cum populo redierit, nam longa, qualis est, Missæ, & Concionis, ætiam interpolatio, distinctum tanto temporis intervallo prodit esse diversum. Quintum quod pisces imperio habuerint obsequentes. Sextum denique, quòd intra horam, per millia quindecim, ad sumendum tempore congruo, cum Canonicis prandium, reverti soleret. Increbuit hæc in illis partibus fama, quod sancti viri benedictione, de qua præmissum est, pisces eo loci in tantum multiplicati, ut etiam nunc ini-

bi abundant magis, quàm alibi
usquam in Polonia, & sapore
longè aliis, qui eodem Varten-
si continentur fluvio, præstent.
De cancris certò compertum
est, eos ibi saporis optimi re-
periri, in tanta copia, ut toti,
non modò Syradiensi oræ, ve-
rum etiam Posnaniensi tractui,
qui ad eundem fluvium situs,
est, affatim sufficiant. Atque
hinc perspicuum est, quantum
divina Bogumilus excelluerit
fide, cui Christus Dominus mi-
raculorum operationem attri-
buit. *Amen dico vobis, quia
quicumq; dixerit huic monti:
Tollere, & mittere in mare &*

83 Archiepiscopi Gnesnensis
non hesitaverit in corde suo, sed
crediderit, quia quodcumq; dixe-
rit, fiat, fiet ei. Cum verò, mō-
tis nomine nonnunquam Diabo-
lus significatur propter superbiã,
quã se contra Deum erigit, &
esse vult similis Altissimo; mons,
ad præceptum eorum, qui fide
fortes sunt, tollitur de terra, &
in mare projicitur, cum prædicã-
tibus Doctoribus Sanctis, immun-
dus spiritus ab eorum corde re-
pellitur qui sunt præordinati. Et
in turbulentis, amarisq; infideli-
um mentibus vesaniam suã tyrã-
nidis exercere permittitur; ma-
nifestè constat quòd fervent
Evangelii prædicatione, qua
fidem

fidem in mentibus auditorum generat, complures tales montes, è superbis fastuosorum divitum animis, ejectos, in Phlegthonteum mare præcipitaverit sanctus Bogumilus. Hæc nēpe assidua Prædicatorum occupatio, cum faverrimo generis humani hoste configere, ac ipsius fallaces technas, nè ijs incautæ fidelium mentes illaqueentur, retexere ac dissolvere. Fide, quam instillant Prædicatores auribus corda credentiū attolluntur, ut conversationem suam in cœlis recognoscens, terrenas possessiones, & diviti-

85 *Archiepiscopi Gnesnensis.*

tem suffocantes, generosa magnanimitate despiciant. Hac Petrus, cui non caro, & sanguis, sed Pater cœlestis revelavit, altius à terrenis elevatus cogitationibus, per insanos furiosi maris fluctus, corporeæ concretionis immemor ad Christum currit: cuius nisi fidei ardor intepuisset, optatum iter secure fuisset emensus. Mergi cœpit, quia dubitavit: modicamque fidem Christo vocanti habuit. Quis verò hic non videt, quanto sublimius nostrum Bogumilum fidei constantia extulerit, dum nihil dubitat inusitatum hominibus iter aggredi, & rapidos

pidos Vartæ vortices siccis ur-
gere vestigiis? Neque solus dun-
taxat tantæ fidei stabilimento
inhæsit, sed illius solidam fir-
mitudinem, etiam Verbum Dei
devotè audientis turbæ auribus,
& pectoribus feliciter impressit,
ut se quemadmodum salutis æ-
ternæ ducem ita & itineris flu-
ctivagi, cordibꝯ impavidis sequi
præeuntem, minimè hallucina-
rentur. Jucundum erat effusæ
vicinitati spectaculum, novos
Isràélitas in semine Abrahæ be-
nedictos, portentosis ausibus,
fluctus tumida eluvione aqua-
rum superbos, siccis exsuperan-
tes plantis, intueri. Admiran-

87 *Archiepiscopi Gnesnensis*

dam fidei exuperantiam multū
diuque religiosa suspexit anti-
quitas, dum in vetustis templi
parietibus, per aquas populo
præeuntem, & piscibus impe-
rantem, rudi quidem, sed ipsa
vetustate commendabile peni-
cillo, transmisit, nunquam de
tantis hæsitaturæ miraculis po-
steritati, Bogumilum. Fuit hoc
calcandi aquas miraculum, ad
corroborandam in fide Polo-
niam ante centum annos ad
Christum conversam, peropor-
tunum: quo iterum fidem, in-
nocentisque vitæ integritatem,
atque ardens in promovenda
salute proximorum studium,

post

post annos centum, sancti Hyacinthi Poloni Ordinis prædicatorum placuit supremæ majestati condecorare: cum is Vandalum fluvium, prope Visogradum aquis redundantem, nullo navigio traiecit, sociis quoque expanso super undas pallio traductis. Est profectò cur Poloni singulares gratias divinæ majestati agamus, quod maioribus quam ipse fecerit Christus Dominus, nostros sanctos miraculis dignatus sit honorare. Legimus Christum Dominum sæpe in trajiciēdis aquis navigio usum, semel duntaxat super aquas ambulasse, & bea-
tum

89 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tum Petrum ambulans in flu-
-tibus suâ dexterâ, ne merge-
-retur, erexisse. Sanctus Bogu-
-milus citra navigium, sæpius
-traiecit Vartam. Christus Do-
-minus quatruiduanum Lazarum
-suscitavit à mortuis; Sanctus Sta-
-nislavus triennialē Petrum è tu-
-mulo, ad perhibendum veritati
-testimonium excivit: nempe
-illa fides, horum Sanctorum ex-
-titit, cui majora miracula Chri-
-stus Dominus adpromisit: *Amē*
amen, dico vobis, qui credit in me,
opera quæ ego facio, & ipse faciet,
& maiora horum faciet.

C A P U T XV.

Præficitur Ecclesie Metropolitanae Archiepiscopus.

IOannes primus Gnesnensis Archiepiscopus, vulgo Janicus extremum interea vitæ diem clausit ischidiata ægritudine quâ diutiùs laboraverat confectus, postquam Ecclesiam per annos quindecim gubernasset. Cum igitur frequens Senatus Prælatorum, Canonicorumque ad providendum de sponso Ecclesiæ viduæ convenisset, non diuturna deliberatione Cleri populiq; desiderium tenuit, ut ad Bogumilum cuius vitæ sanctitas satis
omni

91 *Archiepiscopi Gnesnensis*
omnibus fuit explorata, fasces
dignitatis excelsæ deferrent.
Obluctatur suffragiis Collegarū
verè humilis sacerdos, quâ pre-
cibus quâ lachrymis, nè onus
angelicis humeris formidandū
imponerent suæ imbecillitati,
obsecrando: sed potius dignio-
ris, qui tam arduo labori susti-
nendo par esset, (virum nomine
proprio indigitando) merita tā
sublimis honoris fastigio coro-
narent. Cū verò reluctanti,
Electores frustra suas preces op-
ponerent, severam iis commi-
nationem adjunxerunt, ut apud
se diligentius expenderet, an e-
lectioni dissentire, non sit resi-
stere

stere Spiritui Sancto, qui volū-
tates & animos, omnium con-
cordi suffragio in se pertraxisset?
Tandem passus sibi persvaderi,
accinxit fortitudine lumbos,
Spiritus Sancti opem implorās,
ut qui se ad onus tantum vo-
casset, vires ferendo illi, digna-
retur suppeditare idoneas. Ab
Alexandro igitur Tertio Sum-
mo Pontifice, confirmationem
obtinuit; atque à Vicinioribus
consecratus Episcopis, & pallio
decoratus, Ecclesiæ gubernacu-
lum anno Christi 1167. maxima
omnium Ordinum, de sancto
Præsule ovantium, congratula-
tione, apprehendit. In tam ex-
celso

93 *Archiepiscopi Gnesnensis*

celso dignitatis culmine consti-
tutus, tanquam bonus specula-
tor rationes primùm vitæ suæ
circumspexit, & firma timoris
Domini lege circūscripsit, seriò
considerans, quàm exactam rati-
onē in die districti iudicii; de tot
ovibus suæ curæ cōmissis, sūmo
Principi Pastorū esset redditu-
rus. Itaque nihil de contēpla-
tricis vitæ studio remisit, imò
vigiliis, orationibus jejuniis, a-
nimi perturbationibus edomā-
dis cupiditatibus frāgendis, &
corpori ad rationis imperium
subigendo, tantò vacavit inten-
sius, quantò hæc arma regendis,
ac moderandis aliorum affecti-
bus

bus, expeditiora, & magis necessaria judicaret. Revolvens porrò illud jugi meditatione Apostoli effatum: *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad Deum ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis; & fatagens ut ei muneri satisfaceret accuratiùs, tempus ante omnia stabili dispensatione ita distribuit: ut tres horas contemplationi, orationibusque tam publicis officii Divini quam privatis, & lectioni Sacræ Scripturæ, piorumque librorum impenderet; deinde ad sacrosanctum missæ sacrificium, cum ordinata facult-*

95 *Archiepiscopi Gnesnensis*
facultatum animi, sensuumq;
recollezione celebrandum, è
cubiculo prodiret, quod tanta
devotione pro se, ac populo
solebat offerre, ut crebris pro-
filientibus ab æstu amoris divi-
ni lachrymis, circumstantium
voluntates compunctas, violēto
quodam impetū in Deum ra-
pere videretur: illud maximè
Deum interno mentis affectu
precatus, ne pretium sanguinis
Christi Redemptoris, peccato-
rum nostrorum propitiatio, suo
tempore vilesceret, aut culpa
sua, in aliqua ovicula sibi com-
missa periret: & nè locò placā-
tionis iræ divinæ, severam ob

sua

...nq; sua peccata, & negligentiam
...e ignavus pastor in oves accen-
...nta deret vindictā. Reliquum quod
...ulo supererat matutini temporis, li-
...ro- bellorum supplicum à subditis,
...ivi- pauperibusque sibi porrectorū,
...um lectioni, causarum judiciis, &
...eto disceptationibus cōtroversiarū,
...ra- viduarum, & pupillorum ne-
...imē cessitatibus sublevandis: pome-
...ectu ridianum verò, rei Oeconomi-
...inis cæ ordinandæ, litium anfracti-
...ato- bus explicandis, Reipublicæ
...suo negotiis agitandis, ac litera-
...ulpa rum expeditionibus, finiumq;
...om- regendorū, nec nō bonorū Ec-
...aca- clesię defendendorum, mediis
...n ob inveniendis attribuebat. Resi-

G duam

97 *Archiepiscopi Gnesnensis*
duam deniq; diei partem, ve-
spertinis precibus, meditatio-
ni; & examini conscientiaë, Li-
taniis, cæterisque pietatis exer-
citiis dabat.

C A P U T XVI.

*Virtutes & labores in Archie-
piscopatu.*

IN conversatione humana,
eminebat quædam in ipsi-
us vultu augustior, ac huma-
no prorsus fastigio sublimi-
or majestas, ob pulcherrimam
morum symmetriam, gestuūq;
corporis decentem compositi-
onem: qua in se bonorum ope-
rum vivum exemplar, ad imi-
tandū

tandum ovibus exhibebat : nullius virtutis prædicationem suscipiens, cuius species & pulchritudo, in suis actionibus non reluceret. Enitebat in viro Dei, singularis actionum, animique motuum temperantia, iræ, aliarumque cupiditatum refrænantio, consilii sani stabilitas, rerum gerendarum dexteritas, intolerandis perversorum importunitatibus æquanimitas, in perferendis injuriis fortitudo, in cura subditorum indefessa sollicitudo, in colendis amicitia legibus imperturbata constantia, in cibo, potuque discreta moderatio, & frugalis parsimonia

nia, in excipiendis hospitibus
generosa liberalitas, in susten-
tandis pauperibus, profusa mu-
nificentia, in sermone seria gra-
vitas, in incessu circumspecta
maturitas, in vultu severitati cō-
juncta modestia, in castigandis
erroribus, & vitiis misericors
benignitas, in ornandis templis,
apparatibusq; sacris augēdis he-
roica magnificētia, in propagādi
cultus divini studio, zelus exæ-
stuans, in salute hominum pro-
movenda, incredibile desiderium,
quæ insignia cādidaē men-
tis ornamenta, maximam illi
apud omnes non modò gratiā,

sed

sed venerandam etiam augebāt
authoritatem; quā plurimum
pollebat, in peccatoribus ad
meliorem frugem, & saniora
vitæ laudabilis consilia reducē-
dis; quod munus Episcopi ma-
ximè proprium, ut cum majori
subditi gregis exequeretur emo-
lumento, cura prædicandi in
Ecclesia Cathedrali aliis com-
missa ipse visitationis amplissi-
mæ Diæcesis negotium suscepit,
in qua plurimos caractere Cō-
firmationis insigniens, docebat
in hoc Sacramento ritè dispo-
sitis conferri septem dona Spi-
ritus sancti; præsertim fortitudi-
nis, ad liberè nomen Domini.

101 *Archiepiscopi Gnesnensis*

confitendum, & fidem Christi
absque vano sæculi timore, cō-
stanter promulgandam, & alios
cum profusione etiam sangui-
nis, si hoc ferat necessitas, pu-
blicè docendam, nullas ob e-
jus constantem professionē ad-
versitates, injurias, & persecuti-
ones extimescēdo, in cujus for-
titudinis evidens argumentum,
circa hoc Sacramentum, non
erubescunt palàm sustinere ala-
pam generosi Christi milites.
Si aliquos reperiebat publicis
peccatis obnoxios, leniter ad-
monebat, & ad publicam pœ-
nitentiam peragendam, scele-
ris gravitate proposita hortaba-

tur

tur, & quò quis deinceps remedio ad vitanda peccata uteretur injungendo; tanquam bonus medicus, salutifera cataplasmata, exemplo Samaritani, vinum austeritatis, & oleum commiserationis infundens, pœnitentibus applicabat. Compatiebatur quidem ille humanæ fragilitati, non tamen justum corripiendi modum deserebat, præsertim ubi ad plures exempla perversi sceleris imitatores dimanare videret; ita se benignū in admonendo patrem præbebat, ut simul severum vitiorum se censorem exhiberet, quando id poposcit, & peccantis pro-

103 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fectus, & consciorum criminis
testium ædificatio: prudenter
clementiæ severitatem, & seve-
ritati clementiam intermiscēs.
Sunt namq; nonnulli ita districti,
ut etiã omnẽ mäsuetudinẽ beni-
gnitatis amittät, & sunt nõnulli
ita mansueti, ut perdant districti
jura regiminis. Unde cunctis Re-
toribus utraq; sumopere sunt te-
nenda, ut nec in disciplinæ rigore,
benignitatem mansuetudinis, nec
rursus in mansuetudine, districti-
onem deserant disciplinæ: quate-
nus nec à compassione pietatis ob-
durescant, cum contumacem cor-
rigunt, nec disciplinæ rigorẽ mol-
liant cum infirmorum animos
consolantur.

CA-

C A P U T XVII.

Liberalitas in Pauperes.

CUM verò bonus pastor debeat dare animam pro ovibus suis, ita ut ubi viderit ijs æternæ salutis, à lupo infernali periculum imminere, teneatur se vitæ præsentis obicere discrimini, ut è faucibus tartari periclitantes eripiat, (unde tam in hostili fidelium persecutione, ubi non caput pastoris petitur, sed evertendæ divinæ fidei ergò bellū geritur, quàm in pestiferæ luis contagione, debet non subtrahere ovibus præsentiam, debet non fugere, quod facit mercenarius, sed fideliter, ac
for-

105 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fortiter adesse, ac Sacramenta
ministrare periclitantibus;) mul-
tò magis ad eundem spectat,
temporalibus subsidiis, proxi-
morū indigentia succurrere. In
hoc enī cognovim⁹ charitatē Dei,
quoniā ille animā suā pro nobis
posuit: & nos debemus pro fra-
tribus animas ponere. Qui ha-
buerit substantiam huius mundi
& viderit fratrem suum neces-
sitatem habere, & clauserit vi-
scera sua ab eo: quomodo chari-
tas Dei manet in eo? Implevit
hoc discipuli dilecti præceptum
Bogumilus; dum vitæ propriæ,
urgente se charitate, prodigus
per exundantem fluvium per-
rexit

rexit, ut populo salutaris doctrinæ panē frangeret esuriēti, & peccatores per pœnitentiam Deo reconciliatos, ab æternis gehennæ cruciatibus, ad supernæ felicitatis hæreditatem trāfferet. *Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem illius nec flumina obruere.* Sic qui paratus erat vitam dare pro ovibus, libentiùs substantiam hujus mūdi, earum necessitatibus sublevandis, erogabat, eò hilariore liberalitate, quò luculentius sibi constaret, partem sibi jure optimo, in redditibus Ecclesiasticorum beneficiorum, pauperes, vēdicare juxta illud. *Quidquid habent*

107 Archiepiscopi Gnesnensis
habent Clerici pauperum est, &
domus illorum omnibus debent
esse communes: susceptioni pere-
grinorum, & hospitem invigila-
re debent. Nempe Doctorum
populi scire illud interest: quòd
res quas aliqui superabundantes
habent ex naturali iure debentur
pauperum sustentationi. At nūc
eheu quantis dici potest! Non
minoris est criminis habenti tol-
lere, quàm cum possis & habeas,
indigentibus denegare: esurien-
tium panis est quem tu detines,
nudorum indumentum, miserorū
redemptio, & absolutio pecunia
quam tu in terra defodis: tanto-
rum scias invadere te bona, quā-
tis

Et *tis possis præstare, Et nolis. Utinã*
timeant Ecclesiæ ministri, qui in
terris sanctorum quas possident,
tam iniqua gerunt, ut stipendiis
quæ sufficere debeant, minimè
contenti superflua quibus egeni
sustentandi forent, impiè sacrile-
geque sibi retinent, Et in usus
sue superbiæ, luxuriæq; victum
pauperum consumere, non verè-
tur: duplici profectò iniquitate
peccant, quod sic aliena diripi-
unt, Et sacris in suis vanitatibus,
Et turpitudinibus abutuntur, Et
quamvis, qui esurientem pane
Verbi reficit, Et sitientem potu
Sapientiæ, refrigerat, qui erran-
tem in domum patris revocat qui
inno-

109 *Archiepiscopi Gnesnensis*
innocentem protegit, qui infirmū
in fide assumit, & confirmat, qui
tribulatione oppresso sub-venit cō-
patiēdo, vel consolando, veram
dilectionem adimplet; tamen cū
hoc omnia vitæ dilectionis ar-
gumēta implevisset Bogumilus,
non dum se iustitiæ Christianæ,
& pleno pastoris officio satis-
fecisse arbitratus est nisi etiam
Ecclesiæ dispositioni obtempe-
raret, quæ sic beneficia Episco-
porum partitur: *Mos est Aposto-*
lica Sedis ordinato Episcopo præ-
cepta tradere: ut de omni stipen-
dio, quod accedit, quatuor de-
beant fieri portiones, una videli-
cet Episcopo ac familiæ eius pro-
pter

pter hospitalitatem, atq; suscepti-
onem: alia Clero: tertia pauperi-
bus: quarta Ecclesiis reparandis.

Hanc ille consuetudinem fide-
liter observavit, quamvis enim
tam Prælatorum, & Canonico-
rum, quàm aliorum curatorum
Vicariorum, & Capelianorum
Sacerdotum, redditus in suis be-
neficiis erectis destinatè fuissent
constituti, tamen cùm frequen-
tibus Ecclesia indigeret mini-
stris, Domus Episcopalis, tunc
Clericorum & puerorum ad Ec-
clesiastica obsequia formando-
rum seminarium fuit. Neque
solum de bonis, & redditibus Ec-
clesiæ pavit esurientes, operuit
nudos

III Archiepiscopi Gnesnensis
nudos, sepelivit mortuos, ho-
spitalitatemque peregrinis exhi-
buit Bogumilus, verum etiam
de amplissima patrimonii sui
forte, plurimum in opera mise-
ricordiæ contulit.

C A P U T XVIII.

*Monasterium Coronoviense Or-
dinis Cisterciensis fundat.*

VT justorum semita quasi
lux procedit, crescens in
perfectum diem, ita liberalitas
Bogumili à sustentatione pau-
perum, provisione viduarum, &
pupillorum, susceptione, pere-
grinorum, ad heroicam progred-
ditur magnificentiam. Nam

hoc

hoc interest inter utramq; virtutem, quòd illam, quisq; privatus, pro modo facultatum suarum, exercere possit in egen-tes: hæc Principum propria est, quæ sublimi mágnitudine animi, rarum quid, & admirabile destinans, sumptus splendore principum dignos, ad perficiendum excelsi propositi molimẽ, libenter impendit; qualia sunt admirationi hominum exposita monumenta: erectio Academi-
arum, fundatio Xenodochiorũ, & ædificia basilicarum, quæ non nisi larga pecuniarum profusione, ab heroibus perfici solẽt. Nam superbæ palatiorum mo-

H

les

113 *Archiepiscopi Gnesnensis*
les, quamvis curiosos spectato-
rum oculos trahant in admi-
rationem sui, obliquis tamen
plerumque hircis, à nonnullis
non sine gemitu considerari so-
lent, quòd vel oppressione sub-
ditorum, vel alienæ fortis usur-
patione, vel tenuioris vicinæ co-
arctatione vel subtractione debitæ
pauperum sustentationis, ad invi-
dendum culmen affuxerint:
tanquam ipsis oppressorum lac-
chrymis, ac læsorum maledi-
ctis, in ruinam trahentibus, fu-
nesto aliquando casu succuti-
da ominantes, & nonnunquam
vindex injuriam bidentali im-
precantes. Florebat tunc Or-
do Cisterciensis sub Regula San-

cti Monachorum Patriarchæ
Benedicti, religiosè militans,
Divi Bernardi sanctitate, ac do-
ctrinâ illustris, in quo & studi-
osa vitæ regularis observantia &
erudiendorum puerorum cura,
& hospitem benigna susceptio,
sed imprimis erga sanctissimam
Virginem Dei Matrem singula-
ris devotio, longè latèque per
orbem Christianum, suavissi-
mum sparserat odorem. Hunc
cùm antecessor suus Gnesnensis
Archiepiscopus, pia voluntatis
propensione adamasset, voca-
tis ex Burgundia eius Ordinis
Sodalibus, Morimundensis Cœ-
nobij alumnis, totam hæredi-

H2

tatis

115 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tatis partem, septem Villas, &
de novem pagis decimas à du-
obus Episcopis Cracoviensibus
Mauro, & Radoſto de consen-
ſu Capituli obtentas, perpetua
donatione attribuit, cujus Or-
dinis fratres iam ante, Christi
anno 1145. Miesco sive Mie-
cislauſ ſenex Majoris Poloniae
Dux, in loco qui vocatur Lan-
da prope Vartam fluvium tre-
decim Villis in eorum ſuſten-
tationem adſcriptis, praesentibus
Petro II. Archiepiscopo Gne-
ſnense, & Martino Episcopo
Poſnaniense, sub eodem Euge-
nio *pro dilectione Domini nostri*
Jeſu Christi (ut diploma ſonat)
libe-

liberatoris animarum nostrarum,
& pro veneratione glorioſe geni-
tricis eiusdem perpetuæ Virginis
Mariæ & omnium Sanctorum,
de longinquis terræ partibus ad-
ductos, de Cœnobio videlicet Ber-
genſi, pro viris literatis, divino-
rum celebrationibus, cœleſtiumq̄
contemplationibus, collocaverat.

Trahebat omnium corda Prin-
cipum, in ſui admirationem,
recens exorti Ordinis ſancti-
monia, reverenda morum com-
poſitio, generoſus rerum ſecu-
larium contemptus, aſſiduum
divinæ laudis ſtudium, eximius
Deiparæ cultus, pacata vitæ cō-
templatricis trāquillitas, & ex-

117 *Archiepiscopi Gnesnensis*

cellentis doctrinæ opinio. Itaque Bogumilus Avunculi sui, Joannis Archiepiscopi, cum exemplum sequi apud se statuisset, quinque patrimonii sui Villas & de Villis quatuordecim decimas, cum consensu Collegii Metropolitanani largitus est Ordini prædicto, ad fundandū Cœnobium in loco, qui Capitulo generali videretur magis idoneus, quæ bona in manus Boguphali fratris jam tunc in monasterio Lucnensi, año Domini 1153. à Sbyluto nobili Polono condito, professi, consignavit, quæ omnia bona: videlicet Dobrovvo, Leszno, Rzuchovvo

chovvo, Zadouvo, & Kuvoa-
czevvo, Decimas in Chelm
Krobavvo, Dambe-Ostrovvo,
Komorovvo, Karfzevvo, Za-
krzevvo, Besiekieri, Slavęcino,
Grabovvo, Janislovvo, Kelni-
ca, Chociemino, & Vvenglo-
wa, Generale Capitulum Chri-
stiano Episcopo Prussiae, Mo-
nacho Cisterciensis Ordinis, (eò
quòd sua bona, quorū plusquā cē-
tum villas in terra Culmensi
habebat, donatione Conradi Du-
cis Masoviae, Pruteni Vastave-
rant) in subsidium possidenda
contulit. Quæ deinde cum re-
signasset Christianus anno Chri-
sti 1233. Vvilhelmo Abbati de

119 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Suleiovv, & eius Conventui,
pro voluntate Generalis Capi-
tuli possidenda, is de mandato
ejusdem Capituli, condidit mo-
nasterium ultra Vistulam, è re-
gione Cathedralis Ecclesiæ Vla-
dislaviensis, in Villa Szpital,
quod deinde in Villam Byfchovv
translatum, inde post annos
septuaginta, ad oppidum Coro-
novvo anno Domini 1288. in
die Sancti Vitalis Martyris, 4.
Calend: Maij sub regimine En-
gilberti Abbatis Byfchoviensis,
transtulit Vislaus Episcopus
Vladislaviensis, gente Zabavius.
Unde Monasterium Coronov-
viense, primum sui fundatoré
grato

grato animo agnoscit, & veneratur Bogumilum, hoc illi antiquitus tribuens elogium: *Bogumilus Archiepiscopus Gnesnensis de domo & familia Rosarum, homo pius, & Ecclesiasticus, pauperum & pupillorū strenuus defensor, in vita sui nulli iniurius, cultus divini ardentissimus zelator, & propagator, primus Monasterij Coronoviensis fundator.* Sic sanctus Bogumilus substantiam huius mundi, & bona sui patrimonii disperfit, dedit pauperibus, ac eo nomine potissimum illa Cisterciensi Ordini alacri largitione addixit, quòd juxta sancti Patriarchæ
Be-

121 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Benedicti præceptum, hilaris
ibi hospitem receptio, accuratè
observetur: ut ita inexhaustus
fons liberalitatis suæ, perpetua
scaturigine in Christi pauperes,
& peregrinos, manaret tanquã
sibi singulariter illud dictum fu-
isset: *stude Ecclesias tenues præ-
diorum tuorum collatione ditare,
da terram, & tolle calum, posses-
siones transitorie transferantur
in titulos hereditatis æternæ.*

CAPUT XIX.

Iustitia Bogumili.

Justitiæ, quæ unicunque jus
suum tribuere mandat, à pri-
mis pueritiæ annis habitum in-
duerat

duerat, Parentum monitis diligenter auscultans, qui eum ab infantia Deum timere docebāt, & juris supremo rerum omnium Domino debiti reverentiæ cultus, & amoris, recitando libenter balbutiente adhuc lingua Orationem dominicam, salutationem Angelicam, & divinæ fidei symbolum, reddendi, crebrius admonebāt: ut iam in rarsa quinquennis infantis intellectus tabula, fortiter hanc sententiam impressisse viderētur.

Hâc conditione gignimur, ut generati nos Deo, iusta & debita obsequia præbeamus: hunc solum noverimus, hunc sequamur, hoc vinculo

vinculo pietatis adstricti Deo, & religioni sumus: unde ipsa Religio nomen accepit. Postquam plenum rationis usum adeptus est, cor suum, ac intellectum ad cognitionem Creatoris, divina fide; ac spe sublatū, ad cœlestiū bonorū desideria erexit: iā inde statuēdo, quidquid ad Dei gloriam magis conducibile putaret, se fideli obsequio executurum: unde fiebat, ut dans operam literis, in gymnasio Gnesnensi, libens Ecclesiam visitaret, sacrumq; Missæ Sacrificium antequam intraret schoolam, audiret, & munia divinæ

laudis

laudis à Sacerdotibus decanta-
ta, sedula cogitatione rumina-
bat, ob fideliter impensum ma-
iestati supremæ tributum, mira
voluptate animi oblectatus.

Cum versiculum horæ Tertię,
diei dominicæ, inter psallentes
Sacerdotes, secundum Ecclesiæ
Gnesnensis morem ex ordine,
in schola constituto, se tangē-
te, *Inclina cor meum Deus in
testimonia tua* decantaret, inti-
mo quodam suavitatis gustu af-
ficiebatur, ardenti desiderio pre-
cando divinam maiestatem, ut
se Sacerdotum collegio digna-
retur coaptare; sic iam in an-
nis puerilibus, dulces furculos
alendæ

125 *Archiepiscopi Gnesnensis*
alendæ senectuti comprimi idoneos, trunco timoris Domini videbatur inferuisse. Principiū etenim nostræ salutis, sapientiæq̃ (secundum Scripturas) timor domini est. De timore Domini nascitur compunctio salutaris, de compunctione cordis procedit abrenuntiatio, id est nuditas, & contemptus omnium facultatum, de nuditate humilitas procreatur, de humilitate mortificatio voluntatum generatur, de voluntatum mortificatione extirpantur, atque arescunt vitia, viti-
orum expulsionē virtutes fructificant, atq̃ succrescunt, virtutum pullulatione, puritas cordis
acqui

acquiritur, per cordis puritatem,
Apostolicæ charitatis perfectio pos-
sidentur, Quæ omnia cum in
vitæ illius cursu ad amissim ex-
pressa cernantur, iam in ipsis pu-
eritiæ annis, vitæ Anachore-
ticæ videbatur statuissse funda-
mentum, nullis sæculi tempe-
statibus eruendum, nullis volu-
ptatum carnis blanditiis labefa-
ctandum nullis Sathanæ machi-
nationibus, de tenacis propo-
siti constantia dimovendum.

Atque in hoc fundamento, sive
columna immobili, stabilem
sibi fixit legem, ius suum uni-
cuique tribuendi, cauendo di-
ligenter, ne lingua volubilis, nõ
deter-

127 *Archiepiscopi Gnesnensis*
determinatam certa delibera-
tione mentem, unquã præcur-
reret, aut animus in ancipiti bi-
vio constitutus, verba in eam
partem iactaret captiosa, ad
quam se ipse minimè inclinaret;
circumspecta ipsi cura semper
fuit, nullos astus ambiguis ver-
borum ambagibus involvère,
nullos tenere callida simulatio-
ne, dolo, nemini mendacium
pro veritate obtrudere, nullum
operarium constituta fraudare
mercede; sed omnium pactorũ
conventorum, promissorum, li-
citationum, commissionum, de-
positorum, illibatam fide inte-
merata, servare sinceritatem,
ad

ad quam rem constanter implendam, ne verbis proximum quomodocunque læsuris offenderet, frænum linguæ, pauca loquendo, adduxit: ut quamvis natura disertus esset, in colloquio tamen hominum, moderatione sermonis uteretur.

C A P U T XX.

Personarum ad Sacerdotium, & Beneficia delectus.

FACTUS Archiepiscopus Gnesnensis, accuratè jura justitiæ, officia, & beneficia juxta meritum uniuscujusque proportionem distribuentis, servabat; diligenter invigilando, ne virtus,

129 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tus, & doctrina, exemplo, & qu
Verbo in Ecclesiæ utilitatem la na
borans, condignis frustrarentur pl
præmiis; ac imprimis, *ut Ne* ne
mini cito manus imponeret Apo de
stolicæ obtemperans constitu- ran
tioni feriam vigilantiam adhi- na
buit: proinde cum Archidiacon- ri
nus, cum deputatis ordinando- ter
rum examinatoribus, Sacra præ
Theologiæ ac juris utriusque ric
Doctoribus suo fungeretur of- bu
ficio, ferè conditiones, & do- ch
tes adscribendorum ministeriis præ
Ecclesiæ ad trutinam sacrorum lar
canonum expendens, & quæ ris
quisque Diæcesi, patriâ, paro- ute
chiâ, esset oriundus sollicitè in- pu
quirens

& quirens, tum singulorū mores,
natales, ætatem, doctrinam ex-
plorans, solebat frequens adesse,
ne quid circa eorum exactum
desideraretur examen; confide-
rando, utrum capita doctri-
næ Christianæ alios iis imbutu-
ri probè intelligerent; adver-
tendo, tum & illud observari
præcipiendo, ut non modò Cle-
rici minoribus initiati Ordini-
bus, verùm etiam Scholæ paro-
chialis Rector, Chori puerilis
præcentor, & editui, tunicis ta-
laribus, & nigri quidem colo-
ris, veste superiore, sive toga
uterentur: ut ita speciatim de-
putati ministeriis Ecclesiæ ado-

131 *Archiepiscopi Gnesnensis*
lescentes, quantumvis Ordinis
charactere minimè insigniti à
communi populi vestitu discrimi-
narentur: qui mos laudabili-
ter, in Ecclesiis Polonorum, ad
Laurentii Gembicki Archiepi-
scopi Gnesnensis tempora pe-
rennavit, cum præsertim Alber-
tus Baranowski suus antecessor,
in prævaricatores huus manda-
ti pœnam statuisset. Tanta fu-
it olim Polonorum erga Sacer-
dotes observantia, ut non mo-
do ipsis sub missam exhiberent
venerationem, sed eos etiam,
qui ad illorum vestium cultum
proximè accederent reverenter
haberent, & eis victum compe-
tentē

tentem alternatim sufficienter impertirent. Qui ad sacros ordines præsertim subdiaconatûs aspirarent, rigidiori subiciebat examini, quòd jam iis in sacro constitutis Ordine, missâ semel ad aratrum manu nefas esset retrospicere, nec amplius ad vota secularia convolare. Ad gradum præbyterii, nisi qui distinctis interstitiis in Subdiaconato, & Diaconatûs Ordinibus, ministeria sua fuissent executi, & in illis bene exercitati, ac ritus administrationis Sacramentorû callerent, ac ad populum in fidei articulis, & morum homini Christiano congruentium,

133 *Archiepiscopi Gnesnensis*

doctrinâ erudiendum essent idonei, ac sufficientes, non admittebantur; sed repulsam tantisper patiebantur, dum implendi muneris sui Ordinis, dogmata necessaria ediscerent. Porrò quamvis sine titulo provisionis non admitterentur Sacris initiandi Ordinibus Clerici, tamē si quos videbat literis magis excultos, quàm communiter essēt alii, & ad curam animarum exercendam aptiores, penes se fovebat, mores eorum cominus inspiciendo, & cui Ecclesiæ cū majori emolumēto possent adscribi trutinando; & quemadmodum in conferendis Ordinibus

nibus nunquam preceps iudicium est secutus, ita in evehendis ad Ecclesiam Cathedralem, & ejus dignitates, atque Canonicatus viris, singularem habebat personarum delectum, quonominē plurimum favit iis, qui morum gravitate, ac doctrinæ soliditate antecellerent: providens, ut in collegio Senatûs Ecclesiæ, mediam partem saltem haberet Doctorum, quorum in arduis Ecclesiæ negotiis securè niteretur consiliis. Sed per Joannem Laski Archiepiscopum Gnesnensem vigesimum nonû à Bogumilo successorem obreptitia narratione Leonis X. A-

135 *Archiepiscopi Gnesnensis*
lioqui literatorum amantissimi
Patroni, crebriùs aures fatigan-
tem, virtutis, & doctrinæ, præ-
mio frustrati viri docti, conta-
bescunt. Nam in principalib9
Ecclesiis quinque Cathedralib9,
Gnesnensi, Cracoviensi, Vla-
dislaviensi, Pofnaniensi, & Plo-
censi quatuor duntaxat Docto-
res in singulis locum habent,
duo in Theologia, duo in jure
utroque laureati, reliquis exclu-
fis excellentibus etiam Docto-
ribus, qui ab utroque parente
nobiles non censerentur.

C A P U T XXI.

Peccatorum correctio

Justi-

Iustitiæ, quæ vindicationem, seu pœnas scelerum sacris Canonum sanctionibus propositas respicit, ita spiritu lenitatis, & mansuetudinis moderabatur, ut se patrem, prius blandis dehortationibus à concepta licentia furentis iniquitate, impios milites abducens, exhiberet: tandē ruenti in præceps audaciæ, cum magna plurimorum salutis ruina, severus morum censor, & justus iniquitatum vindex, fræna pœnarum jure decretarū adduceret, proclivior ad misericordiam, tardior ad vindictā. Habebat præ oculis modū corripiendi, à Doctore gentium descri-

137 *Archiepiscopi Gnesnensis*
descriptum: *Fratres, & si præoc-*
cupatus fuerit homo in aliquo de-
licto. Vos, qui spirituales estis
eiusmodi, instruite in spiritu leni-
tatis, considerans te ipsum, ne &
tu tenteris. Considerabat offi-
cium medendi efficax, à beni-
gnitate, & mansuetudine pater-
na, antequam ad ferrum & i-
gnem devenire oporteat, debe-
re proficisci. Quemadmodum
etenim medici, ut præfuturum
ægroto antidotum exhibeant,
cùm sciant non aliter, nisi ama-
rà potione malum averti posse,
illius amaritudinem saccharo
condiunt, ne medicinam æger
fastidians, medicum desiderato
fru-

frustretur effectu; ita qui utiliter alterum admonere volunt, verbis primùm blandis, ut disponant morbo animi laborantem, est necesse, ut amaram exhortationis portionem ferat levius, & sic ad saniora, qui corripitur, redeat consilia; ubi verò desperata ægritudinis intantum processit gravitas, ut aliis pestifera contagione vitam videatur ereptura, ad severiorem oburgationem descendendum erit, ut ad putidum membrum rescandum, ferro sit opus, & igni, juxta sancti Augustini Doctoris edictum: *emendatoriam sustinere vindictam si quis forte recu-*

139 Archiepiscopi Gnesnensis
recusaverit, de vestra proijciatur
societate; non enim & hoc fit cru-
deliter, sed misericorditer, ne cō-
tagione pestifera plurimi s. perdat.
Nimirum manifesta peccata non
sunt occulta correctione purgāda,
sed palam sunt arguendi, qui pa-
lam nocent: ut dum aperta ob-
iurgatione sanantur hi, qui eos
imitando deliquerant, corrigan-
tur, dum enim unus corripitur,
plurimi emendantur, & melius
est ut pro multorum salute, unus
condemnetur, quàm ut per unius
licentiam multi periclitentur.
Porro qui non corrigit rescan-
da, cōmittit, & facientis culpā
habet, qui quod potest corrigere
negli-

*negligit emendare: Accomoda-
vit publicis peccatoribus oportuna remedia Bogumilus, cum probis moderatè, cum supinis vehementer, cum audacibus acerbè cum cautioribus leniter agēs:*

Ob animi pusilli timiditatem pastorum, qui metuentes delinquentem offendere, seipfos, & gregem perdunt, dirum minatur Deus supplicium socordiae Prælatorum: *Quod infirmum fuit non consolidastis, quod agrotū non sanastis, quod confractum est non alligastis, & quod abiectum est, non reduxistis.* Ubi confractum alligari, oportere summus Pastorum Princeps declarat

141 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rat, quod per censuras Ecclesia-
sticas fit commodissimè, juxta
potestatem à Christo Domino
Petro traditam, & aliis pastori-
bus Ecclesiæ in partem solici-
tudinis vocatis communicatâ:
Quodcunq; ligaveris super terrâ,
erit ligatum & in cælis; quod
diligentiùs exequi tenetur Præ-
sules, quò magis illis timendum
est, ne publicorum peccatorum,
iram Dei, contra totum Re-
gnum provocantium, fiant par-
ticipes. Qui enim perversos
aut metuit, aut erubescit cor-
rigere, *nihil aliud facit, quàm*
favet impietati eorum, cum non
careat scrupulo societatis occultæ,
qui

qui manifesto facinori desinit ob-
viare.

C A P U T XXII.

Iudiciorum forma

Quoties pro tribunali cura
redditurus, juxta præscri-
ptos à sacris Canonibus termi-
nos sedit, toties memor judi-
cium Dei exerceri, ab omnibus
illiciis, quæ possent, aut æquum
justitiæ cursum impedire, aut ju-
dicem trāsversum amore, odio,
respectu, amicitia, sanguinis,
muneris, agere, abstinuit: solo
veritatis examine solido sufful-
tus. Neminem de plenitudi-
ne potestatis, quàm usurpare
nequi-

nequirit salvâ Domini Aposto-
lici authoritate, motu proprio
jussit ad citari nisi ad requisitio-
nem, vel accusatoris, vel in pu-
blicis criminibus Fiscalis Cu-
riæ, ut reo daretur, contra defe-
rentes calumniosè innocentem
facultas agendi, pro pœna tali-
onis, in quantum in probatione
defecisset accusator. Namque,
sic impune cuivis liceret inno-
centem calumniari, & omnis
humane societatis jura, convel-
lere, si quod quis dicit, sine par-
te judex audiat, & contumacè,
ad affectationem partis adversæ,
illum qui non est, pronunciet.
Meminerat rectè processus sū-

mi iudicis, & rerum omnium
Conditoris cui quamvis esset A-
dæ in obedientia satis perfecta,
utpote, cui omnis voluntas lo-
quitur, & quem nullum latet
secretum, eum tamen conde-
mnaturus, ut se sisteret iudicio,
vocavit. Et in superbo illo Ba-
bilonicæ turris molimine, de-
scendit Dominus ut videret ci-
vitatem, & turrim, quam ædi-
ficabant filii Adam: Et in ne-
fandis Sodomitarum sceleribus
puniendis, datus est pœnitentiæ
locus: *Descendam* (inquit Deus)
& videbo, utrum clamorem, qui
venit ad me, opere compleverint:
an non est ita, ut sciam. Atque

K

ad

145 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ita ad sententiã nunquã feren-
dam processit Sanctus Bogumi-
lus, nisi ad quam, utrum se res
ita habeat, per visitationem,
& inquisitionem feriam descen-
disset: sicque iudiciorum tem-
perabat authoritatem, ut de
quibus sibi certa persuasione
constaret, quod in Ecclesia la-
borarent enixius, non eos ad
aniles, famæ levis rumusculos,
honore periclitari sinebat, sed
prius accurata facta visitatione,
& in mores accusati, ac vitam
inquisitione, famæ publicæ cla-
morosa insinuatione, vel testiũ
rigido examine, convictum ad
se citari faciebat, ut comparen-

ti reo diceret. *Quid hoc audio de te? redderationem villicationis tuæ.* Servabat exactè modum à Sanctis Canonibus puniendi definitum, ut priùs tri-
na Canonica monitione præmissa, reum, rebellem pronuntiaret, tandem ad definitivam sententiam procederet. Re-
rebatur sanctæ Sedis Apostolicæ authoritatē, ut in ea judicia fal-
cem nunquam immitteret, quibus sancta Sedes manum appo-
suisset, vel ad eā causa quoquo modo fuisset devoluta: religio-
se ducens ab iis abstinere, quæ supremi Ecclesiæ judicis ma-
jestatem attingerent. Non arro-

gabatur sibi claves Petri, in confusionem Ecclesiasticæ hierarchiæ, communicatione sibi earum de gratia sedis Apostolicæ contentus. Causas quæ ad se nihil spectabant, ad forum competens, & superioris iudicis auctoritatem, referebat, ne videretur libidine magis dominandi, quàm veri rectique investigandi studio, in temerariam ferri præceps, amicorum causa, vel familiarium, in quo peccassent defensione pertinaciore, vindictam. Mature negotia litigantium expediebat, & fomentum odiorum extinguendo, & superfluatorum sumptuum occasionem

fio
do;
dur
eius
affe
do,
disc
scie
nici
put
mn
de
se v
dici
exe
tum
ut r
illar

tionem tollendo, & amputando; videns merita causæ, secundum Deum, conscientiam, & eius scriptum judicabat, nihil affectibus litigantium indulgendo, & probe causa cognita, & discussa, inutiles, & noxias conscientia, reique domesticae perniciosas procrastinationes, amputabat: sciens optimè ut de omnibus suis actionibus, ita & de iudiciorum processu, rigidam, se vivorum ac mortuorum Iudici, rationem redditurum. In executione poenarum contra contumaces hunc ordinem tenuit, ut nunquam ad irrogationem illarum procederet, antequam

149 *Archiepiscopi Gnesnensis*
causam legitimo processu cognovisset, ac definivisset, quas non secundum proprium voluntatis arbitrium, reis inferebat, sed iuxta quod Sacri Canones fieri decreverunt, quas ita exequi habebat usitatum, ut pecuniariam primò mulctam, fontes castigaret, deinde si emendationis spes abesset, ad poenam carceris reos condemnaret, tum denique inobedientes, spirituali mucrone truncaret, & Satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus fieret, reum traderet potestati.

C A P U T XXIII.

Prudentia S. Bogumili.

CON-

Conciliabat viro Dei gratiam, & eximia quadam venustate ipsius actiones condecorabat, tam in iudiciorum decretis, quàm in Reipublicæ cōsiliis, & uariorum affectuum, diversæ conditionis hominum, motibus componendis, & mirifica quadā symmetria inter se cōcinnandis & coæquandis, solers prudentia. Est hæc virtus auriga cæterarum, lumen quoddam universale rerum gerendarum, humanis actibus præferens, varietate scientiarum, & exterarū nationum peragratione, diversorum casuum inter homines, & multiplicium in negotiis e-

ventuum, ac rerum præteritarum, futurarumque connexionem, acquisitum: quo vir prudēs illustratus, temporum, locorumque proprietates, tum personarum naturas ac humorum constitutiones cōsiderans, horumque omnium pensatis adjunctis, & congrua singulorum inter se proportione, bene trutinata, quid hic, & nunc, agendum sit, quid deceat, quid oporteat, quid conducat, quæ intento fini media respondeāt, solerti circumspectione concludit, ac decernit. Huius virtutis eò amplius radiat claritudo, quò rectius timore Domini circum

cum

cumactam, per omnes humanarum actionum eventus, tam prosperos, quam adversos, agētiumque personas, sicut attrita magnete acus ad ursam maiorem, ad Dei gloriam dirigit gnomonem. Eam sibi tam nationum extranearum lustrationibus, quam literarum scientia, & actibus sæpius in diversis Collegii Senatus Metropolitanii officiis, cùm laude obitis, frequentatis, Bogumilus comparaverat. Nam præclarè functus munere Decanali, cùm ob alias excellentes animi dotes, tum præcipuè ob prudentiam, ad excelsum dignitatis Metropolitanæ fastigiū

153 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fastigium omnium Collegarum
votis suffragantibus est euectus.
Coniunxit prudentiæ sapientiã
justorum, cuius officium est, *nil*
per ostentationem fingere, sensũ
verbis aperire, vera ut sunt deli-
gere, falsa de vitare, bona gra-
tis exhibere, mala libentius to-
lerare, quàm facere, nullam in-
iuria ultionem quarere, pro ve-
ritate contumeliam, lucrum pu-
tare. Pollebat & spirituum di-
scretione, insidiasq; callidi ser-
pentis cautè deprehendere scie-
bat. Nam cum pisces in cibum
populo distribuendos advoca-
ret, adfuit inter hos angvilla,
quæ ita manum ipsius fuit cir-
cum-

cumplexa, ut illecebrosa quadā
titillatione voluptatis, corpus
viri sancti, motu inordinato so-
licitaret, quas satanæ insidias,
in specie angvillæ, posteaquàm
deprehendisset, excussum manu
piscem, perpetuis temporibus
à Dobrovense alveo, exulare
iussit; exinde, quamvis in locis
aliis angvillarum copia Varta
fluvius abundet, Dobrovi nun-
quam comperet ampliùs hic pi-
scis, quemadmodum à maiori-
bus longa traditione id acce-
ptuum, curiosè hæctenus ei9 lo-
ci piscatores observarunt. Cla-
rebat omnibus ab Apostolo
præscriptis Episcopo virtutibus,
identi-

155 *Archiepiscopi Gnesnensis*
identidem eas memoria repe- mag
tens: Oportet Episcopum sine cri erat
mine esse, sicut Dei dispensatorē; eo t
non superbum, non iracundum, effu
non vinolentū, non percussorem, ribu
non turpis lucri cupidum, sed ho- clesi
spitalem, benignum, sobrium, iu- ban
stum, sanctum, continentem, am- divi
plectentem eum, qui secundū in o
doctrinam est, fidelem sermonem; cæc
ut potens sit exhortari in doctri- pidi
na sana, & eos, qui contradicant, ligi
arguere, vel
tere
cril
fury
& i
nar

C A P U T XXIV.

Fortitudo eius

EArum virtutum fiducia in-
victi, & excelsi animi ma-
magni-

magnitudinem nactus, potens
erat exhortari in doctrina sana,
eo tempore potissimum, quo
effusis licentiæ habenis, tam fu-
ribunda libidine, in bona Ec-
clesiarum impii milites grassa-
bantur, ut nullis humanarum,
divinarumque legum repagulis,
in officio contineri possent. Ita
cæca illos in præceps egerat cu-
piditas, ut nullo Christianæ re-
ligionis metu, aut reverentia,
vel conscientiæ synderesi, pa-
terentur sibi persuaderi, ut sa-
crilegas à bonorum Ecclesiæ u-
surpatione manus abstinerent;
& iam, vel in atheismum decli-
nare, vel in pristinam idolola-
triam

157 *Archiepiscopi Gnesnensis*
triam obstinata peccandi volū-
tate, retroagi videbantur. Nō
multò antequàm Archiepisco-
pale subiisset fastigium Bogu-
milus, Bolesta impius ausu te-
merario, bona Ecclesiæ Plocē-
fis invasit, Venero tunc, eque-
stri Rosarum prosapia oriundo,
sanctimonia vitæ conspicuo, &
insigni doctrina prædito, illam
gubernante. Fuit Bolesta eius
gentis, quæ soleam equi gerit
pro stemmate, cruce altrinsecus
eminente, Castellanus Viscen-
sis, vir potens, & audax, audaciã
hominis fovente Principe, cu-
ius authoritate oram Prussiæ fi-
nitimam gubernabat. Is Cra-
scum

cum pagum Ecclesiæ Plocensi
adimebat: Vernerus comiter,
ac blande orabat, ne vim Ec-
clesiæ inferret; ubi nihil profi-
cit Episcopus admonitione, vo-
cat in ius occupatorem, causã
obtinet, in possessionẽ immitti-
tur. Bolesta subornatos ficarios
in Villam Biskupice, ubi tunc E-
piscopus morabatur cum fratre
Bieniaffio expedit, qui dormi-
entem Episcopum in cubiculo,
una cum Benedicto sancti Be-
nedicti Ordinis professo, crude-
liter trucidant. Quod ubi facin-
patratum, Archiepiscopo Gne-
snensi Petro innotuit, synodum
Provincialẽ indicit, ac omnes
Episco-

Episcopos convocat, de pœna, tam atroci facinori constituenda deliberaturos: qui postquam convenissent, & atrocitatē sceleris inquisitione diligenti examinassent, sacris interdicendum esse toti Poloniæ votis concordibus decreverunt. Motus & atrocitate facinoris, & interdicto promulgato, Boleslaus Crispus, Boleslai Crivousti filius, Poloniæ Princeps, Bolestam comprehendi, & ex vinculis causam apud se dicere iubet, atque convictum criminis, & cōdemnatum, in foro Gnesnensi sceleris atrocis immanitatem expiaturum, flammis addicit.

Bien-

Bieniaffium terræ hiatu absor-
ptum, pœnas immani facinori,
iusto Dei iudicio debitas pen-
disse creditum est. Et quamvis
sceleris author meritum tulerit
supplicium, non defuerunt ta-
men, tã scelerati ausus, vel patro-
ni, vel propugnatores, vel socii,
vel imitatores, etiam Bogumili
temporibus, qui bona Ecclesi-
arum truculêta rabie vastarent;
quorum facinorum cùm præci-
puos authores, frequentiùs ad-
monuisset, nihilque blandis ad-
monitionibus profecisset, con-
stanti magnanimitate ac imper-
territa fortitudine, gladium spi-
ritualem strinxit in sacrilegos,

L

non

191 *Archiepiscopi Gnesnensis*
non alio eventu, quàm ut in bo-
na Ecclesiarum sæviore tumul-
tu irruerent, & in eis devastã-
dis tantò furerent insolentiùs,
quantò se læsos ab Archiepisco-
po graviùs interpretarentur.

C A P U T XXV.

Patientia Bogumili

Fortitudinis comes, patiëntia
est, cuiusvis per omnia Chri-
stianæ vitæ officia, ita est diffusa,
ut nihil sine illa sanctum, nihil
excelsi, animi conatibus dignum
nihil unquam geri, aut perfici,
possit gloriosum. Ita enim *præ-*
posita Dei rebus est, ut nullum
præceptum implere quis possit, à
pati-

patientia extraneus; & hoc ideo quia quodam modo singula nobis præcepta contraria sunt, utpote opposita libertati, & indifferentiæ naturæ, erga voluptates, & vitia: propter quod sanctus Augustinus, verbū illud Christi: esto consentiens adversario tuo, dum es cum illo, in via, exponit, de præcepto, & lege, nostris conatibus improbis obsistentibus. Quod si in præceptis omnibus, illa clavum tenet directionis, ad exequendum uniuscuiusque officium; multò validiore, ad exercendum pastorale munus, prout convenit, navarchum gubernaculo circum-agit, quando præsertim, oves

193 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in naturam luporum conversæ,
famam lacerant, bona diripiūt,
ac vitæ insidiantur Pastoris.

Ad eius virtutis soliditatem Bo-
gumili, allidebantur furiosæ mi-
litum impietatis fluctus, quos,
omnes tanquam immota rupes
carpesia, invicta fortitudine a-
nimi sustinuit, admonitioni A-
postolicæ fidenter obtemperās,
prædica Verbum, in sa oportune,
importune: argue, obsecra, increpa,
in omni patientia, & doctrina.

Erit enim tempus, cum sanam do-
ctrinam non sustinebunt, sed ad
sua desideria coacerabunt sibi
magistros prurientes auribus, &
à veritate quidē auditum aver-
tent,

tent, ad fabulas autem convertē-
tur. In tam arduo exercitio pa-
tientiaē, unum maximè doluit
Bogumilus, quod magistri, pru-
rientes auribus, qui in partem
laboris pastoralis, ab illo ad-
sciti fuerunt, incestis deinde
nuptijs irretiti, tantum abest ut
annuntiarent populo scelera;
illumque ira DEI, ac æternis
supplitijs peccatis constitutis,
perterre facerent: ut etiam mi-
litarem furorem, in sanctum
Præsulem sacrilegas damnātem
nuptias, accenderent: ut quo-
minus sibi vacaret plurimis ve-
xationibus, injurijs, & persecu-
tionibus implicito, in hæresim

Nico-

195 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Nicolaitarum, inter Sacerdotes
latè serpentem, animadvertere,
eò licentiosiore vitam secu-
riùs agerent, cœci cæcorum du-
ces, impiorum consiliorum
contra pastorem fomenta sub-
ministrantes. Videbatur tunc
jam in ea tempora Polonia de-
venisse, quæ prædixit Apostolus:
In novissimis diebus instabunt
tempora periculosa: erunt homi-
nes seipsos amantes, cupidi, elati,
superbi, blasphemii, parentibus nõ
obedientes, ingrati, scelesti, sine
affectione, sine pace, criminatores,
incontinentes, immites, sine beni-
gnitate, proditores, protervi, tu-
midi, & voluptatem amatores
magis

magis, quàm Dei: habentes speci-
em quidem pietatis, virtutem au-
tem eius abnegantes. Plus in Po-
lonia invaluerat impietas quàm
ut ei aliqua pietatis species ob-
tendi posset; faciebat unus quis
que quod liberet, nulla tergiver-
satione scrupulum movente an-
liceret. Sed iam infelicē illorū
temporum calamitatem, verbis
Cromeri Episcopi Varmiensis
gravissimi nostratis historici,
juvat retexere.

CAPUT XXVI.

Status rerum in Polonia.

INoleverat superiorum Princi-
pum negligentia, & conniven-
tia

197 Archiepiscopi Gnesnensis
tia, pravus & barbarus mos a-
pud Proceres, & Equites Polonos:
ut iter facientes, quotiescunque,
& ubicunq; collibitum esset, agros
atq; prata agrestium, & oppida-
norum depascere, ac non modo
pabulum, sed etiam victum o-
mnem ipsis imperarent, siue adeo
ipsi effractis horreis, atque cellis,
per vim auferrent: neq; contenti,
quantum libuisset, absumpsisse,
reliquum etiam malitiose profun-
debant, dissipabant, & corrup-
pebant, iumenta è pascuis, & sta-
bulis, atq; etiam iuncta, curribus
& aratris, utenda, vel potius ad
cursum abutenda, abducebant:
eaque vel defatigata, & enecta
dimit-

dimittebant, vel si fortè placuis-
sent, retinebant & usurpabant.

Quin & præfecti Principis idem
faciebant & Principis horrea,
prædia, fiscumq; facultatibus, quâ
cultus divini administris, & e-
gentibus dedicate erant, augebât.

Hæc quãvis iniqua, iniusta, cru-
delia, & impia, quamvis acerba
miseris hominibus, & intolera-
bilia, tamen quia longa consue-
tudine inveteraverant, legisque
vim propemodum obtinebant, &
a Proceribus, quibus erant utilia,
defendebantur, difficile erat abro-
gare. Còegit Nationale concilium
Lanciciæ Archiepiscopus
Gnesnensis, quærens remedia
quibus

quibus iret obviam, tam sceleratis militum ausibus, ad quod cum omnes Episcopi convenissent, concordibus votis, & unanimi consensu sanxerunt: ut qui bona, possessiones, & qualvis facultates obitu Episcoporum defensoribus orbas, occupasset, aut invasisset. Qui agricolarum iumenta, currus, aut annonam vi extorquerent, qui res decedentium Sacerdotum usurparēt, & pro libitu diripere, distrahere, aut in suos usus convertere auderent, tam diu anathemati subiacerent, donec omnia plenè dominis suis, vel iis ad quos de iure dispositio spectabat, restituerent.

stituerent; quæ lex ut perenne firmitatis robur obtineret, & potentiùs improbis obfisteret conatibus, decreto supremi Ecclesiæ Hierarchæ Alexandri III firmata est, & tandem à Zdislao Bogumili secundo successore, ad executionem deducta, Casimiro Justo Principe, authoritatem, & vires executioni necessarias interponente. Nunc autem usurpâtes iura, fructus, &c. Sedis Apostolicæ, vel aliarum Ecclesiarum, vel qui ea sequestrant, absque licentia superioris competentis, excommunicantur in Bulla cœnæ Domini num. 17. Gerebat Principatum

eo tempore in Polonia Meci-
 slaus senex, qui oppræssionibus
 non tantùm Ecclesiasticos, sed
 etiam Equites ita vexaverat, ut
 ei fasces imperii ademptos, ad
 Casimirum deferre habuerint
 necesse. Impotentem domina-
 tum ipsius, ne filius quidē Otto
 sustinere potuit, sed in patrem
 arma sumpsit, atque illum prin-
 cipatu exuit, in partes Casimiri
 concedens.

C A P U T XXVII

Status rerum in Italia.

NEque in Italia felicior rerū
 status regimē Bogumili ex-
 cepit, gravissimum Schisma in
 Eccle-

Ecclesia fovente Friderico II. dicto Barbarossa, Ænobarbum Dlugoffus vocat. Is Alexandro III. vero, & indubitato Pontifici, quatuor Antipapas summa contentione opposuit: Victorem III. qui mortuus est anno Christi 1164. Alexandri Pontificatus anno quinto. Paschalem III. Cremensem, qui antea Guido fuit dictus, Cardinalis tituli Sancti Calixti, qui cum sedisset annos quinque, mortuus est anno decimo Pontificatus Alexandri. Calixtum III. qui Joannes Monachus fuerat Abbas Strumiensis, Episcopus Tusculanus, qui cum sedisset annos

203 *Archiepiscopi Gnesnensis*
annos septem, mortuus est an-
no decimo sexto Pontificatûs
Alexandri. Innocentium III.
qui tandem vero, & legitimo
Pontifici Alexandro debitam
obedientiam & reverentiã præ-
stitit Pōtificatûs illius anno 17.
Christi anno 1176. postquam
desideratam pacem, victus à
Venetis Fridericus, restituisset.
Miserabile fuit intueri, corpus
Christi mysticum summa vio-
lencia per Cæsarem à Capite re-
velli, ita contra obedientes sū-
mo Pontifici sævientem, ut ne
fido quidem consiliario, eo no-
mine pepercerit. *Petrus tunc*
Vinea Campanus, obscuro natus
loco,

loco, sed doctrina atq; eloquentia,
quantum illa ætas tulit, insignis
ipsius arcanorum particeps omni-
um, ac moderator fuit. Is per
invidiam, quæ in aula & oritur,
& nutrimenta habet, atque vir-
tutis perpetua est insectatrix, in
suspicionem adductus, tanquam
cum Pontifice Alexandro sentiret,
(quo cum Fridericus bellum gere-
bat) luminibus est privatus; cu-
ius rei impatiens, atque ob id in
furorem conversus, ad Sanctum
Miniatum, quod oppidum est in
Hetruria, sibi ipsi mortem consci-
vit. Nimirum Imperator uti
valebat auctoritate, & consue-
tudine, & auctoribus Privile-
giis

205 *Archiepiscopi Gnesnensis
giis Imperatorum, qui à Carolo
magno, qui post de Regibus Frã-
corum imperavit Romanis, iam-
que per trecentos annos impera-
verat sub LXIII. Apostolis, & da-
re Episcopatus, & Abbatias,
per annulum, & virgam consue-
verunt. Sic Otto Bambergensis
Ecclesiæ de manu Impera-
toris Episcopatum accepit ægrè
consentiens, propter contentionē
illam quæ erat inter Regnum &
Sacerdotium, causa investituræ
& electionem Ecclesiarum, quas
evacuare, sibiq; vendicare plus æ-
quo nitebatur Imperialis autho-
ritas. Qui deinde Romam ve-
niens ad Paschalem summum
Ponti-*

Pontificem ad ipsius pedes *pedū*
& *annulum* abjecit *veniam pe-*
tens ibique denuo ab illo inve-
stitus, & confirmatus ipso die
Pentecostes consecratus est.

Dederat ansam Imperatorum
prætensionī maximā Leo VIII.
pseudopapa, qui potētia Impe-
ratoris culmen summi Pontifi-
catūs adeptus, ut eādē suæ am-
bitionis superbiam stabiliret,
ediētum tulerat, ut solus Impe-
rator Pontificem deligeret &
solus confirmaret: quo decreto
duabus nefariis hæresibus Simo-
nis magi & Nicolai Antioche-
ni viam aperuit cū *qui pretio*
Sedem emisset, pretio pariter Se-

207 *Archiepiscopi Gnesnensis*
des distraheret. Nec mirum ex
tam venenoso fonte scaturivisse
originem prædictorum pecca-
torum, quandoquidem *vitiato*
capite necesse est reliquum corpus
vitiari. Sic nempe *quandocun-*
que deficit religiositas Pontificum,
& marcescit districtio regularis
Abbatum, per illorum exempla,
cætera plebs mandatorum Dei
prævaricatrix existit, quanquam
ante illum, Adrianus Papa Ro-
manus, cum universa synodo
tradit Carolo Magno jus & po-
testatem eligendi Pontificem,
& ordinandi Apostolicam Se-
dem, & definivit Episcopos ab
eo investituram accipere. Sed

cum

ex
viffe
cca-
iato
pus
un-
um,
aris
pla,
Dei
iam
Ro-
odo
po-
em,
Se-
s ab
Sed
m

cum Ludovicus Pius, Otto Magnus, & Henricus sanctus considerarent, illud privilegiū Adriani Primi sicut & Leonis VIII. fuisse magna temporum iniquitate, & Pontificum oppressionibus extortum, propter dissensiones schismaticorum, & hæreticorū quibus Ecclesia Dei periclitabatur, illi iuri, & consuetudini renuntiarunt, illudq; ius Clero Romano, & Ecclesiasticis electoribus resignarunt. Tandem omnem illam consuetudinem, & privilegium abrogavit Adrianus II. Alterum malum, à Simoniacorum Pastorum conniventia ingruerat in

209 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Ecclesiam Dei, Sacerdotum in-
continentia cum *cuncti ferè Cle-*
rici, cum publicis uxoribus, sive
scortis (quæ sunt hereticalia con-
iugia) suam ignominiosè ducerent
vitam atque sic impune in orbe
Christiano duæ pestes exitiales
hæresèon Simonia & concubi-
natus grassarentur, *ut religio*
Christiana, & præsertim in Ec-
clesiis Dei turpissimis hominibus,
& omni scelere coopertis repleta
fuerit ea tempestate. Suscitavit
Deus Spiritum Enoch, & Eliæ,
ardentissimo gloriæ suæ propa-
gandæ zelo flagrantes, Sanctum
Romualdum, & sanctum Joan-
nem Gualbertum eius discipulū,

Val-

Vallis Umbrosæ Abbatem, qui horum scelerum virus radicitus extirparent. Nam sanctus Romualdus inter cæteros Clericos, qui per pecuniam ordinati fuerät durissima severitate corripiebat, & eos nisi Ordinem sponte desererent, omnino damnabiles, & hereticos asserebat. Nonnulli quoque Episcopi, qui per simoniacam heresim sacras sedes invaserant, ad eum causa pœnitentiæ cõcurrerant; qui etiam venerabili viro se committentes, & Episcopatum termino statuto deserere, & ad sanctæ conversionis se promittebant Ordinem festinare.

Sanctus Joannes Gualbertus,

211 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tanquam unus de Seraphim, flā-
mā divini amoris incomparabi-
liter æstuans, Petrum Florenti-
num Archiepiscopum hæresèos
simoniacæ per ignem convicit.
Porro quamvis tunc simoniaca
labes in Polonia locum non in-
venisset, diligenti consideratio-
ne meritorum, qui ad Episco-
patus eligebantur, eam exclu-
dente, cùm Prælati, & Canoni-
ci virtutum exercitiis conspi-
cuis viris, non divitiarum opu-
lento censu valentibus, tam su-
blimes dignitates libertate suf-
fragiorum inconcussa confer-
rent: attamen alia gravissima
Clerum, populumque scelera in-
quina-

quinabant; Sacerdotes quidem incestæ nuptiæ, veriùs sacrilegi, & publici concubinatus, Milites verò extrema licentia, & vefanus quidam furor in bona Ecclesiarum grassandi. Quid faceret anxius inter inanes curas pastor? cum nec Sacerdotes spem frugis melioris pollicerentur, & milites à rapinis cohiberi se neque admonitionibus, neque Censuris Ecclesiasticis paterentur, & à Sede Apostolica nullū sperari posse videret remediū? cum Summi Pontificis, quam à Cæsare sustinebat persecutio, omnem modum improbos castigandi, & scelera coercendi

adimeret, ut impunè quisque
quod collibitum esset, faceret,
ipse autem Archiepiscopus gra-
viùs in dies, crebris reprehen-
sionibus, & obiurgationibus o-
dium, in se accenderet; ut non
modò monita salutis à scelera-
tis contemnerentur, sed etiam
ipsa monentis authoritas apud
obstinos, & pertinaces iam
esset despiciatui, sollicitus, ut si
nollent resipiscere, saltem in sua
persona Deum graviter offen-
dendi occasionem furentibus
animis subtraheret, re diu apud
se agitatâ, virisque religiosis in
consilium adhibitis, communi-
cata, exemplum gentilis sui S.

Adal-

Adalberti, refractarios Pragen-
ses deferentis sequi constituit :
ac proinde ad Alexandrum III.
Venetiis tunc commorantem
se contulit, cui exposita Sacer-
dotum, populique sui protervi-
tate, & supervacaneis curæ pa-
storalis recensitis laboribus, so-
lutionem ab Ecclesiæ Gnesnen-
sis vinculo demissa supplicatio-
ne poposcit, ut tranquillius suæ
saluti vacaret, alienæ curis inu-
tilibus exolutus: cujus petiti-
oni, non difficilem præbuit assē-
sum Alexāder, compati edoctus
alienæ calamitati, sua, quam in-
terea tolerabat persecutione.
Venetiis rediens, perrexit in Un-
gariam

215 *Archiepiscopi Gnesnensis*
gariam, ubi Eremitæ Camaldu-
lenses à sancto Patriarcha Ro-
mualdo missi morabantur, à
quibus modum vivendi eremi-
ticum didicit: atque sic obtentâ
summi Pontificis licentiâ, seces-
sit in eremum Dobrovensem,
ubi duo rapidis vorticibus fle-
xuosi fluvii, Varta & Nyr, coe-
untes, omnem aditum populo
mæandris tortuosis, & profun-
dis, intercludunt; tamquam vo-
cem lapsam divinitùs ad Arse-
nium in sua vocatione audivif-
set, *Arseni tumultus fuge & sal-
vaberis.* Sed instituti Eremita-
rum Camaldulensium origo, ut
altiùs expendatur, & historiæ
claritas

claritas, & occasio itineris eorum in Poloniam deposcit.

C A P U T XXVIII.

Eremitarum Origo.

AB immani Tyrannorum atrocitate, quâ in Christi cultores sæviebant, vitæ solitariae primordia promanasse, citra omnem controversiam, manifestum est. Hoc in vitæ genere strenuè prolusit primus Paulus eremita, qui declinandæ causa persecutionis Decii, & Valeriani, & Deo liberiùs inserviendi, in eremi speluncam se contulit, (Eremitas fuisse filios prophetarum discipulos sancti

217 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cti Eliæ, & Elisæi eosq; Carmeli-
tas veteris testamēti nō ābigō)
quod deinde vitæ institutum,
non multò post amplexus est
Antonius, qui iam sub Constā-
tino Magno, plurimos habere
cœpit eremiticæ vitæ imitato-
res. Ad eū visendū, cū Hilari-
on Tabathæus, ex Palestina in
Ægyptum venisset, duobusque
mensibus sibi commansisset, o-
mnem eius vitæ rationem di-
didit & multa monasteria ex-
truxit, nullis certis legibus, aut
constitutionibus ad uniformem
vivendi Regulam adstricta. Vi-
vebat unusquisque illorum, se-
cundū gratiam sibi divinitus
datam

datam, vigilando, psallendo, jeiunando, manibus operando, humi cubando, orando, silentium servando, ciliciis, & flagellationibus, cæterisque carni molestis exercitationibus, corpus in servitutem, & obsequiũ spiritũs redigendo, & alios maxime senes, qui jam diuturna lucta cum Diabolo, ad eius tentationes superandas exercitati arma expedita in promptu haberent, visitando: ac eos, quos excellenti aliqua virtute præstare didicissent, pro modulo viriũ suarum & mensura divinæ gratiæ sibi collatæ, imitari conando. Quod in Eremitis Camaldulen-

219 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dulensibus servatum fuisse, sine
peculiari aliqua lege, vel consti-
tutionibus testatur Augustinus
Florentinus in historia Camal-
dulensi. *Religio insectando ea quæ*
sunt legis, sibi ipsa erat lex. Si
qua Respublica religiosa sive scri-
pto legis adolevit, id profectò Ca-
maldulensi egregiè evenit in qua
quisq; reliquos fratres in studiis
eremiticæ Philosophiæ ardentissi-
mè superare certabat, imo & Sã-
ctus Petrus Damiani Eremita
Camaldulensis S.R.E. Cardina-
lis, & Episcopus hoc idem asse-
rit. *Nobis in eremo constitutis*
nihil sanctus Benedictus iniunxit.
Igitur sanctus Benedictus dum
homi

hominem in monasterio ponit ad
eremum dirigit & cum ipse san-
ctus Pater eremi cultor extitisset
hoc certè non optavit esse, quod
fuit (id est Cœnobita) sed quoniã
non omnes capiunt verbum istud,
dispensativè constituit prius mo-
nasterialis vite planitiem; ut iã
faciles eremi conscēdamus ad ar-
cem. Hoc idem S. Pater in epi-
logo Regulæ fatetur: Regulam
hanc (inquit) descripsimus, ut eã
observãtes in monasteriis aliqua-
tenus vel honestatem morum, aut
initium conversationis nos demõ-
stremus habere. Cæterum ad per-
fectionem conversationis qui fe-
stinant, sunt doctrinæ sanctorum
Patris

221 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Patrum, quarum observatio
perducit hominem ad celsitudinē
perfectionis; quam eremi arcem
sanctus Damianus appellat.
Monastica igitur vita est dispo-
sitio ad eremum ut *de nido mo-*
nasteriorum huiusmodi egredi-
antur milites, quos eremi rudi-
menta dura non terreant, qui
specimen conversationis suæ mul-
to tempore didicerunt. Perfecto-
rum quippe est non propter ani-
mi passionē. sed propter perfectionē
iam assecutā, ad vitā solitariā ten-
dere. Nam si vita, solitaria à non
iam perfecto assumatur, est pericu-
losissima. Atque ita cōsiderans S.
Pater Benedictus, quòd in ma-
ximo

ximo versarentur periculo, qui non bene instructi armis spiritualibus, auderent procedere ad luctandum cum Diabolo, in eremo potissimum vires suas exerente, quas ibi etiam in Christo ieiunante, ausus est experi-ri, ex diversis speluncis, & antris congregatos, in duodecim, monasteria, quæ ab eremo digressus ædificavit, eremicolas, certa vivendi lege adstrinxit; ab alieno illos arbitrio secundum præscriptam regulam, docens securissimè dependere, obedi-entiamque superiori exhibere, secundum Christi Domini exemplar, qui *Humiliavit semetipsū*

N *factus*

223 *Archiepiscopi Gnesnensis*
factus obediens usque ad mortē,
mortē autem crucis; ut sic ut per
inobedientiā extorres facti su-
mus à gratia Conditoris, ita per
obedientiam ad Dominum pla-
catum redeamus, de quo san-
ctus Pater sic agit in Prologo
Regulæ: Ausculta, ò fili præcepta
Magistri, & inclina autem cor-
dis tui, & admonitionem p̄j pa-
tris libenter excipe, & efficaciter
comple: ut ad eum per obedientiæ
laborem redeas, à quo per inobe-
dientiæ desidiā recesseras. Ad
te ergo nūc meus sermo dirigitur,
quisquis abrenuncians propriis
voluntatibus, Domino Christo
vero Regi militaturus, obedientiæ
fortissi-

fortissima, atque præclara arma assumis. Carebant his armis Eremitæ, nullius arbitrio se regi permittentes, sed quod secundum præcepta Decalogi, & propriæ conscientiæ ductum, ad Dei gloriam spectare ipsi magis arbitrarentur, operantes sine superiore, sicut locustæ sine Rege, de quibus Turre cremata Eremitæ inquit in iure veniunt sub nomine locustarum, apud quosdã Doctores intelligentes de eremitis dictum Salomonis, locustæ regem non habent.

C A P U T XXIX.

*Vita eremitica instauratur à
S. P. Romualdo.*

SANCTUS Romualdus igitur nactus obediētia, capitibus Regulæ sancti Patris Benedicti descriptæ, fundamentum, super illud immobilem scalam suis Camaldulensibus in cœlum erigendam proposuit, atque ut propositum solidiore base niteretur, Regulâ Sancti Benedicti in monasterio S. Apollinaris professus est, in quo triennium ferè cùm transegisset, plurimis Monachorum, exagitatus persecutionibus, etiam in vitam suam machi-

machinantibus, eò quòd licentiosè viventibus præcepta Regulæ opponeret, & redarguendis eorum vitiis vehementiùs insisteret: qua in re cum oleum, & operam, (ut est in proverbio,) perderet, excellentis eius animum perfectionis, amore, magis ac magis in dies incendente, facilè obtentâ licentiâ ab Abbate loci, desiderium ipsius Monachis diligenter promoventibus, ad Marinum, quem in finibus Venetiarum vitæ sanctitate ac severiore disciplina eo tempore celebrem audierat, & vitæ solitariæ maximè studiosū intellexerat, sese contulit: ut ad

227 *Archiepiscopi Gnesnensis*
arctam, & sublimem perfectio-
nis viam eo magistro, ac duce
uteretur; sub quo tantum profec-
cit, ut deinde Magister ipsius
directioni se gubernandum sub-
ijcere minimè dubitaverit.

Guarinus interea S. Michàelis
in Gallia Abbas venerat Ora-
tionis gratiâ in Italiam, qui ac-
cersitis Marino, & Romualdo,
Petro Vrseolo Venetiarum Prin-
cipi persuasit, ut seculum simul
cum ipso, quem per nefas invase-
rat Ducatu, relinqueret, & qui
ad alienæ dominationis arcem in
iuste proruperat, ipse se aliena po-
testatis dominio subiugaret; qui
nō diuturnis consiliis persuasus,

cum

o-
ce
fe-
us
b-
lis
ra-
ac-
o,
in-
cul
se-
ui
in
oo-
ui
is,

cum sancto Romualdo Marino,
& Guarino Abbate, nec non suo
quondam familiari Joāne Gran-
denico, navem ascendit, deinde
ad Monasterium Abbatis Gua-
rini pervenit. Petro igitur, &
Joanne Monachis in Sancti Mi-
chàelis cœnobio factis, Marino
& Romualdus non longè à mo-
nasterio degentes, ad singularē
vitam, cui assveti fuerant, re-
vertuntur: quibus etiam ipsi jam
dicti Fratres, peracto vix annuo
spatio, ad perferendā ejusdem
solitudinis distractionem aggre-
gati sunt. Atque hæc sunt Ro-
mualdinæ solitudinis, ad quam
sanctus Pater flagranti mentis

æstu semper anhelabat primordia, in quibus magnam considerare debemus viri sancti prudentiam, qui non nisi in Regula sancti Patris bene Tyrones exercitatos, ad solitam Veteranorū militum vitam, in qua culmen perfectionis situm est, admittebat; ut etiam duos illos primos instituti sui sectatores, non prius eremiticæ vitæ voluerit esse consortes, quàm professionem, in Cœnobio sancti Benedicti fecissent: ut mirari lectorem minimè oporteat, cur sanctum Adalbertum tunc Episcopum Pragensem, post Archiepiscopum Gnesnensem, & glo-

gloriosum in Prussia martyrem,
ad Ordinē sancti Benedicti Ro-
mam sub disciplinam Leonis
Abbatis monasterii sanctorum
Bonifacii & Alexii destinaverit.
Itemq; Casimirum, Regis Mie-
cislai filiū, Boleslai primi Chri-
stiani Regis Polonorum nepo-
tem Cluniacum (ubi prima Re-
formatio Ordinis S. Benedicti
vigeat à Bernone instituta an-
no Christi 910.) relegaverit, ad
suscipiendum nigrum habitum
sancti Benedicti, nolebat enim
alios ad vitam solitariā admit-
tere nisi sancte conversationis
studio juxta regulam sancti Be-
nediti perpolitos, præsertim
cūm

231 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cùm monasteria sua albæ Congregationis, ad eremi austeritatem formanda, nondum constituisset; siquidem secunda reformatio Ordinis Sancti benedicti à S. Romualdo instituta est centum paulo minus annis. Ita quos sanctus Benedictus in via purgativa, & illuminativa perficiebat, hos ad culmen perfectionis, & intimã cum Deo, quantum fragilitati humanæ in terris licet, unionis arcem, sanctus Romualdus evocabat, post Cluniacensem. *Alfonso Ciaccon. in Benedicto VIII. Chronic. Panuinii 1012.* Atque sic ligna in odorem holocausti suavita-

tis

tis arfura, S. Patriarcha Benedictus composuit, & præparavit: quæ sanctus Romualdus, tanquam igniti Eliæ flammea progenies, Seraphico ignis amore benejam collocata, & disposita, succendit, à Christo Domino maximo salutis nostræ zelatore flammam mutuato; qui ignem venit mittere in terrã, ut accendatur. *Tantus enim in sancto viri pectore, faciendi fructus ardor incanduerat, ut effectis nunquam contentus; dum alia faceret, ad facienda mox alia properaret; adeo ut putaretur totum mundum in eremum velle convertere, & monachico Ordini omnem*

233 *Archiepiscopi Gnesnensis.*
omnem populi multitudinem so-
ciare. Itaque primus sanctus
Romualdus, ex directione Re-
gulæ sancti Benedicti eremitas,
tanquam locustas sine Rege vi-
ventes, salutaris obedientiæ legi
subactos, in apes mellificas. Ec-
clesiæ sanctæ, commutavit: &
veluti stella matutina, densas e-
remi tenebras, vitæ sanctitate,
ac eremiticæ solitudinis, cum
exercitiis monasticis conjuncti-
one, serenavit; ut nulli eremitæ,
ante illum, religiosi, sive regu-
lares, stricta significatione, (hoc
est ex vi votorum substantialiū
religionis) potuissent censerī.
Nam *Religio perimitur, si à me-*
ritoria

ritoria subditi obedientia subtra-
bantur; magna quidem pauper-
tas, sed maior integritas, horum
est obedientia maxima si custodi-
atur illæsa: Nam prima rebus,
secunda carni, tertia verò menti
dominatur, & animis quos velut
effrenes, & liberos, ditioni alte-
rius, humilis iugo propriæ volū-
tatis adstringit. Obedientia vi-
ctimis iurè preponitur, quia per
victimas aliena caro, per obediē-
tiam verò, voluntas propria ma-
datur. Unde cum Vernerium,
qui fratrum injuriis, & persecu-
tionibus exagitatus, in eremum
concesserat, & jam per sex annos
absque vino, omnique pulmento
sub

235 *Archiepiscopi Gnesnensis
sub nimia districtiōnis ariditate
permāserat, cū quodā tēpore,
famā eius auditā vir sanctus vi-
sitasset, atque ab eo sub cuius
regimine degeret, fuisset scisci-
tatus, illeque respondisset, quōd
alieno solutus imperio viveret,
hoc sequendo, quod sibi utilius
videretur, monuit eum ut rediret
ad Cœnobium, & licentiam in
eremo commorandi obtineret.
Si Crucem Christi portas, inqui-
ens, superest ut Christi obedientiā
non relinquant. Vade igitur &
consensu a proprio Abbate susce-
pto revertere, & sub eius dominio
humiliter vive, quatenus sacri
operis edificium, quod bona vo-
luntas*

luntas edificat, humilitas erigit, obedientiæ virtus extollat? Quãvis autem, Primi Pauli eremitæ, plurimi sancti viri secuti exemplum, deserta petierint, errantes in solitudinib9, quibus mundus non erat dignus, tamen postea ipsorum sequaces, sicut illi, ad quos sanctus Pater Augustinus scripsit accuratè, & devotè, si tamen ipse scripsit, de quo Gabriel Pænetus Canonorum Regularium Lateranensium Abbas solidè controvertit, omnes sunt in cœnobia redacti, & ex iis plerique in mistam, ex contemplativa, & activa vitam, sub nomine Mendicantium conjuncti

237 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cti, prædicationi, & Sacramen-
torum administrationi, ex vo-
luntate sanctæ sedis Apostolicæ
incumbunt, solitariae vitæ solu-
to silentio. Camaldulenses soli
Monachi, cum his qui ab iis tã-
quam rami promanant, perfici-
untur ad eremum, ut ibi tanquã
in fastigio perfectionis, ceu a-
quilæ in arduis nidum ponen-
tes, conquiescant; iam in via in-
cipientium, & proficientiũ suf-
ficienter dispositi & exercitati:
ut tandem dulces fructus suorũ
exercitiorũ, in via unitiva sva-
vissime degustent: & ab uberta-
te domus Dei, in solitudine, tã-
quã in cella Vinaria, inebrietur

Institu-

Institutum eorū probavit sup-
premus Ecclesiæ universalis Pa-
stor Alexander II. Cōstit. *Nulli*
qui anno 1061. clavum guber-
nationis tenuit, ut præcedentiã
supra omnes monasticos Ordi-
nes habeant, exceptis Clunia-
censibus, quorum Abbates O-
do, & Odilo non longè post tē-
pora sancti Benedicti floruerūt,
& multò magis Cassinensibus,
sive Congregationis sanctæ Ju-
stinæ, (cum Abbas Cassinensis
tit. S. Benedicti Vicarius & òni-
um Abbatum Abbas.) S. Odilo
Abb: Cluniacens: apud Baron
tom. II. an. 1022. inde Leo IX.
Abbati Cassinensi in omni Epi-
pisco

259 *Archiepiscopi Gnesnensis*
scoporum principumque con-
ventu superiorem Abbatibus o-
mnibus sedem concessit Leo
Ostiens: lib: 2. cap. 97. Chronic:
quam illi tanquam matrem è
qua prodierunt filiali observan-
tiâ venerantur. Quos deinde om-
nes Canonici Regulares, Con-
gregationis Lateranensis, qui
vadunt immediate post Clerum
sæcularem, ex constitutione Pii
V. eum ex Ordine præcædunt.

C A P U T XXX.

*Adventus Eremitarū Camaldu-
lensium in Poloniam.*

OTto Tertius, Occidentis in
Germania tertius Impera-
tor viris religiosis impensè ad-
dictus,

dictus, mirificè coluit sanctum Romualdum, ita ut eum præses visitaret, ac in eius lecto decumberet, & Classensem illi Abbatiam, conferret. Salutaribus ejus monitis, & consiliis libenter obtemperabat, cujus etiam svasu monasterium in Pereo in honorem sancti Adalberti cõstruxit, illique contigua Classensis monasterii prædia contulit, ea in Firmensis Monarchiæ partibus, ex fiscali possessione recõpensas Abbate ibi ex discipulis Romualdi constituto, Romualdi iussu idem Imperator pœnitentiæ causa, nudis pedibus de Romana Urbe progrediens

261 *Archiepiscopi Gnesnensis*

usque in Garganum montē ad
 sancti Michæelis perrexit Eccle-
 siam; per totam etiam quadra-
 gesimā in Classensi monasterio
 Beati Apollinaris, paucis sibi
 adhærentibus, mansit: ubi jeiu-
 nio, & psalmodiæ prout vale-
 bat, intentus, cilicio ad carnem
 indutus, aurata desuper purpura
 tegebatur; *lecto etiam fulgentibus*
pallÿs strato, ipse in storea de pa-
piriis confecta, tenera delicati cor-
poris membra terebat. Promisit
denique Beato Romualdo, quod
imperium relinquens; monachicū
susciperet habitum & cui innu-
 meri mortales erant obnoxij, iā
 ipse pauperculo subiectus cepit esse
 debitor

debitor sui. Non poterat hæc
sinceræ voluntatis erga sanctum
Romualdum Ottonis Impera-
toris propensio, Boleslaum no-
strum Chabrium Regem latere,
utpote qui cum sancti Adalber-
ti martyris Pragensis tunc Epi-
scopo fratre germano Poraio
laudabiliter fuisset in aula Ot-
tonis I. Imperatoris parentis e-
jus conversatus, imò & cum
ipso sancto Adalberto familia-
riter vixisset Romæ, salutaribus
ipsius monitis obtemperans;
proinde non difficile fuit ipsi
ab imperatore obtinere, ut san-
ctus Pater Romualdus duos de
discipulis Joannē & Benedictū

263 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in Poloniam mitteret, ad præ-
dicandum Jesu Christi Evange-
lium nationi ad fidem illius re-
cens conversæ: quibus eam licen-
tiam Gregorius V. summus Põ-
tifex Ottonis III. cujus autho-
ritate Pontificatum adeptus est
cognatus, libenter indulfit. Po-
stea quam illi venissent in Polo-
niam, quatuor se illis in vitæ so-
cietatem dediderunt Poloni:
Mathæus, Isaac, Christianus &
Barnabas. Hi honorificentif-
simè à pio Rege accepti, & lo-
cum ut optabant nacti solitariū,
prope Casimiriam, sex in eo tu-
guriola rudi opere, & facellum
excitarunt: ibique vitam fan-
ctissimā

ctissimam, mutuam consuetudinem, devitantes, in arctissima disciplina, orationibus, & jeuniis assiduis traduxerunt: & doctrina exēploque quos potuerant accolas & advenas, docuerunt: admirabiles cum aliis virtutibus, tum maximè abstinentiæ studio. Nam aliqui semel eorum duntaxat, alii qui imbecillioris erant valetudinis bis in hebdomada, oleribus & aqua, pane non nunquam adhibito, victitarunt, vestibus è pilis equorum confectis contēti, quies eorum non stragulum molle, sed si quid dandum erat fessis corporibus humus lectus,

265 *Archiepiscopi Gnesnensis*
& lapis capiti subjectus, cervical fuit. Tanta eorum fama fuit sanctitatis, ut Boleslaus Princeps eos inviseret, & se ac regnum suum orationibus ipsorum commendaret, ac ipsis liberaliter ingens auri pondus & centum marcas argenti offerret. Expediverat Princeps Miecislaus Prens Boleslai legatum Lampertum Episcopum Cracoviensem, ad summum Christiani orbis Antistitem Benedictum VII qui exposita Pii Principis inextirpanda idololatria, & promovendo veri Dei cultu sollicitudine, & novem Ecclesiarum Cathedralium ædificatione, necnō
simula

simulachrorum inanium Deorū
quos, gens superstitiosa colue-
rat, abolitione, peteret insignia
Regis, sibi ritu Christianorum
Principum conferri; quod cū
distulisset in aliud tempus Pon-
& tificex, Boleslaus ratus faciliore
via, se titulum Regis obtentu-
rum, aurum & argentum supra
memoratum, misit per Nunciū
viris sanctis, ut honoratū auro
Pontificem, orarent quatenus
se Regio diademate dignaretur.
At viri sancti inito consilio, mi-
serunt Barnabam, qui Regi au-
rum & pecuniā referret, eique
responderet, se in rem propo-
sitam non posse operam con-
ferre,

267 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ferre, quibus religiosam vitam
professis, negotiis & curis sæ-
cularibus implicari, nefas esset.
Sperabat nimirū Princeps Ot-
tonem III. Imperatorem fan-
cto Romualdo familiaris ad-
dictum, & sibi olim in aula sui
parentis Ottonis II. commo-
ranti faventem auctoritatem
apud Gregorium V. Ottonis
Cæsaris cognatum interpositu-
rum, voto ut potiretur.

C A P U T XXXI.

Martyrium ipsorum

Subolfecerunt interim Regiæ
Saulæ milites, magnā auri vī
à Rege missam Eremitis quæ ut
ad

ad se deveniret, constituerunt viros sanctos, trucidare, & turgiola cum ipforum cadaveribus incendere. Sacra igitur auri fame stimulati, noctu Eremitas, orationibus intētos, aggrediuntur: minis, plagis, verberibus, pecuniam, à Rege Mifsā extorquent: viris sanctis illam ei remissam asseverantibus, ad atrociora tormenta iis irroganda descendunt. Religantur ergo ad palum, ignibus admotis ad latera exuruntur, deinde circa rotarum vertiginē adstricti diutissime verberantur, tota nox in crudelissima paupertatis sanctorum & innocentiae, supplicia

269 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cia expenditur. Denique cum
omnes iam artes potiendi ar-
genti tentatae, non successissent,
ne quid in ausum de concepta
crudelitate relinqueretur, ab
iisdem latronibus, anno salutis
humanae millesimo quinto, pri-
die Idus Novembr: in Dei lau-
dibus constatissimè permanētes,
trucidantur, utque tanti sceleris
immanitas lateret, ignem inij-
ciunt, & facellum, ac sex casas
tum suppellectilem omnē pau-
perem, & quinque corpora fan-
ctorum flāmis dant: ut his pe-
riisse viderentur. *Sed admoti-
ignes, amissis naturae viribus, nil
omnino consumere, ullis hominū
studij*

Studijs potuere; Ita enim illos, ipsa
etiam parietum materies, repelle-
bat, ac si pro lignis durissimi sili-
ces essent. Frustrati itaque fures
in fugam se conferre nituntur, sed
Et hoc illis ex divina providētia
denegatur, tota siquidem nocte
per fruteta nemorum, per latitu-
dinem salicum, per opaca sylva-
rum, viā angustiati sunt querere,
quam tamen nullatenus valere
errabundis vestigiis invenire sed
neque frameas in vaginas recō-
dere arefactis brachijs potuerūt.
Vbi vero sanctorum iacebāt cor-
pora, copiosum lumen usq; in diē
splendescere, Et dulcissima ange-
lica cantilena non desijt suavi-
tas

271 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tas resonare. Adveniente autem
die, quod factum fuerat, Regem
latere nō potuit, qui illico ad ere-
num cum numerosa populi mul-
titudine festinavit, & ne fures
evaderent, facta corona hominū,
totam syluam undique circum-
cinxit. Qui tandem reperti sunt
manifesti criminis rei, & ad gla-
dios suos adhuc divina exultio-
ne ligati. Rex autem quid de eis
faceret, habita cōsideratione, de-
liberans, hoc postremo decrevit,
ut nequaquam eos, sicut merebā-
tur, accedi preciperet, sed fer-
reis catenis vinctos ad sepulchra
Martyrum destinaret, quatenus
aut ibi usq; ad obitum in vincu-
lis

lis miserabiliter viverent, aut si sanctis Martyribus aliter videretur ipsi eos sua misericordia liberarent. Qui cum ad sanctorum tumultum fuissent ex præcepto Regis attracti, mox, ineffabili divinitatis omnipotentia fractis nexibus sunt absoluti; atque impune à Rege dimissi, pœnitentia ducti patrati sceleris, iisdem martyribus in religiosæ vitæ genere successerunt. Narrat Martinus Baronius, quòd cum pia matrona, & nobilis, devotionis causa, viros sanctos visitasset, eis que piscem qui Salmo dicitur obtulisset, cecidit is in terram, quo in loco statim fons emanavit,

273 *Archiepiscopi Gnesnensis*
navit, qui usq; ad præsens du-
rat; piscis ille cum ad vescendū
præpararetur fratribus, alius si-
milis genere, & magnitudine,
divino miraculo solebat appa-
rere in fonte illo, qui cum esset
comestus, rursus alius appare-
bat, qui per longum tempus vi-
ctui eis fuit quotidiano. Quā
diu fratres vixerunt piscis ille
duravit, postquam coronam
Martyrii adepti sunt, piscis eva-
nuit: fons ad hoc usque tempus
perennat, per cuius aquā, ma-
gna Deus miracula operatur:
Cæci enim visum recipiunt,
leprosi mundantur, Claudii, sur-
di variisque morbis exagitati,
fanan-

sanantur. Postquam per sex annos, Joannes, & Benedictus Itali, nationis Polonæ idioma didicissent, septimo anno unū ad Romanam urbem monachū mittunt, & per eum à Summæ Sedis Antistite, prædicandi licentiam pro adjunctis sibi Polonis fociis petunt. Iniungunt etiam, ut nuncius ille, aliquos secum de B. Romualdi fratribus, duceret, qui eremiticæ conversationis edocti, cum eis simul in Polonorum partibus habitarent. Posteaquam is in ditionē Imperatoris penetravit, ab eius satellitibus captus est, & mox carcerali custodiæ mancipatus.

275 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Nocte verò illum Angelus Do-
mini in carcere visitavit, &
consumatos esse eos quorum lega-
tione fungebatur admonuit: sta-
timque aperto divinitus carcere,
preparatum sibi esse navigiū in
fluvio quē transiturus erat, asse-
ruit. Quò festinans Monachus,
(Barnabas is fuit) Angelicæ pro-
missionis fidem veram esse proba-
vit. Sequenti autem post se-
pulturam Martyrum nocte, ap-
paruerunt Bolēsiao, fulmine ac
verbis magnificarunt, quòd per
diram necem, & Martyribus di-
gnam, adepti sunt cœlestia re-
gna, gratiasque ipsi egerunt,
quòd eos vivos, & mortuos
tanta

tanta gratia semper complexus fuerit. Denique summa laude extulerunt, quòd homicidis percerit, non enim decebat sanguinem Martyrũ sanguine vindicari, & vitæ cœlestis beneficium, morte crudeli cõpensari. Pollicitique sunt ei, pro ipsius, & Regni totius incolumitate, Divinam Majestatem semper precaturos, patronosque & protectores temporibus sempiternis eiusdem futuros. Post aliquod annos, corpora eorum translata sunt Gnesnam, (quæ tunc sedes & caput Regni erat) ibique in Ecclesia Cathedrali deposita sunt honorifico mo-

277 *Archiepiscopi Gnesnensis*

numento, quæ deinde Predisla-
us Bohemorum Princeps, cum
basilicam Gnesnensem Cathedralem,
inopinatò in Poloniã
cum ingenti exercitu irrumpēs,
expilasset, Pragam asportavit:
& in arcis basilica colloçavit,
præter Christini corpus, quod
Olomucensibus concessit. Agitur
festum ipsorum pridie Iduum
Novemb. quos Julius II.
Pont: Max: Catalogo Sancto-
rum adscripsit, Delphini Camaldulensium
Generalis curâ,
& studio, anno Christi 1508.
Barnabas ab itinere cum sociis
sibi à Sancto Patre Romualdo
adjunctis reversus in Poloniam,
postquã

postquam Angelica revelatione didicisset, quid cum fratribus actum fuisset, in eodem loco, ubi sancti martyres trucidati sunt, instaurat eremitorium, & collocatis juxta numerum Fratrum tuguriolis, orationibus, & ieiuniis, carnisque variis afflictionibus, iuxta quod fieri antea solebat, ordinatis, magnopere delectabatur, non ereptos, sed præmissos Fratres ad coronas: dolens tamen identidem, quod quorum religiosæ vitæ conscius fuisset, non etiam esset mortis gloriosissimæ particeps. Intra hoc igitur tempus, quo Fratribus supervixit, complures

279 *Archiepiscopi Gnesnensis*
alios socios, & discipulos sibi
adscivit è Polonis; In his, An-
dread Zeroardum, Justum, &
Benedictum Zuirardum clarif-
sima tria Ordinis sui lumina
quos in austeritate vitæ, feliciter
erudivit, & tandem non
multo post sancto fine quievit:
pii Regis mandato, ad fratres
appositus; ut quibus in cœlesti
patria esset conjunctus, in ter-
ris eodem tumulo cum eis con-
ditus quiesceret.

C A P U T XXXIII.

*Sanctus Romualdus in Ungariâ
discipulos mittit.*

INterea sanctus Romualdus
audiens quia beatissimus vir Bo-
nifacio

nifacius suus discipulus, Russo-
rum Apostolus, & Archiepi-
scopus, martyrium subiisset,
nimio desiderii igne, ut pro
Christo sanguinē funderet suc-
census, in Ungariam ire propo-
suit, licentiâ ab Apostolica Se-
de obtentâ, & duobus è suis di-
scipulis in Archiepiscopos, e-
jusdem authoritate consecratis,
cum viginti quatuor Fratribus,
iter arripuit, cumque jam in fi-
nibus Panoniorum essent: Ro-
mualdus gravi se urgente mor-
bo, in Italiam redire coactus
est, cum quo septem discipuli
sunt regressi, duo in Poloniam
cum Barnaba missi, quindecim

281 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in Ungariam profecti, fidem
Catholicam, & Romualdinæ
disciplinæ institutum propagâ-
runt. Plurimi tunc è diversis
orbis partibus, ad sanctum Ste-
phanum Regem Ungariæ, tam
Canonici, quàm Monachi con-
fluebant, ut pii Regis religione,
& consuetudine gauderent, &
novum religiosæ conversatio-
nis genus illuc introducerent:
quibus se Poloni duo, Andreas
Zeorardus, & Benedictus Zui-
rardus, adiunxerunt. Andreas
Zeorardus, in partibus Minoris
Poloniæ in Oppido Opatowiec,
prope Vistulam fluvium, Chri-
stianis & piis parentibus natus,
patre

patre Marco, & matre Agnete,
qui sanctâ educatione parentum
in præceptis, & lege Domini
rectè institutus, monasticam vi-
tam duxit in Cœnobio Zobor
dicto, in honorem sancti Hyp-
politii Martyris, (apud Nitriam
civitatem, in ea videlicet sclav-
orum & Ungarorum ditio-
ne, quæ Moraviæ Danubioque cõ-
fini, Sarmatia Pannoniæ olim
dicta fuit,) excitato; in quo sub
Philippi Abbatis obedientia,
qui sancto, Mauro Episcopo
Quinque ecclesiensi (Camaldu-
lensis uterque instituti fuit) suc-
cesserat, in summa vitæ auste-
ritate vixit ieiunium ita servās,

ut tribus diebus ab omni re quæ
mandi posset abstinuerit. Cùm
autem quadagesimale tempus
adveniret, quadraginta quinque
nucum esu contentus, diem fan-
ctæ Resurrectionis cum gaudio
expectavit. Orationi assiduæ fu-
it deditus, nunquam à labore
cessavit, sed sylvam ingressus,
ligna cædebat, quo labore, &
ieiunio cùm semel vires cor-
poris fatigatæ defecissent, &
languens in terram quasi mor-
tuus decidisset, juvenis pulcher-
rimus aspectu, impositum ve-
hiculo ad celiam revexit; quod
Benedicto discipulo narravit,
juramento eum obstringens, ne
id

id ante diem sui obitus, cuiquam propalaret. Labore diurno corpori fatigato, quietem nocturnam eam adhibuit, quæ magis tormenti, ac cruciabilitatis dolorem afferret, quàm quietis commoditatem. Complatum truncum quercinum sepivit, intra sepem arundinibus acuminatis infixis, cui infidens paululum dormiebat, tantâ vigilantia, ut si corpus sopore gravatum in alterutram se partem inflecteret, arundinum acuminibus fauciatum, expergisci se faceret. Plexerat insuper vimineam coronam, quam dormiturus imponebat capiti, quæ

285 *Archiepiscopi Gnesnensis*

quæ in partibus quatuor, totidem haberet lapides appensos, ut si caput altrorsum declinaret, illico in lapidem impingeret. Mortuus in Ungaria, die decima sexta Julii, anno Christi millesimo nono, in monte Ferreo sepulturæ honorē accepit à Calisto III. Pōtifice máximo unâ cum socio in numerum sanctorum relatus, cuius memoria quotannis ipsa die sui obitus, magnâ populi frequentiâ colitur. Sanctitatem illius pluribus miraculis Deus illustravit. Quodam tempore inter latrones, quorum illa solitudo ferax est, pugna oborta est, ex

quibus

i- quibus unum lethalibus fauci-
s, atum vulneribus focii ad cel-
a- lam sancti Andreæ, cuius san-
e- ctitatis fama per oram illam
ie percrebuerat, deferebant. Sed
ri- cùm ab ea longius abessent ex-
te tinctus est latro. Corpus ergo
e- exanime in illam inferunt, &
i- cùm media nocte tumulto mā-
e- dare vellent cadaver, subito
us mortuus exurrexit: perterrefa-
ui cti latrones, fugam arripiunt;
n- sed illo inclamante, ac ut abs-
us que timore ullo subsisterent,
u- admonēte, precibus & meritis
er Zeorardi se ad vitam resusci-
do tatum asseveravit: subsistunt, &
ex præ gaudio plorātes, actis Deo

&

287 *Archiepiscopi Gnesnensis*
& sancto Andreae gratiis, ut secū
redeat, socium redivivum invi-
tatant. Verūm ille, debitor vi-
tæ sancto, negavit se unquam
ab illa cella discessurum, ibi ad
mortem usque Deo, & sancto
Zeorardo servituum se polli-
citus, quod fide constanti, &
stabili perseverantia executus
est. In civitate Nitria, quidā
damnatus ad furcam, suspensus
est, qui cūm spectator sui sup-
plicii populus abiisset, non lon-
go post intervallo ipsum sub-
secutus, ad Abbatem Philippū
venit, & quomodo manibus
Beati Andreae recte fuerit solu-
tus exposuit. Cum inquit da-
mnatus

mnatus essem, & opem sancti
devotè implorassem, eodē pū-
cto temporis, quo de patibulo
deiectus fui, mole ipsa corpo-
ris, strangulando S. vir manus ca-
denti supposuit, idemque vin-
ctum exsolvit, & abire iussit.

& Anno Domini millesimo quin-
gentesimo sexagesimo nono, die
decima sexta Iulii, quâ festum
sancti celebrari solet, tempori-
bus Sigismundi Augusti Regis
Poloniæ, frequens aderat Po-
pulus, ut divinis officiis vacaret
ac se precibus viri sancti com-
mendaret, in Ecclesia, quæ su-
per cellam ipsius edificata est,
in qua vir sanctus, antequam
iret

289 *Archiepiscopi Gnesnensis*
iret in Ungariam, annis aliquot
commoratus. Ibi populū Ca-
tholicum orantem, ausu nefario
publicæ securitatis violatores,
& Ecclesiasticæ immunitatis fa-
crilegi eversores, magna vi ado-
riuntur, & exturbare de templo
conantur: populus interim, opē
sancti viri magna contentione
vocis, & fervore spiritus implo-
rat: sancte Andrea Zeorarde,
serve Dei, [defende Ecclesiā ab
impiis Luteranis, fidei Catho-
licæ hostibus; protinus sanctus
vocatus apparuit manifestè, &
baculo ignito, quem gerebat,
hæreticos propulsans, è Cœme-
terio exegit, multos ex iis divi-

na ultio flāmis absumpsit, multos excæcavit, multos vitâ privavit, nōnulli mirabili coerciti pœna sanctæ Matri Ecclesiæ Catholicæ manus dederunt. Extat in hodiernum usque diem sancti memoria, lapis in Cœmeterio templi, quod octo miliaribus Polonicis Cracoviâ distat, magnus, niger, filiceus, quadrangulus, ut mensa planus, tribus cubitis longus, uno latus, in quo plantæ pedum, sancti Andree consistentis impressæ in præsentia ōniū cernuntur. In eadem eremo ad Nitriam mansit sanctus Bonifacius Camaldulēsis Martyr egregius, Apostolus,

Q

& ar-

291 *Archiepiscopi Gnesnensis*
& Archiepiscopus Rufforum,
cuius vitam Sanctus Petrus Da-
mianus Camaldulensis Sanctæ
Romanæ Ecclesiæ Cardinalis &
Episcopus Ostiensis, in vitam S.
Romualdi Patris diligenter in-
seruit.

C A P U T XXXIII.

*Aliorum duorum Eremitarum
Camaldulensium mors.*

BENEDICTUS, cùm triennium
Magistro suo Andreae super-
vixisset, austeritatem vitæ illius
imitando à latronibus, multâ
pecuniâ se cumulatum suspican-
tibus: ad ripam fluminis Vag,
jugulatus, & in alveum flumi-
nis

nis præcipitatus est; cuius corpus diù conquisitum, nec post annum integrum inventum, visa est aquila candida observare, in ripa fluminis eiusdem, quo inditio repertum & ab aquis extractum, ita integrum, & recens apparuit, ac si non multò ante, spiritus illud vitæ deseruisset. Extat in Nitria ubi viri sãcti manserunt, parva vinea manibus eorum plantata, in usum divini sacrificii, quæ toto anno suppeditare solebat vinum; Ex ea si quis uvas abstulisset incidebat in febrim, nec ante pristinæ, quam peregisset, pœnitentiam, sanitati restituebatur; in-

293 *Archiepiscopi Gnesnensis*
firmis & febricitantibus, ex ea
propinato cum devotione vino
conferri salutem, & vires, mul-
torum fide dignorum testimo-
nio comprobatur. Conditus est
sanctus vir benedictus in basili-
ca Beati Emmeriami Martyris,
in eodem sepulchro, in quo Be-
ati Andreae Magistri sui ossa
quieverunt.

Sanctus Justus, sancti Barna-
bæ discipulus, ac sanctorum
Andreae Zeorardi, & Benedicti
Zuirardi socius, mansit in mon-
te Lobzovenfi, apud fluvium
Dunajecium, prope oppidum
Opatovecium, octo milliaribus
Polonicis Cracoviâ Dissitum,
hone-

honestis Parentibus natus, Patre Casimiro, Matre Salomea, religiosæ vitæ decus, & exemplar, Beatæ Mariæ Virginis Dei-Paræ fervens cultor, cui, cum precibus assiduis à se intelligentiam sacrae Scripturæ flagitaret, cœtu angelico apparens stipata, respondit: *Iuste Filium, orationes tuas audiivi, postulataq; à Filio impetravi. Ecce tibi omnia Scripturarum arcana mysteria patent, ad erudiendum ignaros in via salutis, vide ut fideliter tibi commissum talentum in usum familiæ Domini, omne otium devitans, dispergas.* Atque is ab illo tempore tanto desiderio, ac

Q

studio

studio in divinas literas ferebatur, ut horis Canonicis rite perfolutis, orationibus etiam certis, & exercitiis instituto Sancti Romualdi congruentibus, peractis, reliquum tempus sacrae Scripturae lectioni, ac eius meditationi studiosè impenderet. Cum autem supremum vitae instare sibi diem advertisset, Ecclesiae Sacramentis munitus, in lachrimis, & crebris ad Deum, & Deiparam Virginem suspiriis illis devotè prolatis: *In manus tuas Domine commendo spiritum meum*, assistentibus sibi Andrea & Benedicto vitam praesentem cum aeterna feliciter commutavit,

vit, Anno Domini millesimo septimo, die nona Julii. Anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo secundo, Stanislaus Pawłowski civis Opatovecensis, cum uxore, ac filia nomine Salomea, visitabant sepulchrum sanctæ Cunegundis, Olim Reginae Poloniae, deinde in nova Sandech Monasterii Ordinis Sanctæ Claræ professæ religiosæ, quod Opatovecio duobus milliariibus Polonicis distat; unde per tenebras obscura nocte redeuntes, hora secunda devenerunt in villam Lobzow ubi quiescit corpus sancti Iustini præterque templum euntes,

omnes curru descenderunt, & genibus in cœmeterio flexis, orabant Deum per merita sancti Confessoris, ut sine omni periculo, & noxa, incolumes domum pervenirent. Posteaquã finitis precibus, currum ascenderunt, apparuit eis vir venerabilis, albis vestibus indutus, magna claritate circumfulgens, duos baculos faliceos tenens, quorum unum dedit aurigæ, alterum filiæ Salomeæ, dicens: *Ite in pace Dominus Deus sit vobiscum ego qui sum Iustus ero vestri comes & dux viæ:* tandem disparuit; baculi verò illi in ardentibus conversi faces, rectum illis

& illis monstrabant iter: atque ut securi domum pervenerunt, rursus sanctus vir apparuit eis dicens: *Manete in pace, & tu filia mea fac ut sis sponsa Dei Monasterium Sandecense ingrediens* quo dicto ardentes faces extinxit, & in baculos ut erant prius convertit, ac demum repente disparuit. Grati tanto beneficio, in terram prostrati gratias egerunt Deo, qui comitem itineris sanctum Justum sibi mittere dignatus est. Salomea sanctimonialis effecta in Sandecensi monasterio, post triennium sancte Deo serviens, ad celestis sponsi nuptias feliciter migravit.

C A P U T XXXIV.

*Eremitarum Camaldulensium in
Hūgaria propagatio.*

ATque hi ex eremo Camaldulensi, cœlestis doctrinæ Magistri, ad erudiendos Polonos prodierunt, vitæ austeritate patres admirandi, contēptu fastus mundani, rerumque caducarum suspiciendi, propter eos, qui hæreditatem salutis caperēt, in ministerium veloces angeli, tanquam igniti Seraphini, à sede Apostolica missi, nullas sibi utilitates quærentes, sed solas animas pretioso Christi Sanguine redemptas, ardentissimo
deside-

desiderio depereuntes. Quorū
nomina, ne conscripta in cœlis
ingrata in terris oblivione se-
peliantur, præsertim in nostris,
ubi sudorem, & sanguinem ma-
jorum, & nostrum saluti conse-
crarunt, benevolo candidi le-
ctoris obtutui, subjicienda duxi,
quæ sunt : sanctus Adalbertus,
Episcopus Pragensis, Archiepi-
scopus Gnesnensis, Prussorum
Apostolus, Christi martyr glo-
riosus, Joannes, Benedictus, Isa-
ac, Matthæus, Christinus, Be-
nedictus, Zuirardus, Athanasius
Laurentius, Martyres: Christia-
nus, Papantes, Barnabas, An-
dreas, Zeovardus, Justus, Con-
fessores

301 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fessores: Hieronymus item Pra-
gensis Bohemus, magni Ducatus
Lithvaniæ, & Samogitiæ
Apostolus, & Confessor, factus
Bonifacius Italus, Ducatus Rus-
siæ Archiepiscopus & Mart.
sanctus denique noster Bogu-
milus Gnesnensis Archiepisco-
pus Confessor. *Isti sunt viri, per
quos Tibi Evangelium Christi
Sarmatia respendit. Isti sunt
Patres Tui, verique Pastores,*
quorum salutaribus doctrinis
illustrata, feram barbariem sua-
vi jugo Christi collum subiiciēs,
edomuisti; ut quæ nunquam
Romanorū veterum potentia
servieras, ad Romani Pontificis
pedes

pedes, prostratam sponte libertatem gloriosius extenderes.

Sed iam ad sanctum Bogumilū revertamur; Multos per profundos sylvarum recessus, habuerunt Eremitæ Camaldulenses discipulos, post promulgationē Evangelii in Bohemia, Polonia, Hūgaria, in quibus Casimiritana Polonorum eremus celebrior fuit, ob memoriam sanctorum Martyrum, in qua, & ipsorum interfectores poenitentiam agentes permanserunt, quorum regimini, duobus etiam de Hūgaria per sanctum Romualdum missis, præerat sanctus Barnabas ab Italia reversus. Ab iis igitur

tur

303 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tur, vel à Moraviæ confinibus
eremicolis, Romualdinæ auste-
ritatis institutum edidicit san-
ctus Bogumilus, de quo sic ait
Martinus Boronius: *Inculpata*
vite præsul, in Deum magnæ cõ-
templationis, pius, & sanctus in
operibus, maximo devotionis ar-
dore ad Beatam Mariam Virgi-
nem, sanctos Adalbertum & Sta-
nislaum Pontifices, ac sex Fratres
Polonos, Ordinis Camaldulensiu
Patronos Regni Poloniæ flagrans,
illi etiam in eremo secundũ Re-
gulam sancti Romualdi, quam
in mente affixam, & aliam scri-
ptam habebat, regulariter omnes
dies vite suæ, in ieiuniis, disci-
plinis

*plinis, ac orationibus transegit :
puro corde, Deo, & sanctis eius
serviens. Ubi dum asserit, quod
sanctus Bogumilus habuerit Re-
gulam scriptam sancti Romu-
aldi de Regula sancti Patris Be-
nedicti debet intelligi, secundū
quam Romualdinæ disciplinæ
alumni, profiteri solent. Cū
verò in Ungaria quindecim illi,
à sancto Romualdo missi Fra-
tres, in tantum Camaldulensis
Ordinis observantiā propagas-
sent, ut jam monasteria, reli-
quos ad societatem illius vitæ
aspirantes, capere non possent,
Romualdinæ austeritatis imi-
tatore, tuguriola sibi excitarunt*
in

305 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in solitudine: in quibus, more
antiquorum eremitarum, sin-
guli viritim habitabant, nullius
obedientiæ jugo subiecti, san-
ctum Paulum primum Eremitã,
& alios subsequentes Patres,
imitando: ex vitisque illorum
relictis, exempla vivendi de-
promendo: Tandem ab extasi
contemplationis, amore juvan-
di proximos, exciti, in Cœno-
bia se, ac Civitates, & oppi-
da, ut ibi avangelizarent, ac
curæ salutis, non propriæ dun-
taxat, verùm etiam alienæ, in-
cumberent, actionem contem-
plationi junxerunt: Strictum il-
lud vivendi genus, perpetuæ à
carni-

carnibus abstinentiæ, ob labores, quos in concionibus, & confessionum exceptionibus, ac Sacramentorum administrationibus, subire debebant, summo Christi Vicario temperante, & ad Regulam illos sancti Patris Augustini transferente postquã illos in sollicitudinis circa curam animarum partem, Archiepiscopus Strigoniësis vocasset, anno domini 1214. quorum institutum Gentilis presbyter Cardinalis legatus de latere Clementis V. anno Domini 1308 approbavit apostolica suffultus authoritate. Habitum illi album Eremitarum Camaldulensium

R

siũ

307 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fium retinent, ac Eremitæ san-
cti Pauli vocantur. Generalē
Priorem sui Ordinis habent in
Ungaria, in Cœnobio Talensi
celeberrimo tantæ authorita-
tis, ut in publicis Regni Unga-
riæ comitiis, inter Proceres,
locum, & vocem habeat, in
expendendis Reipublicæ confi-
liis. Cùm autem Vladislaus
Dux Opoliensis Anno domini
millesimo trecentesimo octo-
gesimo secundo tunc Prorex
Poloniæ, sacram Deiparæ Vir-
gins imaginem à sancto Luca
depictam, & Hierosolimis Con-
stantinopolim, inde in Russiam
translatam, sibi que post annos
quin-

quingentos à Duce Ruffiæ donatam, in monte, Czeftocho-
vieniſi civitati vicino diæceſis
Cracoviendiſis, propoſuiſſet col-
locare, hos potiffimum S. Pauli
Primi Eremitæ Patres, ex Un-
garia, ubi plurima ſanctitatis,
& doctrinæ ſpecimina ediderūt,
tantoque irradiarunt ſplendore,
ut in partes vicinas maximè in
Sileſiam, & Poloniam, clariffi-
mum jubar eius Ordinis pro-
micuerit humaniffima invitati-
one accerſivit, eisque mona-
ſterium & baſilicā ſumptu ma-
gnifico, poſtquam condidiſſet,
pretioſum hoc ſacræ imaginis
Cymelion, religioſè cuſtodien-

309 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dum, commisit. Qui quam
heroicam fortitudinem in sacra
icone servanda, & ab iniuriis,
& oppugnationibus hæretico-
rum defendenda probaverint,
universus orbis Christianus sū-
ma cum admiratione agnovit,
anno domini millesimo sexcen-
tesimo quinquagesimo quinto,
quo Sudermaniæ Princeps, Ca-
rolus Gustavus, Regnum Polo-
niarum inopinato exercitu
occupatum, miserabili clade va-
stavit; solis Eremitis sancti Pauli
eius potentiae imperterrita con-
stantia; Deipara suos clientes
mirabiliter protegente resisten-
tibus, ardenti pietatis zelo, &
invieta.

invicta fortitudine animi Frat-
tribus præeunte, illosque, vel
fangvine, ac vitæ prodigalita-
te ad restringendum hæretico-
rum in Deiparam Virginem o-
dium, adhortante A.R.P. Au-
gustino Kordecki, tunc Claro-
montani Cœnobii Priore, de-
inde verò per Silesiam, & Po-
loniam Ordinis Prothoëremi-
tici Priore Provinciali, ac Vi-
sitatore vigilantissimo. Cuius
obsidionis seriem, accuratè de-
scriptam, titulo Gigãtomachiaë
præscripto, typis mandavit, &
supremo Christiani Orbis An-
tistiti Alexandro VII. conse-
cravit.

CAPUT XXXV.

*Sanctus Bogumilus in Eremum
secedit: laudes eremiticæ vi-
tæ proponuntur.*

Sic calamitatū Ecclesiæ pertæ-
sus, quibus remedium per id
tempus adhiberi nequibat, di-
ligenter animo perpendens Bo-
gumilus, quòd Pastoralis curæ
solicitudo, nihil aliud sit, quàm
fluctuantis mentis afflictio: ubi
propriis omiſſis, commodis a-
lienſis vacare, necessarium sit;
atque illud extimeſcens, ne se
alienæ tempeſtatis fluctibus in-
volutum, vis conſilii expers in
æternum traheret præcipitium,
iuxta

juxta quod de se scribit Hieronymus ad Eustochiū: *Scito quia nūc essem de numero damnatorū, si fuisset de numero Episcoporum,* Archiepiscopatu Gnesnensi se abdicat illumque in manus Apostolici Nuncii, quod multo ante iam maturo consilio deliberaverat, impetratā, ut præmissum est, licentiā, resignat, & in eremum solitudinis Dobrovensis, concedit. Excelsis Principum palatiis. vile turguriolū permutat, pro splendido & pretiosovestitū, rudem tunicā induit, pro interula, cilicium assumit, pro Magnatum, & Ducum conversatione bestiarum,

313 . *Archiepiscopi Gnesnensis*
& ferarum Societati adjungitur,
caput fessum vigiliis, & oratio-
nibus, pro molli culcitra, vel
cervicali, viridi cespite, vel fac-
co paleis infarto, reclinat: *Sur-*
git modica quiete recreatus, so-
mno brevi, non fracto, sed exple-
to; & interdum pernoctantis
philomela cantibus experrectus,
pulsisq; torporibus, quietis horis
psallere incipiens, ianitorem la-
biorum, ut ingressuris laudibus
matutinis aperiat, devotus ex-
poscit: & cordis sui Dominum in
adiutorium vocat, nihilque vi-
ribus suis fidens & imminentium
consciisque metuensque discrimi-
num, ut festinet obsecrat; nullis te-
xendis

rendis fraudibus intentus; sed
Dei gloriam, & sanctorum lau-
des, non in dies tantum sed in
horas, & indefesso lingua fa-
mulatu; & pio mentis obsequio
repetens: ne quando forsitan in-
grato animo, divinorum munerum
memoria, evanescat: & sepe in-
terea securi timoris, ac tepide spei
plenus, memorque præteriti, ac
futuri prævidens, leto (mirum
dictu) dolore, felicibus lachrymis
abundat; inde suspiciens cælum,
ac stellas, ac illis habitantem Do-
minum Deum suum, tota mente
suspirans: ac patriam cogitans
& de exilii sui loco ardenti tæ-
dio ad illam anhelans, admirā-
dā

315 *Archiepiscopi Gnesnensis*

dā rerum Conditoris maiestatē,
veneratur & adoratur: crebrius in
voces divini Psaltis erumpens:
*Domine Dominus noster, quā
admirabile est nomen tuum in u-
niversa terra! Quoniam elevata
est magnificentia tua, super cælos.*
Deinde recreatas modico cibo
vires, ad studium jucundæ le-
ctiois confert, ignēque amoris
divinorum beneficiorum recor-
datione, suscitatur, & conceptas
illius scintillas, studiosæ volun-
tatis affectibus, in flāmam dif-
flat eminentem, lachrymis in-
terim ab æstuantis cordis incē-
dio vapore divini spiritus elici-
tis, in refrigeriū vultus accensi,

per

per genas svavi dulcedine rorā-
tibus. Tandem actis Deo gra-
tiis, dieique partibus ad calculū
revocatis, qua virtute in singulis
profecerit, aut defecerit, accura-
tius examinando, & humi mē-
bra fufus, intervigilando, quæ
inter diu legerat, memoriâ re-
petens, multa cum animi tran-
quillitate venturæ lucis initium
præstolatur. *O eremus sanctarū*
mentium delectatio! ò intimi sen-
sus inexhausta dulcedo! O torrēs
voluptatis, à fonte in vitam æ-
ternam salienete, dimanans!
Nemo credit, nisi qui sitibundo
accedit quanta Ubertate domus
Dei, cum svavissimo interni gu-
stus

317 *Archiepiscopi Gnesnensis*
stus oblectamento, tuos cultores reficis, & inebrias? Una gutta tuæ refocillationis, pretiosior est omnibalsamo, cunctis Regum, & Principum deliciis, jucundior; incomparabilis totius mundi thesaurus: *Si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet eam.* Hic hic spontè cœlestis desideriorum impletur æstus: *Ducam eam in solitudinem & ibi loquar ad cor eius.* Hic divinis impar spōso delitiis cœlestes in auxilium vocat Spiritus: *Introduxit me inquit in cellam vinariam ordinavit in me charitatem.* *Fulcite*

me

*me floribus, stipate me malis, quia
amore languero. Anima mea lique-
facta est, ut dilectus locutus est.*

Hic mutuos æterni fæderis, &
nunquam dissolvendarum nu-
ptiarum sponsus & sponsa paci-
scuntur arrhabones: sponsus of-
fert anulum, *pone me ut signa-
culum super cor tuum, ut signacu-
lum super brachium tuum.* Spō-
sa recipit suavissimè olentem à
dilecto myrrhæ fasciculum,
quem olfaciens, & cordi appo-
nens, tenerrimè tantum com-
plexa pignus, lætabunda canit:
*Fasciculus myrrhæ dilectus meus
inter ubera mea commorabitur.*

Offert vicissim sponso poma &
vinum

319 *Archiepiscopi Gnesnensis*
vinum: omnia poma nova & ve-
tera dilecte mi servavi, dabo tibi
poculum ex vino condito, & mu-
stum malorum granatorum meo-
rum. O amor! ô voluptas! Quê
talis amor ebriat, Quam felix est
quem satiat! Quam profundus
ut capiat! Quid dulcis Jesus sa-
piat; non importunæ ibi vana-
rum cogitationum muscæ, in-
ter orandum tranquillitatem a-
nimi tedentis in Deum, pertur-
bant, non angoribus mens quas-
fatur anxiiis, ne cui de se querē-
di dederit occasionem, non se-
renitatem consciētiae obscurat,
aligenæ famæ restitutionis so-
licitudo, non cupiditatum no-
xiarum

xiarum composita pectoris quies pernicioso pulsatur tumultu, absunt iurgia, silent lites, contentiones exulant. Meum & Tuum, pronomina bellum moventia, non audiuntur. Non invenit cuius se præferat excellentiæ superbia: Non habet in quem distortos vibret obrutus invidia. Non reperit opes, quibus cor apponat, avatitia. Non ira furentis vindictæ, suscitatur incendia. Non saginatum diversitate ciborum ventrem supinat acedia. Non habet irritamenta voracitatis, vel ebrietatis gula. Desunt illecebrosæ fomenta luxuriæ. Secura quies, tran-

321 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tranquilla statio, hilaris mala-
tia, ridet inconstantes tumul-
tuantis mundi fluctus, dulces
æternæ pacis, cœlestis Hierusa-
lem, delitias prælibando.

C A P U T XXXVI.

Paupertas S. Bogumili.

Magnarum & heroicarum
virtutum, in hoc ad ere-
mum successu, sanctus Bogumi-
lus specimen exhibuit, & inpri-
mis paupertatis: quæ Apostoli-
cæ perfectionis est fundamentū,
Principis Apostolorum sancti
Petri Christo constanter adhæ-
rentis, manifestatione: *Ecce*

nos

nos reliquimus omnia & secuti
sumus te. Reliquit sanctus Bo-
gumilus non spem duxerat ha-
bendi, quæ mundus suis polli-
cetur sectatoribus, & ad quæ
obtinenda, toto conatu ambi-
tiosæ mentis anhelant, spe vo-
luptatis æternæ conculcata, sæ-
culi præsentis amatores. Re-
nunciavit avito splendori nata-
lium, ut inter pauperes, quos re-
gni cœlestis hæredes scripsit U-
nigenitus Dei filius, securiore
versaretur fiducia, Deseruit am-
plas possessiones, ut in domo
Patris æterni multarum mansi-
onum esset habitator. Egressus
de domo & cognatione pater-
na

323 *Archiepiscopi Gnesnensis*
na, ut inter cives sanctorum, &
domesticos Dei, non dubius
cohæres censeretur. Sprevit ex-
cellsum dignitatis culmen, ami-
corum, famulorumque nume-
roso stipatorum agmine postha-
buit frequentiam, ut Ei, qui cum
esset dives, nostri causa egenus
factus est, quàm simillimus ap-
pareret. Contempsit heroica
magnanimitate, opes caducas,
ut se dignū in pauperibus Chri-
sto ministrum exhiberet. *Nemo enim alius est Deo dignus
quam qui opes contempsit. Ille in-
gentis est animi, qui divitias ri-
det, magnus qui in divitiis pau-
per, est securior qui caret.* Bonum
est

& est facultates cum dispensatione erogare, melius est pro intentione sequendi Dominum, insimul donare, & absolutum in solitudine, egere cum Christo. Sciebat sanctus vir uberes in paupertate provenire fructus: *peccatorum preservationem, virtutum conservationem, cordis quietem, desiderii celestis impletionem, divinæ dulcedinis participationem, exaltationem, cœlestem hereditatem*; quos omnes magna jucunditate degustavit, & nunc beatus hæreditatis æternæ possessor, copiosa mercede strenuus mundi triumphator, obtinet immensas Regni cœlestis, pauperi-

325 *Archiepiscopi Gnesnensis*
peribus promissi, divitas. Quòd
si *nihil est tam angusti animi*
tanquam parvi, quàm amare di-
vitias, nihil honestius, magnifi-
centiusque quàm pecuniam conte-
mnere, si non habeas, si habeas ad
munificentiam liberalitatemque
conferre. Vastam animi ampli-
tudinem necesse est ut habue-
rit Bogumilus, cuius desiderii
æstus, quidquid infra Deum es-
set, ne dicā extinguere, sed nec
mitigare posset: Nimum capax,
& excelsus est animus, qui sola
Dei voluntate contentus, fuca-
tam, & instabilem mundi toti-
tius fastidit pulchritudinem, ut
si generosum decet virum non
habitā

habitam contemnere pecuniã ,
& nulla in ea ferri cupiditate,
quàm longè gloriosior , & om-
ni humano sublimior fastigio
censendus est Bogumilus , qui
habitam abjecit, disperfit, dedit
pauperibus? & non modo pecu-
niã, verùm etiam omnium divi-
tiarum, possessionum, Civitatũ
oppidorum, Villarum, prædio-
rum, hortorum, horreorum,
monilium, gemmarum, auri,
argentique opulentiaẽ nunquam
cor apposuit, imò iis omnibus,
heroica fortitudine renuncia-
vit, ut nudus cum nudo Dia-
bolo, invictus Athleta Christi
in eremo luctaretur. Vilefce-

327 *Archiepiscopi Gnesnensis*
bat illi amor vitæ præsentis,
tantò fastidiosius quantò ad cœ-
lestium bonorum secretas divi-
tias, mente ferebatur sublimiùs,
& præ dulcedine amoris divini,
omnes præsentis sæculi felicitates
amarescebant. Nihil sapi-
ebat illi, nisi legis Dominicæ
meditatione conditum, nihil
virum Dei oblectabat, nisi quod
ab oblectamentis sensuum car-
nem abstraheret, ut animi fa-
cultatibus in crucis obsequium
subactis, & in servitatem Cru-
cifixi redactis sensibus, non ini-
iuria usurpare videri posset il-
lud Apostolicum elogium: *vivo*
ego, iam non ego, vivit verò
in me

in me Christus: ita enim omnes
sensus rationis imperio subie-
cerat, & ad exemplar Crucifixi
mancipaverat, ut iis nonnisi ad
ipsius servitutum uteretur.

CAPUT XXXVII.

Tentationes S. Bogumili.

TRIBUS lanceis aggressus est,
hostis humani generis, vitæ
solitariae Tyronem in deserto.

Primum in eum contorsit telū,
sanctorum Patrum divitum re-
cogitationem: Abraham, Isaac,
Jacob, Loth, Job, David, qui-
bus divitiæ nihil obfuerūt, imò
profuerunt plurimum, ut eas
cum indigentibus partientes be-

329 *Archiepiscopi Gnesnensis*
necessitatis, ac hospitalitatis
præmia uberiora consequen-
tur: cui apposuit scutum Chri-
sti Domini, quòd ad maiorem
conducit perfectionem, consu-
lentis: *Si vis perfectus esse, vade,
vende quæ habes, & da paupe-
ribus, & habebis thesaurum in
cælo: & veni sequere me.* Et
illud sancti Ambrosii. *Nemo
plus tribuit, quàm qui sibi ni-
hil reliquit.* Secundum spiculū
jecit: Quid est, quòd Ecclesiã
in tam turbulento statu, & Rē-
publicam salutaribus destitutã
consiliis, in tam calamitosa tē-
pestate fluctuantem, deseruisti?
non satis utriusque fidelis na-
varcho

varchus; cū auxiliatricē manum tuam maximè flagitarent Episcopi, & Senatūs Principes? contra cuius vim fortissimo se contexit clypeo: *Quid ad te, tu me sequere. Quid enim prodest homini, si univēsum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur? Unum est necessarium, sequere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Nemo militans Deo implicat se se negotiis secularibus. Tertiam phalaricam libravit perniciosissimam superbiæ: Ergo tu inquit maximè dilectus es Deo, qui omnia præcepta ipsius impleveris, pauperibus bona distribu-*

sribueris, opes contempseris,
 nihil eorum quæ mundi sunt
 quærens, solâ Dei gloriâ con-
 tentus. Gravissima hæc est cõ-
 tra servos Dei sarissa: Nam Dæ-
 mon hoc præcipuè *querit, ut e-*
os quos aliis vitiis sub suum ve-
xillum minime attrahere potu-
it, elationis medio, & inani glo-
ria atque superbiâ trahat, & a
virtutum semita hoc pacto faciat
deviare. Nam cum cætera vi-
 tia, facillè suam prodant turpi-
 tudinem, eadem facilitate vita-
 ri possunt; qua turpiâ apparent,
 superbia in bonis operibus se-
 lerumque abscondit, ut perdat,
 neæ similis, in purpurea vel
 holo-

holoserica veste, quam in rudi
panno libentiùs immorantis.
Deinde altiùs ab ipsa natura
corrupta exitialis hæc sementis
sparsa est, in mentes Adæ pos-
teriorum, seminante Diabolo,
& protoplastis parentibus divi-
nam pollicente gloriam: *Eri-
tis sicut Dij. Unde omnes trahi-
mur laudis studio, & optimus
quisque (juxta vulgi opinionem)
gloriâ ducitur: magnumq; memo-
riâ posteritatis successuræ alit he-
roicarum virtutum incrementû.*
*Hinc plures ex Philosophis invēti
sunt divitiarum contemptores,
qui tamen in eo ipso contemptu,
superbiâ turgidi, ventosam glo-
riam*

333 *Archiepiscopi Gnesnensis
riam sunt aucupati. Sicut Di-
ogenes fastum Platonis maiore
fastu calcavit. Et illi Philoso-
phi; qui se minimè teneri gloria
cupiditate populo venditabant,
tamen libris, quos de contemnen-
da gloria scripserunt, nomen suū
affixerunt, in eo ipso quod prædi-
cationem, & nobilitatem despe-
xerint, prædicari se ac nominari
cupientes. Amplissimus est glo-
riæ quærendæ campus, Pontifi-
cialis dignitas, quæ svave quod-
dam est illius captandæ, illicitū:
quæ etiam subinde sanctorum
Patrum, & diligenter in suo
munere versatorum, mentes ti-
tillare consuevit, iuxta quod
scripsit*

scripsit sanctus Gregorius: *Ad
nostra quotidie studia vacamus,
terrena concupiscimus, humanam
gloriam intenta mente captamus:
& quia, eò ipso quò cæteris præ-
lati sumus, ad agenda quælibet
maiores licentiam habemus, sus-
ceptæ benedictionis ministerium,
vertimus ad ambitionis argu-
mentum* Opposuit huic telo,
umbonem firmissimum sermo-
nis Christi Bogumilus: *Si quis
vult post me venire, abneget se-
met ipsum & tollat crucem suam
& sequatur me. Quam sic ab-
negationem Magnus describit
Basilius: Nihil aliud est sui ab-
negatio, nisi summa rerum omni-*

335 *Archiepiscopi Gnesnensis*
um, & vite prius transactæ, o-
blivio: atque à sui ipsius volū-
satibus recessio; quam in vita
communi assequi longè est difficil-
limum: ne dicam ab omni pror-
sus ut fieri possit, facultate re-
motissimum. Cùm autem ma-
ximus sit labor, abnegare se i-
psum, solida spe succursus di-
vini fulciri debuit, qui tam ar-
duum vitæ genus aggressus est.
Nam fortasse laboriosū non est,
homini relinquere sua, sed val-
de laboriosum est relinquere se-
ipsum: minus quippe est abnegare
quod habet, valde autem multū
est abnegare quod est. Oblitus
est Bogumilus quod fuit. Re-
tudit

tudit vane gloriæ titillationem,
scuto veritatis: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: ser-vi inutiles sumus: totâ gloriam in Deum referendo: Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.*

C A P U T XXXVIII.

Spes S. Bogumili.

Induit Panopliam, quâ Christi
Isti milites armat Doctor gen-
tium: *Accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate, & induiti lorica m iustitie, & calceati pedes in præparatione*

337 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ratione Evangelij pacis: in omni-
bus sumentes scutum fidei, in quo
possitis omnia tela nequissimi ignea
extingvere: Et galeam salutis asuite;
Et gladium spiritus (quod est
Verbum Dei) per omnem orati-
onem, Et obsecrationem, orantes
omni tempore in spiritu. Ubi ve-
ritatem, iustitiam, pacem, sed
maximè fidem, & spem, scutum,
& galeam, cordis, & capitis mu-
nimenta præcipua, cõmendat.
Nec mirum: his enim duabus
virtutibus, ad constanter ope-
randum armantur homines, ac
ne prorsus otio torpescant, ad
ardua quævis negotia peragen-

da, excitantur. Nemo enim mortalium mare ingrederetur & liquido ac profundo sese committeret elemento, nisi se prius credat salvari; nec agricola semina sulcis obrueret, & fruges spargeret in terram nisi crederet venturos imbres, affuturum quoque solis teporem, quibus terra confota segetes multiplicatâ frugè producat, ac ventis spirantibus nutriat, nihil denique est quod in vita geri possit, si non credulitas ante præcesserit. Hæc ad calcandas sicco vestigio aquas, traxit Bogumilum, Christi promissionibus, firmissima persuasione, atque fiducia immobiliter innitentē. Huc

T

ab

339. *Archiepiscopi Gnesnensis*
ab uberibus cōsolationibus sæ-
culi abstractum, & de fluctiva-
gis mundi tempestatibus ere-
ptum, ad rigidum vitæ genus
transtulit. Spes enim est: quæ
cunctis desideriis tēdit efficaci-
bus, in ultimum beatitatis sco-
pum, omnesque suas facultates
animi, ac sensuum corporis di-
rigit in bonum, arduum, futu-
rum, promissum, mediis ordi-
natis obtinendum. Atque sic
illa fundamento nixa fidei, quæ
est *sperandarum substantia rerū,*
argumentum non apparentium,
disponit à charitate præscripta
media, & ad ultimam sperat
boni metam collineat, constan-
ti sta-

ti stabilimento mentem, ad patriam pergentis, & navigantis viatoris, ne vitæ præsentis tentationum fluctibus obruatur, sustinendo; ita ubi est diuina spes fides illico adest, & simul charitas spei cooperans, sine qua spes esse nequit: sed vana, & superba præsumptio erit, quâ laborant hæretici, justificationē soli fidei attribuentes. Quapropter Apostolus spem divinam nomine anchoræ appellat: *Fortissimum solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem: quam sicut anchoram habemus animæ tutam, ac firmā & incedentem usque ad interiora*

341 *Archiepiscopi Gnesnensis
velaminis, ubi præcursor pro no-
bis introivit JESUS, secundum
ordinem Melchisedech Pontifex
factus in æternum.* Etenim sicut
anchorâ firmantur, in segura
statione onerariæ, ne hinc inde
ventis circumactæ fluctuent: ita
in præsentis vitæ mari turbulē-
to, spe promissionum Christi
subnixâ fidelis anima, nihil tē-
pestatibus adversitatum, ex E-
rebi faucibus exercitarum, ter-
retur, aut movetur. Stat im-
mobilis Christi auxilio confisa,
& quamvis absconditum sit ab
oculis mundi sectatorum, quos
illa fructus apportet: tamen ul-
tra velamen, quod mundus re-
putat

putat stultitiam, secunda quiescit;
Christū in tribulationibus præ-
cursores sequens: qui proposi-
to sibi gaudio, sustinuit crucē,
confusione contempta. Inde
plurimi sancti Martyres, spe fir-
ma solidati auxilii divinitus sibi
affuturi, vel remunerationis æ-
ternæ, acerbissimos cruciatus
contempserunt, ut plerique tan-
quam molles rosas, ardentes
carbones calcarent. Fluctuat
mundi spes, ad breve sibi tem-
pus Favoniis adspirantibus, in
adversos post hæc scopulos
propriâ mundo inconstantiâ,
convertendis, in syrtes, charib-
desque suos nautas præcipitans.

343 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Magna est securitas cordis, nihil
habere concupiscentiæ secularis.
Nam si ad terrena adipiscenda
cor inhiat, securum, tranquillū-
que esse nullatenus potest, quia
aut non habita concupiscit, ut
habeat: aut adepta metuit ne a-
mittat, & dum in adversis spe-
rat prospera, in prosperis formi-
dat adversa, huc illucque
quasi quibusdam fluctibus, vol-
vitur: ac per modos varios, rerū
alternantium mutabilitate ver-
satur. Si vero semel in appetitione
supernæ patriæ forti stabilitate a-
nimus figitur, minùs temporalium
rerum perturbatione vexatur.
Divina spes ridet, laborantis
mundi

mundi consilia: contemnit inanes curas, & quò parciores in humana præsidia cõvertit oculos, eò firmioribus cœlestis auxilii fixa munimentis frustra intumescences contra se fluctus, ad suam puppim allisos, triumphat. *Insuperabili loco stat animus, qui externa deseruit: inexpugnabilis est, quem multis machinis laceffitum fortuna non transfixit: nunquam maior est; quàm ubi aliena disposuit, & fecit sibi pacem, nihil timendo divitias, nil concupiscendo.* Spes quæ in æternitatem erigit animum, nulla mala, quæ tolerat sentit, proinde principium be-

345 *Archiepiscopi Gnesnensis*
atitatis sapiens attribuit viro spes
humanas conculcanti. *Beatus*
inquiens *vir, qui inventus est si-*
ne macula: Et qui post aurum non
abijt: nec speravit in pecuniæ the-
sauris. Quis est hic, Et laudabi-
mus eum? fecit enim mirabilia in
vita sua. Ut nulla igitur fecisset
in vita miracula sanctus Bogu-
milus (quæ ideo non omnibus
sanctis attribuuntur, ne pernicio-
sissimo errore decipiantur infir-
mi, existimantes in talibus fa-
ctis esse majora bona, quàm in
operibus justitiæ, quibus vita æ-
terna comparatur) tamen mira-
bilium esset operator, in *quibus*
computatur pecuniæ contemptus,
gloriæ

gloriae despectus, seclarium occupationum segregatio, & terribilium perpeffio.

C A P U T XXXIX.

Constantia S. Bogumili.

HAc spe fretus, & armatus
constanti animo in exerci-
tius vitæ solitariae permansit:
pro nihilo ducens teterrimas
Cacodæmonum formas, in qui-
bus antiquis eremi cultoribus
solebant apparere: ut eos perter-
refacerēt, & propositi eorū sta-
bilitatem, tædio tetricarum
visionum, aliquomodo labefa-
ctarent; figuras urforum, apro-
rum, leonum, tigridum, pardorum

347 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rum, centaurorum, & variâ di-
storta deformitate horribilium
monstrorum, induentes; nunc
oculis scintillantibus ardentes,
nunc flammâ obtortis faucibus
evomentes, nunc ludicris mo-
re simiarum gesticulationibus,
orationis fervorem interturbâ-
tes, nunc teterrimum fœtorem
exhalantes, nunc caliginosæ no-
ctis atris vaporibus diem ob-
scurantes, nunc petulcorum hir-
corum instar lascivientes, nunc
obscænis motibus cientes, nunc
speciosarum fœminarum leno-
cinante forma, libidinis pruri-
ginem excitantes, & plurimis
stratagematibus phantasmatū,
eremi-

eremitas defatigâtes, ut eos vel ipso importunarum visionum fastidio, ab austerioris vitæ rigore, deterrerent, vel in discrimen consensûs peccandi allicerent. Omnia hæc terriculamenta contempsit generosè Bogumilus, imperterito fixus animo in Dei adjutorio, qui non deserit, nec confundi patitur, sperantes in se. Contra tales hostium machinationes, & technas sancti Antonii Eremitarum Magistri, se munierat documentis: quos cùm ipse frequentius signo crucis abegisset, tunc vincendi dæmones modū discipulis præscripsit: *Necessari-*

349. *Archiepiscopi Gnesnensis*
um est donum spirituum discernē-
dorum: ut demonū fraudes præ-
videntes, adversus disparem pu-
gnam possimus crucis elevare ve-
xillum. Illi maxime contra Mo-
nachos hostile odium sumunt, &
cum in cogitationibus nihil ege-
rint, solent pavoribus terrere, sed
fidelibus orationibus, atque ieiun-
ijs se ad Dominum convertenti-
bus, statim corruūt. Cū talia
spectra veteratorius impostor,
crebrius oculis obiecisset san-
cti Joannis Gualberti Abbatis
Vallis umbrosæ, formis ferarū,
serpentum, draconum crocody-
lorū illū perterrefacere cupiēs:
vir sanctus signans frontē cru-
ce,

ce, conatibus illorum illuden-
do vanis, dicebat eorum unicu-
ique: *Si Dominus dedit tibi po-
testatem super me devora, sin mi-
nus, cur frustra niteris.* Præscri-
psit etiam modum sanctus Pa-
ter Antonius spiritus bonos à
malis discernendi: Veniunt in-
quiens, aliquando noctu in an-
gelos lucis se transfigurando, ut
nostra bona opera laudent, &
in iis perseverantiam, ac post æ-
ternum gaudium promittant:
ut hoc pacto incautos in super-
biam inducant, & quod ma-
gno sudore illi acquisiverunt,
unica vanæ laudis oblectatione,
blandi adultores eripiant. Igi-
tur

351 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tur boni spiritus apparent, cum
tranquillitate, ac mentis dulcedine; securitatemque firmam ingenerant iis, quibus se videndos exhibent, & siquidem Dei legatione, qui est fons, & principium totius lætitiæ funguntur, inenarrabili gaudio mentem videntis replent; unde tantus fervor, ac desiderium in bonis operibus proficiendi exoritur, ut ex carnis ergastulo, volare in cœlum velle videatur homo, tali apparitione recreatus. Et quamvis fragilitas humanæ conditionis, ad initium visionis extimescere incipiat, tamen mox securitatis tranquilla serenitas,

ne

ne anceps fluctuet animus, o-
boritur, sic cum beatissima Vir-
go Maria, nuntio Gabrielis tur-
bata esset, cœlestis legatus pro-
tinus omnem tristiam, metum-
que Virginea mente depulit.

*Ne timeas Maria invenisti enim
gratiam apud Deum.* Sic Zacha-
rias cum apparitione Angeli ti-
mor irruisset super se, consola-
tionis Verbum ab eo mox ob-
tinuit *Ne timeas Zacharia quo-
niam exaudita est deprecatio tua.*

Sic pastores, quibus natalis
Christi Domini nuntiabatur,
cùm circumfulgente se inusita-
ta luce trepidarent, audierunt
ab Angelo *Nolite timere: ecce
enim*

353 *Archiepiscopi Gnesnensis*
enim evangelizo vobis gaudium
magnum, quod erit omni populo.
Sic abeuntibus ad sepulchrum
Domini mulieribus; timorem
abegit Angelus *Nolite timere*
vos, scio enim quod Jesum qui
crucifixus est, quaeritis. In tali-
bus apparitionibus quando se
transfigurat in Angelum lucis
Cacodæmon, non quaerit aliud
quàm ut adoretur, & gloriam
Deo debitam, occulto astu fu-
retur: qua etiam tentatione
Christum Dei Filium adoriri
ausus est: *Hæc omnia tibi dabo,*
si cadens adoraveris me. Habes
igitur firmam spem divinæ pro-
tectionis, & arma præ manibus
tenens

tenens, quibus sancti Patres, cum hoste generis humani conflixerunt, terribile in eremo, cum ipso iniit certamen. Et si mors omnium terribilium, terribilissimum est, etiam hanc sic armatus bonus Christi miles confidenter expectat, & *pulsanti iudici confestim aperit, quia letus iudicem sustinet, & cum tempus propinquæ mortis advenerit, de gloria retributionis hilarescit.*

Ita cum ad sanctum Hilarionem venissent latrones, dissimulantes qui essent, & interrogantes, quid faceret si latrones adesset? respondit sanctus: *Qui nihil habet, quomodo latrones timeat?*

V

illique

355 *Archiepiscopi Gnesnensis*
illique subiecissent: ut nihil ha-
beas, tamen mori potes; subin-
tulit intrepidus senex; Fateor
me mori posse, & debere, non
tamen mori timeo, qui mortē
expecto quotidie. Tunc com-
puncti latrones & qui essent
fassi, atque ad pedes ipsius pro-
strati veniam petierunt: & vi-
tam in melius commutarunt.
& ex mente S. Chrysofomi *ob*
pecunia contemptum, gloriae de-
spectum, secularium occupationū
segregationem, & terribilium per-
peffionem operum mirabilium pa-
trator extitit sanctus Bogumilus.

C A P U T XL.

Abſtinentia S Bogumili.

AD arma cætera, quibus expugnari Diabolus ſolet, carnem ſpiritui ſubijciendo, & in ſervitutem imperii rationis redigendo, orationibus, ciliciis, flagellationibus, vigiliis, iejuni-um ſeverum adhibuit: quòd, eius ab ipſa pueritia tenax, & religioſius obſervator, cùm (ut præmiſſum eſt) extitiſſet, tantò rigidiore à ſe, coluit, exacti-
one, quantò maiores, ad tentandum ſe vires Diabolus intendiſſet. &

357 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ipse firmiorem legem sibi con-
stati proposito austeritate vitæ
sancti Patris Romualdi æmu-
landi, non invitus imposuisset.
Hanc nimirum vivendi regulam
cunctis sectatoribus vitæ singula-
ris sanctus Pater præfixit, ut tunc
se unusquisque eremiticæ vitæ ie-
iunium tenere cognosceret, si per
hebdomadam triduanas, & bi-
duanas ieiunando, quinta feria
& dominicis diebus, olera, vel
quodcunque liquamen, cum
gratiarum actione perciperet, ex-
ceptis duabus anni Quadragesi-
mis, in quibus non solum ipse,
sed & plerique sui discipuli, toti-
us hebdomadæ soliti erant con-
tinuare ieiunium. Ieiunare au-

tem omnino, hoc est diem absque
ullo cibo transigere, licet ipse se-
pissime fecerit, alijs omnimodo pro-
hibebat. Dicebat enim ad perse-
ctiōnem tendendi hoc ad summū
congruere, ut quotidie comedat,
& semper esuriant, quatenus hoc
caro per consuetudinem leviget,
quod grave novitiis initio cōver-
sionis apparet. Parvipendebat
autem si quis ad tempus magnū
quid inciperet si non etiam in eo
longanimiter perseveraret, vigi-
lias verò temperatè, & cum ma-
gna discretione faciendas maximè
suadebat: ne cui fortasse continge-
ret, ut sopori, per actis nocturnis offi-
ciis, consentiret: sanè huiusmodi

359 *Archiepiscopi Gnesnensis*
somnia vir sanctus in tantum
habebat exosum, ut si quis ei con-
fiteretur, post duodecim psalmo-
rum vigiliis, vel maximè circa
diluculum obdormivisse, nequa-
quam posset eo die cum eius licè-
tia, sacra Missarum solemnias ce-
lebrare. Dicebat enim melius esse
si possibile sit, unum psalmum ex
corde & cum compunctione canta-
re: quàm centum cum mentis fa-
bulatione percurrere. Cui autem
hæc gratia perfecte data non esset,
hortabatur tamè, nequaquã despe-
rare nequaquã vel ab ipsa corpo-
rali exercitatione tepescere donec
ipse qui volutatè dedit, tribuat e-
tiã aliquando facultatè. Tantum-
modo

modo orationis incensum mentis intentio in Deum semel fixa custodiat, quod exterius veniens cogitationum aura perturbat, ubi enim est intentio recta, contra voluntatem cogitatio veniens, non est nimium formidanda. Hæc ideo ex vita sancti Romualdi per sanctum Petrum Damianū conscripta, prolixius exscripsi, ut non frustra laborarem, in describendo jeiunio sancti Bogumili, & vigiliis, ac orationibus. Satis enim est dicere & scribere, quod scripsit Martinus Baronius de illo: Nempe præfixā vivendi regulam cunctis sectatoribus vitæ singularis, à sancto
Patre

361 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Patre Romualdo, diligenter, ac
fideliter fuisse observatam, à
sancto Bogumilo: qui *carnem*
expugnatricem humani generis
debellabat, diu vivo corpori mor-
tem delectabatur instigare. Quo-
ties autem cibum, aut somnum
indulgere corpori, aut alias ne-
cessitates naturæ cogere humana
conditio, miro afficiebatur pudore;
quòd tantam animi libertatem,
modici carnis termini coer-
cerent: quæ tamen jeuniorum
& vigiliarum exercitia, matura
discretionem & prudenti trutina
ita moderabatur ut ad cætera
perfectiōnis instrumenta, ido-
neus esset. Nam Anachoresis,
ieiunia

*ieiunia, vigilia, meditatio, scripturarum propter puritatem cordis quod est charitas exercenda sunt cum hæc omnia sint perfectionis instrumenta: omnia impedimenta quò alacrius noster amor in Deum tendat, remouentia, vigiliæ namque remouent somnolentiam, ieiunium acediam, silentium curas, meditatio perturbationes animi, quies negotiorum tumultum. In his igitur prudenter temperandis exercitationibus vitæ solitariae, potissimum verò ieiuniis, sequebatur sancti Basilii consilium: *Quoniam innati nobis corporis vehiculum, neque nimium**

363 *Archiepiscopi Gnesnensis*
nimiùm laxando fræna, neque
rursus immodicè illa retinendo ad
virtutis cursum perducere oportet:
ideirco corporum status, &
habitus, & ciborum qualitates,
solerter considerare convenit; ut
valido corpori fræna immitamus,
& senili frigescenti cibi potusq;
adiumentum ingeramus. Atque
hæc sunt instrumenta perfecti-
onis solitariæ vitæ quibus dispo-
nitur animus ad fruendum Deo,
bono summè delectabili, per-
que vehemens, ac inexplebile de-
siderium accenditur, placendi
Deo, & intuendi magnificentiam
gloriæ ipsius, piis & puris cogita-
tionibus, & memoriæ bonorum,
que

quæ ab eo nobis collata sunt, iu-
gi cogitatione inhærendo. Hic
ille absconditus est thesaurus in
agro quem qui invenit homo, ab-
scondit: & præ gaudio illius va-
dit, & vendit omnia quæ habet
& emit agrum illum. Hic ille
thesaurus est quem qui invenit
homo sedebit solitarius & tace-
bit, Infinitus enim est sapientia
hominibus thesaurus: quo qui
usi sunt, participes facti sunt ami-
citiæ Dei, propter disciplinæ do-
na commendati Thesaurus cœle-
ste est desiderium, ager vero in
quo thesaurus absconditur, disci-
plina studii cœlestis quem profecto
agrum venditis omnibus compa-
rat

395 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rat qui voluptatibus carnis re-
nuntians, cuncta sua desideria
per disciplinæ celestis custodiam
calcat, ut nihil iã quod caro blãdi-
tur libeat, nihil quod carnalem
vitam trucidat spiritus perhorre-
scat.

CAPUT XLI.

Amor erga proximum. & predi-
catio eius.

QUAMVIS autem nuncium Ar-
chiepiscopali dignitati, &
solicitudini, prorsus remisisset,
non tamen curam salutis proxi-
morum penitus abiecit, repu-
tans animo præcipui amoris in
Deum

Deum tesseram dilectione pro-
ximi æstimari, ac proinde Pe-
trum prius à Christo de amo-
re sui examinatum, quam ei o-
ves pascendas commisisset; ut
veræ charitatis, ovium pastio
sit evidens argumentum. *Ete-
nim quisquis virtutibus pollens,
gregem Dei renuit pascere, sum-
mum Pastorem convincitur non
amare.* Equidem fuit iam alius
populi Dobrovensis pastor, quē
Bogumilus postquam culmen
Archiepiscopatus adiisset, insti-
tuerat: ut sacramentorum ad-
ministrationi aliisque Parochi-
alibus officiis incumbens fru-
ctus Curioni fundatione adscri-
ptos

ptos, perciperet; tamen si qua
in re illius opera uti vellet Pa-
rochus, eam impendere humi-
lis eremita minime recusabat.

Prædicationi Verbi Dei de li-
centia ipsius eò ferventiùs in-
stitit, quò dulciores immissio-
num cœlestium voluptates, in
eremo fuisset expertus; & men-
te sæcularibus expedita negoti-
is, supremorum bonorum con-
siderationi liberiùs intenderet.

Prodibat ex eremo, tanquam
Joannes ipse vitæ anachoreti-
cæ severitate metuendus Ma-
gister, pallebat os confectum
ieiuniis, emaciatus diuturnis
vigiliis pendeat vultus, frons

cute

cutē contracta, caperatos lyrabat sulcos, dejecta supercilia in terram vergebant, oculi tanquam è profundioribus prominentes cavernis, ora vultusque intuentium obliquo splendore feriebant, intonsum caput, & mentum, rigore pilorum horrebat, ipsa vultus, exuccique oris composito, in viro Dei, pœnitentiam populo annunciabat, quem tanta spiritus vehementia & vocis contentione, à vitiis deterrebat, ut plurimi auditorū in lachrymas resoluti, seriam emendationem vitæ proponentes, ab eius contione reverterentur. Exultabat spiritu, quoties
dulces

399 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dulces fructus ex horridis pœ-
nitentiæ spinis, in conversis pec-
catoribus colligebat : gratias a-
gens summo rerum moderato-
ri, quod sibi vasa fœcibus cali-
cis Babylonix meretricis va-
cua, providisset simplicium ru-
sticorum, corda voluptatibus
mundi destituta, ab inquinamē-
to peccatorum asperis laborib9
mundata, in quæ pretiosissimū
balsamum Spiritus sancti uncti-
onis infunderet. Fervebant di-
vinæ charitatis amplitudine di-
latata præcordia & ex iis, in au-
dientium animos flammeus ar-
dor erumpebat qui crebra la-
crymarum ab oculis conciona-
toris

toris manantium aspergine ir-
roratus, vastum sacri amoris
excitabat incendium. Multi
percutientes pectora sua, & in
amaritudine animæ recogitan-
tes delicta juventutis, domum
redibant, quæ in ordinem dige-
sta in aures Confessarii, maxima
cordis contritione promebant.
O quot lachrymantium audita
suspiria in voces prodeuntia lu-
ctuofas! Eheu infelix ille dies,
quo te Deum meum offendi!
quo filiquis mundi prodigus fi-
lius æterna bona permutavi.
Rumpantur dolore viscera mea
quia peccavi nimis, doleo Do-
mine Deus, doleo vehementer

X

quia

401 *Archiepiscopi Gnesnensis*
quia peccavi nimis: ò amor meus,
à quo defcivi! Et nunc Domine
Deus meus, fac mecum secundum
magnam misericordiam tuam, quia
tibi cor meum, & voluntas patet:
quia doleo, quod te quem super omnia
amare debeam, gravissimè offendi:
propono amplius non peccare,
omnes occasiones cum tuo adiutorio
peccandi, devitare, voluntatem tuam
implere, quæ tibi placita sunt: exequi.
Amo inimicos meos, qui me dictis
læserunt, damno affecerunt & quomodo
cūq; cõturbarunt, cõdono illis omnes
injurias, quia te amo, quia sic jussisti.
Lætatur

tur quòd haberet, quibus quod ipse in solitudine de petra mel suxerat, elargiretur, & secretas eremi delicias, æternæ salutis sitibundis populis communicaret. Nam quemadmodum mater turgidis onusta uberibus, nisi lac in labra sugentis promat infantis, copiosam fastidit ubertatem; ita vir sanctus cœlestibus saginatus delitiis, dolet animo anxius, si non adsit cui exuberantes communicet charismatum spiritualium voluptates. Sic celebribus ad populum festis, Sacris operaturus, & pabulū salutis Christi ovibus præbiturus exhibat; quibus perfun-

403 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ctus officii, *secedebat in desertum*
& *orabat* turbæ consortium
declinando. Sic Zachæus præ
turba Jesum videre non poterat.
Sic Elias à facie Jesabel fugiens,
& in spelunca per dies quadra-
ginta delitescens, præsentem si-
bi Deum habere meruit. Sic
Moyses ab humana societate
per dies quadraginta semotus,
legem digito scriptam obtinu-
it. Quemadmodum etenim,
qui pretiosum liquorem in vase
vitreo, aut alioqui fragili por-
tat, omnem populi frequentiam,
& turbæ tumultuantis occursum,
fastidit: ne in æstimabile munus
importuna curiosorum contre-
ctatio-

ctatione perdat: ita viri contē-
plationi dediti, fugiunt turbu-
lentos hominum coetus, huc il-
luc suis cupiditatibus tituban-
tes, & circumactos; ne in di-
cretis ardelionum curiositati-
bus, nullis comparandi thesau-
ris, Spiritûs sancti balsami, vase
fractō, effusione, damnum irre-
parabile patiantur.

C A P U T XII.

Mors S. Bogumili.

ITa cum in asperioribus exer-
citationibus Eremitarum, &
austeriore disciplinæ Romual-
dinæ

405 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dinæ observantia, per annos
duodecim, postquam Archie-
piscopatum Gnesnensem abdi-
cavit vitam traduxisset, & finem
iam illius imminere levi feбри-
cula tentatus cognovisset: vo-
catis sociis, qui in eiusdem so-
litudinis vicinis habitabant tu-
guriolis, pauca de cœlestium
bonorum divitiis, brevi labore,
ac patientia comparandis, præ-
fatus, ac eos ad constantem in-
studiis & occupationibus vitæ
solitariæ adhortatus, ad extre-
mum se agonem oratione, ac
crebris suspiriis disponebat, rite
Sacramentis munitus, Beatissi-
mæ Mariæ Virgini Deiparæ in
cuius

cujus venerationem propensio-
re semper voluntate ferebatur,
Adalberto & Stanislao, necnō
quinque Martyribus eremitis,
finem vitæ suæ religiosè com-
mendando; quo iam instante
vidit gloriosam Dei Genitricem
Mariam, frequenti Angelorum
coetu stipatam, cum puero Jesu
inter manus Matris hærente, ad
præmia se regni cœlestis invitā-
tem. Regni Poloniae, quorum
opem imploraverat, assistenti-
bus Tutelaribus. Atque sic in
his verbis: *Jesu Fili Dei & Vir-
ginis Mariae, esto susceptor animæ
meæ præsentem vitam, cum æ-
terna commutavit; cuius anima*

407 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in specie columbæ candidæ, vi-
fa est in cœlum penetrasse 4.
nonas Junij anno Christi mil-
lesimo centesimo octuagesimo
secundo. Extremum sepulturæ
honorem accepit in Ecclesia
Dobrovensi Sanctissimæ Trini-
tatis, in qua vivens ante & post
Archiepiscopatum Gnesnensem
laboraverat; cuius viri sanctita-
tem plurimis Deus miraculis
honorare dignatus est; Nam
statim ab eius obitu, secreto
quodā divini spiritus impulsu,
ad visitandum illius sepulchrū,
maxima populi multitudo, ope
ipfius, ac meritis, in variis ne-
cessitatibus, calamitatibus, an-
gustiis

guftiis, variisq; morbis auxili-
um, & folatium, à Deo per-
ceptura confluit; qui concur-
fus hominum, in tanta frequen-
tia folet continuari usque ad
præfens, pro decima Junii, ut
graviffimorum Senatorum te-
ftimonio, qui præfentem tur-
bam confpexerunt, ad octo
millia personarum, decem quã-
doque numerum, perveniffe
censeretur. Ex quibus plurimi
narrabant, nunquam fe sine ali-
quo folatio, & mentis refocil-
latione, à fepulchro Sancti re-
ceffiffe. Cùm autem feputuræ
locus in dies pluribus claresce-
ret miraculis, Fulco Archiepi-
pifcopo

406 *Archiepiscopi Gnesnensis*
scopus Gnesnensis successor ab
eo quintus, qui temporibus Ale-
xandri IV. vixit, ossa illius leva-
vit, & ad partem Ecclesiæ me-
ridionalem altiore sepulchro
condidit sculpta imagine Pon-
tificis cum Episcopalibus insi-
gnibus super addita. Præter vo-
tivas tabellas, cerea donaria, &
fulcra claudorum, in utroque
templi pariete suspensa, pluri-
mam pecuniam ad tumbam Sã-
cti offerebat populus, quæ tri-
faria quotannis solebat distri-
bui ordinatione Archiepisco-
porum, pars una in sustentatio-
nem Parochi, aliorumque mi-
nistrorum Ecclesiæ cedebat;
altera

altera pro fabrica Ecclesiæ Col-
legiatæ Uniejoviensis, in cuius
Archidiaconatu sita est paro-
chialis Dobrovensis, converte-
batur: tertia pro templo in ho-
norem Sancti exædificando, re-
servabatur. Cera postquam u-
sui Ecclesiæ per annum suffe-
cisset, reliqua vendebatur, &
cumulo pecuniæ reservatæ, ag-
gregabātur, Plurima Deus ad
locum eius sepulturæ, ad laudē,
& gloriam nominis sui, hono-
rem Sancti, & utilitatem con-
solationemque populorum, ad
opem ipsius implorandam con-
fluentium, miracula solet ope-
rari; quorum hic unum, & al-
terum venit retexendum.

411 *Archiepiscopi Gnesnensis.*

Iusserat Vincentiŭs Cotus
Archi-Episcopus Gnesnensis, &
unâ cum Collegio Metropoli-
tano Prælatorum, & Canoni-
corum sanxerant, Anno Domi-
ni millesimo quadringentesimo
tertio, ut Venerabilis Dominus
Albertus Parochus in Turek,
diligenter, & fideliter signa,
quæ per merita sancti Bogumili
siebant, conscriberet, & in pro-
tocolla reponeret. Sed liber
hic, in quo fuerunt descripta,
incendio interiit, ut ex gravif-
simis illustrium virorum ma-
gnisque in Republica officiis
Præfectorum, relationibus offi-
tiosè iuramento confirmatis,

eviden

evidenter constat. Unus pro-
multis oculatus sufficiat, Il-
lustris & Magnificus Dominus
Sebastianus Glembocki, The-
saurarius Brestensis, annorum
sexaginta quatuor iuratus,
non processatus non excom-
municatus, hæreditariorū bo-
norum centum millium flore-
norum Polonicalium possessor,
confessus, & sacra Eucharistia
refectus in Ecclesia Collegiata
Crussiciensis, pro festo B: Ma-
riæ Virginis Purificatæ, ad re-
quisitionem Fiscalis Curia Mat-
thiæ Lubieński Archiep: Gne-
snen: (qui cum singulari pro-
pensione Sancto addictus esset,
cujus

409 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cujus ossa in Urnam Stanneam
deposuit: Volebat librum mi-
raculorum per ipsius merita e-
ditorum divinitus, typis Orbi
Christiano propalare; magna e-
nim & plurima ibi fuisse de-
scripta inaudierat, maxima di-
ligentia librum conquisivit) ita
interrogatus, deposuit. Plurima
inquit miracula à Sancto Bogu-
milo facta scio; nam librum de-
scriptorum diligenter, à ducē-
tis, & ultra annis habui, qui cū
incendio palatii mei in Villa
Glembokie periit; in quo re-
cordor quod plusquam ducenti
claudi, sanitatem receperunt,
per intercessionem ipsius, & ful-
cra

era sua, quibus innitebantur in-
signum gratitudinis, & præstiti
beneficii, ibidem reliquerunt.

Recordor & cæcos vifum re-
cepisse, & mortuos resuscitados
quem librum ab antecessoribus
in ihi donatum etiam cæteris le-
gendum præbebam. Et Peril-
lustris, ac Reverendissimus Do-
minus Alexander Glembocki,
Archidiaconus Gnesnen: Deca-
nus Posnan: Cracovien: Plocē:
Canonicus, S.R.M. Secretarius,
annorum sexaginta septem, ju-
ratus, non excōmunicatus &c :
recognovit, quòd cùm esset
Commiffarius ab Illustrissimo
olim Laurentio Gembicki Ar-
chiep-

415 *Archiepiscopi Gnesnensis*
chiepiscopo Gnesnensi, una
cum Illustri Domino Joanne
Kojeciewski Archidiacono Lā-
ciciensi, Canonico Gnesnensi,
ad examen miraculorum sancti
deputatus, per juratorias fenum
depositiones intellexerit, præ-
cipuè verò ex Fausto Suski filio
Stanislai, qui iam centum tri-
ginta annos habebat, & ab alio
Briçtio Fastek, qui iam vigesi-
mum quintum super centesimū
annum agebat (uterque natus in
Dobrovensi pago) innumerabi-
lia miracula, ad sepulchrum S:
Bogumili fieri continuè; pluri-
mis infirmis per intercessionē
illius sanitatem restitutam. Un-
de

de claudi in signum recuperati
gressus plurima fulcra, quibus
innitebantur, reliquerant: quæ
postea per Parochos uti impe-
dimenta Ecclesiæ, combusta
fuerunt in præsentia ipsorum.

Alia plurima signa, ex cera, uti
oculi, capita, pedes, & alia
membra, à piis fidelibus relin-
quantur. Quoniam igitur anti-
quorum miraculorum memo-
ria, vel Parochorum incuria,
vel temporum iniquitate, ma-
xime hostium variorum incur-
sibus, utpote Crucigerorum,
qui per annos fere ducentos,
maiolem Poloniam populati,
oppida & pagos crebris incen-
diis

diis miserrimè affligerunt: & Tartarorum, qui universam Poloniam ferro, igneque atrociter vastarunt, interiit.

MIRACULUM I.

Refert Martinus Baronius, Clericus Jaroslaviensis Polonus, in libro quem de vitis Sanctorum Polonorum octo Martyrum Eremitarum ordinis Sancti Romualdi Camaldulensium scripsit, & authoritate Illustrissimi Domini Bernardi Macieiwski Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, Archiepiscopi Gnesnensis edidit. Romæ primùm Anno Domini Millesimo Sexcentesimo secundo à Fratre Joanne Maria Vercel-

& lenfi, Magistro sacri palatii vi-
Po- sum; & approbatum; deinde
oci- Cracoviæ anno Domini Mil-
lesimo sexcentesimo quarto ab
ius, Illustrissimo Domino Claudio
Po- Rangonio, Comite, Sedis Apo-
vitis stolicæ Pauli V. Legato Episco-
& o po Regii & Principe ad Sere-
linis nissimum Sigismundum tertiũ
len- Regem Poloniæ, suo robore
llu- confirmatum, ac tandem An-
Ma- no Domini Millesimo sexcen-
Ec- tesimo octavo, per Reverendũ
sco- Dominum Andream Schoneũ
ma S.T. & utriusq; Iuris Doctorem,
ille- pro tunc universitatis Craco-
o a viensis generalis studii Rectorẽ,
cel- ut in lucem ederetur admissum:

impressit Cracoviæ Basilius Skal-
ski, Anno Domini Millesimo
sexcentesimo decimo.

Quodam tempore, pius erga
Sanctum Bogumilum vir, Sta-
nislavus Vach Civis Colensis cur-
rum panno nimis oneratum,
sex trahentibus equis, ducebat;
dumque propè villam Dobro-
vo, ubi corpus sancti Archi-
episcopi quiescit, pergeret, unus
equorum pressus onere occubu-
it; cui postquam illico fecit de-
trahi coreum, muneris loco
illud Ecclesiæ Dobrovensis
Sacerdotibus obtulit, petens
ut sanitatem reliquorum sancto
Bogumilo commendarent; ipse
interim flexis ad sepulchrum

eius genibus DEI protectionem
incepto itinere, per merita
sancti Præsulis diligenter im-
plorabat: dum finita oratione
digreditur ab Ecclesia, equus
ille (mirum dictu) ad fores
templi adstitit hinniens, quem
dominus actis DEO pro tanto
beneficio gratiis, lætus recipit,
iunxit curru, viam feliciter
prosecutus est. Mirabilia DEI
opera, meritis sancti Bogumili
sibi præstita, omnibus per
omnem viam, prædicans. Sa-
cerdotes ut tanti miraculi pe-
rennaret memoria, pellem sibi
donatam foribus Ecclesiæ affigi
curarunt; anno Domini Mil-
lesimo trecentesimo nonagesi-

mo sexto. Atque hæc prodigi-
osa equi suscitatio, & in cre-
brescentia ope sancti miracula:
quæ diligenter connotari iussit,
movit Archi-Episcopum Gne-
snensem, postulante præsertim
Metropolitano Senatu, Vincen-
cium Cotum ut in eius honorẽ
Ecclesiam de latere cocto de
oblationibus ad illius tumbam
fieri solitis, cum omnium Præ-
latorum, & Canonicorum u-
nanimi assensu, ædificare stude-
ret.

Vidi ego, sepulchrum Sancti
visitans, Anno Domini mil-
lesimo sexcentesimo quadrage-
simo quarto corium hoc nuce-
rini

rini coloris, foribus Ecclesie
affixum, quod populus, equos,
& alia iumenta patrocini sancti
Bogumili commendans
scindere usitatum habebat, a-
nimantibus in medelam pro-
pinans. Nulla iam ad presens
corij cernuntur vestigia, in
medicinam iumentorum distra-
cti. Durat hactenus vicinorum
populorum ea devotio, ut quo-
ties ad visitandum sepulchrum
sancti conveniant, toties equos
& boves circa Ecclesiam du-
cant precibus sancti a contagi-
one pestilenti, & morbis aliis
servatum iri suas animantes,
confisi.

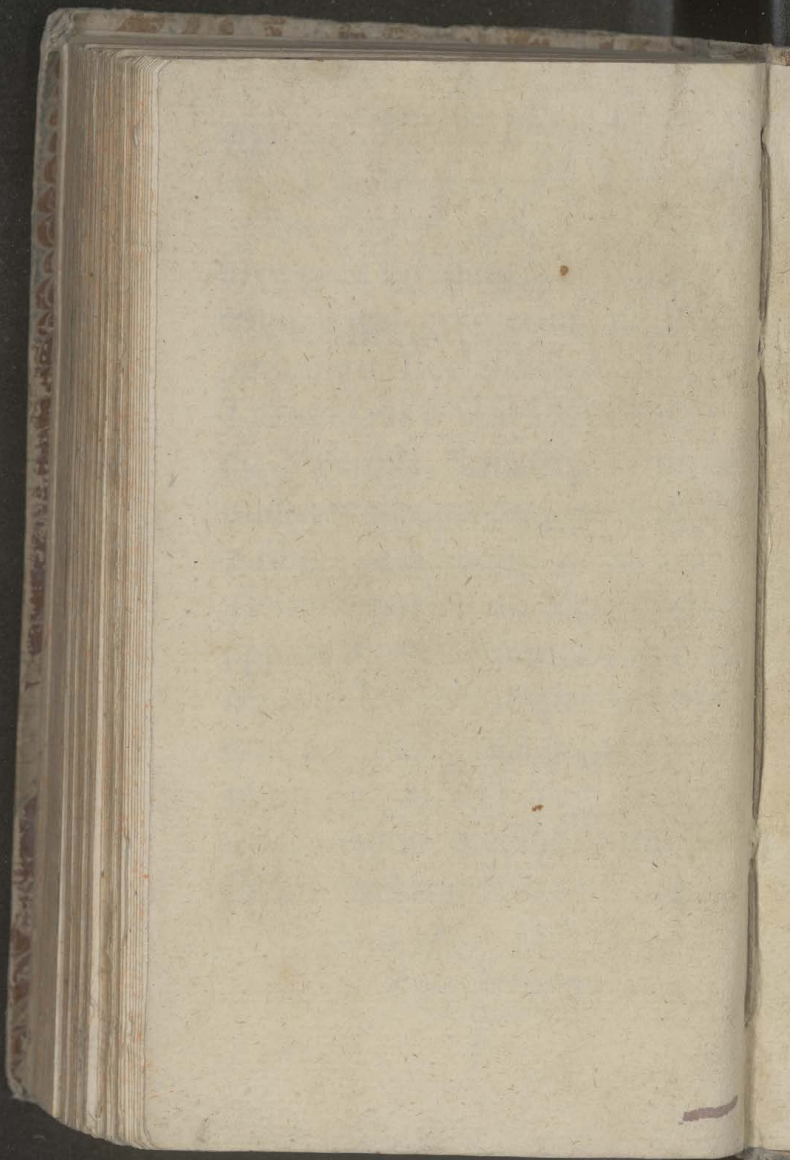
Per Annos 478. pagus Dobrovo in favillam, & cineres trinâ vice conversus nullum periculum Ecclesiæ Sanctissimæ TRINITATIS à viro DEI deplan- cis abiegnis extractæ, flammis undique còopertus; attulit; ut nullum adustionis, vel fumi vicinos parietes denigrantis appareat vestigium, quod eò mirabiliùs evenit quò propin- quiores rusticanæ casæ in tem- plum in mediò pagi situm, undequaque incendiorum fo- menta iactarent.

LAUS DEO.

2
o-
res
m
næ
n-
nis
ut
mi
tis
eò
in-
m-
m,
fo-
re
l
co

V
e
r
a

Biblioteka Jagiellońska

stdr0024993

